

ADALBERTS REIS NAAR HET FEEËNKONINKRIJK ORSONAKI

Albert Steenberghe & Albert Metselaar

Volksverhalen en sprookjes hebben ons in alle tijden weten te boeien. Er is zoveel vanuit het buitenland bij ons binnengebracht, dat we bijna zouden vergeten wat we aan eigen volksverhalen hadden, en zelfs daarvan blijkt uit onderzoek dat ze van land naar land versprongen, overal ingekleurd met lokale kenmerken.

In de 19^e eeuw bracht de romantiek ons een schat aan 'oude' verhalen, die uit de pen vloeiden van eigentijdse schrijvers. Dat er manuscripten 'gevonden' werden, was schering en inslag. Het hoorde bij die tijd. Zo ook door Albert Steenbergen uit Hoogeveen. Hij 'vond' een reis naar een sprookjesland. Tal van nu nog bekende sprookjes kregen van hem een eigen dimensie, voorzien door hem van een eigen inkleuring.

Omslag:

De woning van Albert Steenbergen, aan het Kruis te Hoogeveen, in de oude situatie. Hier schreef hij zijn reis naar Orsonaki, hier was hij lichamelijk gekluisterd aan de rolstoel en geestelijk zo vrij, dat hij zich literair kon ontplooiën en kon leven in de werelden die hij koos. Deze afbeelding is een overgang tussen toen en nu, gemaakt door Andy Benjamins, Virtueel Hoogeveen. Op de plaats van het oude pand staat een patatzaak.

Stichting
Informatiecentrum Geschiedenis
Hollandscheveld & Hoogeveen e.o.

DIT BOEK BEVAT EEN VERSIE MET ANALYSE EN EEN 'KALE' VERSIE (blz.56 e.v.)

© Albert Metselaar, Hoogeveen 2025.

Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt en/of vermenigvuldigd, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de hertaler.

ADALBERTS

Reizen en vreemde Avonturen
zowel in 't zuiden van Frankrijk
als in het

Feeën Koninkrijk Orsonaki
gelegen in

Noord Afrika

Nooit vroeger bezocht, maar
nu voorgesteld

En dezelfs aangelegenheden,
Merkwaardigheden, Historiën en
Voortbrengselen.

Allen te boek gesteld en vertoond
na een verblijf aldaar, gedurende
de jaren 1602, 1603 en 1604

Uit het Latijn van de Heer A. Delema
Vertaald door
Een liefhebber.

EEN NOVELLE VAN ALBERT STEENBERGEN,
ONTCIJFERD EN GEDUID DOOR ALBERT METSELAAR

ADALBERTS

Reken en vriendschap
Zoo en 't land van Fierheyt
als en het

Freies Konigryck Oronoscho,
gelegen en

Noord Afrika

Noch vroeger berucht, maar
nu vergeteld

In dezes Aanaleghenreken,
Merckwaerdigheden, Historien, en
Verstreegheden.

Allen te boek gestelden verloord
Na en verbleyt aldaar, verward
al Jaen 1602, 1603 en 1604

En het kaken van den Heer A. Delen
Verward door.

En liefhebber —

ADALBERTS REIZEN

OF: EEN REIS NAAR HET FEEËN- KONINKRIJK ORONOSAKI

Albert Steenbergen, redactie: Albert Metselaar, Hoogeveen 2025

albertmetselaar@home.nl

Albert Steenbergen (1814-1900) werd op het laatst van zijn leven geplaagd door vele kwalen, gekluisterd zijn aan een rolstoel, en dat in een tijd dat er nog geen moderne hulpmiddelen en gehandicaptenzorg was. Zijn eigen levenseinde kwam in zicht. Zijn herinneringen en gemis aan een de ware liefde zette hij om in de novelle 'Nevelhekse'. Zijn treurige visie op de toekomst werd een profetie over een eindtijd in combinatie met een nieuwe ijstijd. Zijn lichaam stond reizen in de weg. Zijn geest kon echter overal naar toe. Niet gehinderd door de alledaagse werkelijkheid dwaalde hij door een wereld van sagen en sprookjes, terwijl hij dat neer wist te leggen in een 'gevonden dagboek' van een reis naar Frankrijk.

Deze tekst is een poging zijn schokkerige handschrift om te zetten naar leesbaar Nederlands. Daarbij werd de spelling enigszins gemoderniseerd en werden de lange zinnen hier en daar opgedeeld in leesbaarder stukken, waardoor soms het woordje 'en' werd weggelaten. Waar verheldering nodig kon zijn, zijn tussen haakjes cursieve teksten geplaatst. Dat zijn notities van de bewerker. Daarbij ging ik soms helemaal mee in de 17^e-19^e eeuwse manier van denken. Hier en daar is het een wat ouderwetse manier van spreken. Dat heb ik zo gelaten. Zo leren we de stijl van Albert Steenbergen kennen. Als het wel een echt dagboek was geweest was het ook al een andere schrijfwijze en -stijl geweest, die hier door Albert Steenbergen op zijn 19^e eeuws was 'hertaald', dus de huidige kleine aanpassingen zijn goed te rechtvaardigen. Zo blijft het leesbaar.

Alle genoemde plaatsnamen zijn – zo niet anders vermeld – te herleiden tot Frankrijk. De eerste bewerking, uit 1988, moest het nog stellen zonder internet. De bewerking van december 2024 kon via internet de plaatsnamen beter traceren, wat ook geleid heeft tot veranderingen in de spelling van plaatsnamen. Niet altijd is een plaats echt te traceren. Of de tekst is dan niet voldoende leesbaar, of het gaat om een schrijfwijze die afwijkt van wat we nu op papier zouden zetten bij het horen van de klank, of de plaats heeft nooit bestaan. We weten het niet. In ieder geval heb ik de indruk dat het ook niet zoveel uitmaakt. Het gaat niet om een feitelijk gebeurde geschiedenis. Namen zijn er om indruk te maken, binnen een fantastische wereld, waarin alles mogelijk is. Alles staat ver van de realiteit van het dagelijkse verwijderd, waarom zou het dan wat uitmaken waar het precies was, in onze wereld van alledaagse realiteit? Wie weet zou u, de lezer, bij het lezen er een andere naam van maken. Dat maakt het boek even werkelijk en onwerkelijk als het nu is.

In het manuscript zijn soms zinsdelen doorgestreept, soms met inkt, soms met potlood. Deed Albert Steenbergen dit? Is iemand nadien licht aan het bewerken geweest? Gelet op het ongelukkige handschrift is de inschatting dat het Albert zelf was. Vandaar dat meestal de correctie is overgenomen, net als de tussenvoegingen.

Albert Metselaar

leeden die op de helling van een heuvel
waren, een tuyn voort zekere beelden met
matten overhang in groen en bloemen, met
hunnens plantige bladen in groen en rusten
blanke en de schoone zonne van
Frankryk.

tegenwoordig
die alreer lout
en vanden
van de
100 beelden.
Vrijze vanden
deur de
mijn vult, en hooger op vaheft ook
van de
van het
denase Raymond woonde, die ook op zulk
en vanden

Een blik op het begin van het manuscript. Het geeft een idee van wat nodig was om het te ontcijferen. Alsof je een gebroken kopje in elkaar moet lijmen.

BERICHT

Het hier volgend pruncal, is met een enkele wijziging, gevolgd naar een Latijns handschrift, dat eenmaal het eigendom was van de heer Arjen Delama., voor een tiental jaren overleden op **Delama Stins**, een voor onlangs afgebroken huis in de buurt van het dorp Berlicum. Het zonderlinge stuk was gesloten in een houten kistje, versierd met figuren van allergrilligsten vorm, en hoogstwaarschijnlijk het werk van een Moorse kunstenaar. Naar een familieoverlevering was het afkomstig van de stichter van **Delama Stins**, een man overleden in 1674, en die in zijn jongelingsjaren lange tijd in 't buitenland reisde en onder anderen een viertal jaren in 't zuiden van Frankrijk woonde. Hoogstwaarschijnlijk had hij het handschrift daar aangekocht, of van de schrijver verkregen, die (als uit een paar overigens niet al te duidelijke uitdrukkingen is op te maken) eveneens een zoon van Frieslands lage stranden schijnt te zijn geweest.

(Het boek 'De Roos van Dekama' is een boek uit 1836, geschreven door Jacob van Lennep, passend binnen de 19^e eeuwse traditie van historische romans, zoals deze tot een hoogtepunt kwam door het werk van Sir Walter Scott. Als Albert Steenbergen dit manuscript koppelt aan een adellijke Friese familie Delama, is dit een mooie verwijzing om aan te geven dat dit ook een roman is. Noch de familie Delama, noch het het familiegoed Delama Stins waren producten van de realiteit. Ze bestonden enkel in deze historische roman.)

Hij noemt zich Adalbert en was geboren in het laatst der 16^e eeuw, zo men tenminste het jaar waarin hij zich verklaart **juvenitas** (= jeugdig) te zijn, mag aannemen, als op hem zelf toepasselijk te wezen. Over de wijze waarop het stuk in mijn handen kwam, of het letterkundige waarde heeft, en of de schrijver een of andere symbolische zin in heeft **verheimnischt**, zijn vragen welke ik voor een deel niet beantwoord, en voor een ander deel overlaat te beantwoorden aan de critici. Wat ik vind deel ik mede, en verzoek de lezer mij te goede te houden, dat ik mij verdere beschrijvingen, zo over de herkomst van het stuk, als zijn inhoud, niet verder inlaat.

Albert Steenbergen (Portret op oudere leeftijd hierna.)

10 Juni 1602

Langs een zeer moeilijke weg door de bergen, gezegd: Les Cortines, ben ik, nu vijf dagen geleden, van Toulouse gekomen hier in La Rousillon, gelegen aan de voet der Pyreneeën, welke besneeuwde toppen in 't licht der zuiderzon glinsteren. Dit is het stroomland tussen twee bergketenen, besproeid door drie rivieren, waar mijn grootvader zo lang vertoefde en waarin de meest wonderbaarlijke zaken voorvielen, die hij ons kinderen in de lange winteravonden vertelde. Ik heb mijn intrek genomen bij oude lieden die op de helling van een heuvel wonen, aan zijn voet geheel bedekt met mirten, orange- en granaatbomen, met hun glanzige bladen en gouden vruchten blinkende in de schone zon van Frankrijk. Welige wijnstokken met zinlijk loof en rijpende trossen beladen omringen mijn verblijf. Hoger op verheft zich een rotsspits, gekroond door de bouwvallen van het Castel Rousillon, waar de geweldenaar Raymond woonde, die zich op zulk een vreselijke wijze wreekte op de troubadour Cabestan, dat nog heden de liederen door het landvolk gezongen er van gewagen. Nog gisteren hoorde ik een jong meisje dat zich met een grote kruik met water op 't hoofd huiswaarts spoedde, langs het met tijm en rozemarijn omzoomde pad door de vlakke van Parial, een lied aanheffende, vol van echo's dezer duistere geschiedenis.

Barrien, mijn huisheer, een zeventigjarige grijsaard, die het grootste deel van zijn leven in deze streken woonde en de historie van Cabertan en de schone Chatelaine van Castel Roussillon op zijn duimpje kende, wees mij de toren aan waarin de jaloerse echtgenoot zijn gade hield opgesloten en van welke tinne zij neerstortte na het gebruik van de pastei, waarin de barbaarse graaf Raymond het hart van haar minnaar had doen bakken. Morgen wil ik de ruïne bezoeken.

(De Dame Sermonde en Heer Raymond d'Avignon woonden op het kasteel van Rousillon. Guillaume de Cabestan, zoon van de Heer van Cabestan, was op het kasteel aan het werk als page en om opgeleid te worden tot ridder. Raymond had meer belangstelling bij zijn paarden en jagers dan bij zijn vrouw, en liet haar vaak alleen. De Dame en Guillaume werden verliefd. Hij zong zulke intense liederen voor haar, dat het opviel, zodat vermoedens werden doorgegeven aan Raymond. Raymond nodigde Guillaume uit voor een jachtpartij. Het gesprek kwam op zijn vrouw uit. Guillaume vertelde inderdaad verliefd te zijn, maar op haar zuster Agnes, om Dame Sermonde zo buiten schot te houden. Raymond reisde met Guillaume naar Tarascon en liet bij Agnes nagaan of het verhaal wel klopte. Om de geliefden te sparen, speelde Agnes het spel mee. Sermonde kwam erachter. Ze was boos, haar liefde ontkend. Ze droeg Guillaume op om hun liefde in een lied naar voren te brengen. Aldus gebeurde. Raymond was woedend en nam wraak. Tijdens een jachtpartij stak hij Guillaume in zijn rug, sloeg zijn hoofd eraf en sneed zijn hart uit zijn lijf. Raymond ging terug naar zijn kasteel, liet het hard in voedsel verwerken, met een kruidige saus, en zette het voor aan Sermonde. Deze genoot van de maaltijd. Toen vertelde Raymond dat ze het hart van haar geliefde had opgegeten. "Heer", zei ze, "U hebt me zo'n goede maaltijd gegeven, dat ik nooit weer iets anders wil proeven." Raymond realiseerde zich dat hij de controle over zijn vrouw kwijt was. Hij trok zijn zwaard, maar ze vluchtte het kasteel uit. Op een hoog punt stortte ze zich in de afgrond. Haar bloed kleurde het land, overal in de omgeving, en een bron liet vanaf het punt waar ze neerkwam een riviertje stromen.)

Gezicht op Roussillon, in het zuidoosten van Frankrijk. Het gebied werd beroemd vanwege de gele, rode en oker-verfstoffen, gewonnen uit ijzerhoudende klei. Als schilder zal Albert Steenbergen dan ook via deze weg op de naam van de plaats zijn gestoten. De okergroeves waren er vanaf het eind van de 18^e eeuw. Als het dagboek van Adalbert speelt, is het nog een onbekend provincieplaatsje. Een mooie plaats voor mysterieuze verhalen.

15 Juni 1602

(Er is goed gecontroleerd, en hier staat inderdaad 15 juni. Verderop staat een nieuwe notitie van 15 juni. Het zal hierboven gaan om een vergissing. Daar zal 13 juni moeten staan. Dat blijkt ook uit de notitie van de 'andere' 15 juni. Er is sprake van 'gisteren', dus 14 juni, maar niet van verder terug, zodat we hierboven 13 juni kunnen lezen.)

Ik ben drie dagen thuis gebleven, daardoor genoodzaakt door hevige stormen, die van de Carrigon nedergedaald over de vlakke woedden. Zulke stormen noemt men hier tremontane, en zij zijn dikwijls – als nu ook het geval was – vergezeld van geweldige onweders. We zagen gister op vier plaatsen brand, veroorzaakt door de bliksem. Toen ik Barrien vroeg of men de arme lieden niet in deze hunner kommer tegemoet kwam, trok hij de schouders op en zei: *“Non Certes! (= Zeker niet!) Het onweer Gods heeft niet zodra de strooien daken van deze manschappen getroffen of zij zijn ook door de vlammen verteerd. Zijn de bewoners in 't leven gebleven, zij leggen de volgende dag een nieuw dak op de stenen muren. Zij worden dan door de buurt geholpen aan een nieuwe tafel, een kastje en een paar banken, en – 't is alles weer als het vroeger is geweest. Ook zijn hun meestal de Feeën en Blanchiten goedgunstig. Deze wezens wonen op eenzame plaatsen, zo hier ook in de Languedoc, en zijn voor de stervelingen die hen niet kwellen en tergen goede beschermsters.”*

Ik hoorde de laatste mededeling met zeer groot genoegen, want zij verstevigde mijn hoop – nog een maal gelegenheid te zullen vinden om met deze wonderbare wezens kennis te maken en in hun lustverblijven te worden ontvangen. Volgens Barrien behoefde ik daaraan niet te wanhopen, mits, zei hij geduld oefenend en bij het doorkruisen van het land en vooral van de bergen, op alles nauwkeurig lettende, wat door vorm en kleur zich enigszins anders voordeed dan dit gewoonlijk het geval was. Vier of vijf tovernimfen waren, naar het algemene gerucht, nog altijd gevestigd in la Roussillon, maar oudtijds waren er veel meer. De meesten zijn verhuisd naar Afrika, waar zij in hun kastelen, omringd door uitgestrekte muren, intussen wonen.

“Nu een veertig jaren geleden”, vertelde hij met rust, “was een mijner vrienden in de gelegenheid zulk een wonderverblijf te betreden. Hij was een jager van beroep en had zich voornamelijk onderscheiden bij de wolvenjachten, die in die dagen veelvuldig werden gehouden, want er waren destijds grote troepen van dit ongedierte die het land onveilig maakten en zich vertoonden tot zelfs onder de muren van Toulouse. Op een dezer jachten in de Corbieres was hij van zijn gezelschap afgedwaald en deed hij vergeefs pogingen om hen weer te vinden. Hoewel hij meende alle wegen en bijwegen in deze streken volmaakt te kennen, bevond hij zich verdwaald geraakt, in een gebied dat hij nog nimmer betreden had, en waarin hij zich omringd zag door vreemdsoortige bomen en heesters, waartussen en waaronder allerlei zeldzame dieren en gestalten rondslopen. Hooggekleurde en welluidend zingende vogels zwierden door de lucht, of wiegden zich op de takken der bomen en heesters boven en rondom hem, en hoe verder hij trad, hoe vreemder en treffender elk oord dat zijn oog trof.

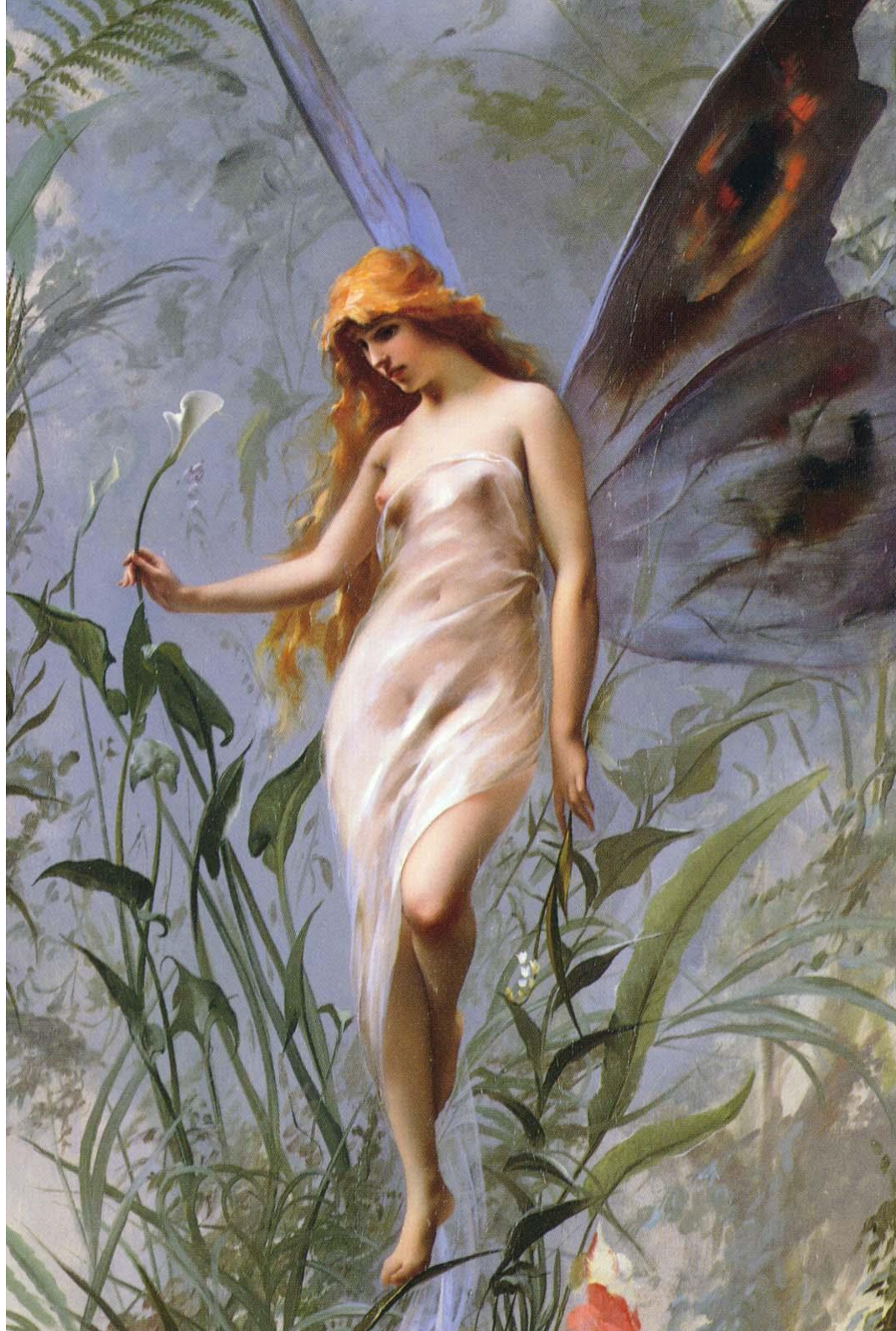
Eindelijk kwam hij voor een hek, dat kunstig gesmeed was van een gouden draadwerk, en daarachter verhief zich een prachtig paleis, te midden van een tuin vol palmen en bloeiende rode heesters. Een fontein schoot hoge en kristalheldere stralen naar boven. Een kleine berk doorruipte de beemde. Verrast en verwonderd over dit alles wilde hij

zijn jachtgezellen roepen en blies daartoe op zijn jachthoorn, maar dit bekwam hem bijster slecht. In plaats van het gewone geluid, slaakte de hoorn een akelige en schrille kreng, die gevolgd werd door een donderslag en een zo dichte duisternis, dat het de jager onmogelijk werd verder een hand voor de ogen te zien. Tegelijkertijd werd hij aangegrepen door een menigte van handen. Deze wierpen hem aan andere toe, die hem opvingen en gestadig verder deden tuimelen. Eindelijk kwam hij op een onzachte wijze terecht op de grond, en zag zich – toen hij tot bewustzijn kwam – gezeten te midden van zijn jachtgezellen. Deze waren echter in een zo diepe slaap verzonken, dat hij hen niet, dan met de grootste moeite, wakker kon schudden. Zij verklaarden hem niet gemist te hebben en hoorden vreemd op bij het verhaal van zijn avontuur. Met hem waren zij van oordeel dat hij op het gebied van een of andere tovernimf geweest was en dat hij zeer zeker veel zou hebben genoten, maar hij was zo dwaas geweest ontijdig alarm te slaan. Mijn vriend hoopte later de weg naar het toververblijf terug te vinden – maar hoe hij zocht en vorste – het was vergeefse moeite.”

(Een beemde is een perceel grasland in een beekdal. Binnen dat romantische landschap, bij een ruisende stroom en een sprookjesachtige fontein, daar houden zich blijkbaar de feeën op. Goed om te weten, bij een eigen speurtocht naar hen. De fee is een mythische voorstelling uit de Keltische, Slavische, Germaanse en Franse volkscultuur. Ze komen naar voren in een belevingswereld van meerdere soorten bovennatuurlijke wezens. In de 11^e eeuw wordt er voor het eerst een tekst over hen geschreven. De huidige voorstelling, van mooie jonge vrouwen of meisjes met vlindervleugels, schijnt geboren te zijn in de 19^e eeuw. Schijnt, want als ze er altijd al zijn geweest?)

“En kunt ge mij de plaats niet aanwijzen”, zei ik, “waar de jachtgezellen zich bevonden op het ogenblik dat uw vriend onder hen werd neergezet?” “Al kan ik dat niet”, was het antwoord, “anderen kunnen dat zeer wel. Veertig jaren is gewis een lange tijd, maar er leven nog jagers der Roeroi, want zo heetten mijn vrienden vergezelden bij deze gelegenheid. Een daarvan is van mijn jaren, en woont te Ohques, in de nabuurschap van Lestalle in het Beaurich. Ziet ge niet tegen de verre reis op, dan zal mijn zoon Jean, die vroeger schrijver was, bij de sieur (= heer) Delmonte, u een brief meegeven, die u een welkom onthaal bij de heer zal doen vinden.” “Gaarne, zeer gaarne wil ik van uw aanbod gebruik maken, maar voor ik de reis aanvaard, wil ik het gebergte op mijn eigen houtje doorkruizen. Wie weet of ik niet gelukkiger ben dan Loeroy en het verblijf van de fee ontdek, en is dat het geval ik verzeker u, dat ik niet door een ontijdig hoorn-geschal de toorn dezer wonderbare wezens zal opwekken.”

Onze voorstelling van feeën is niet vanzelfsprekend en is in diverse cultuurperiodes onderhevig aan eigen invulling. Vanaf de 19^e eeuw kunnen we spreken van een over het algemeen jonge vrouw of een meisje, met vleugels als van een vlinder. Zo kunnen we ons ook de feeën van Albert Steenbergen reis voorstellen. Grote vraag is of deze voorstelling ooit zo was geworden, als dat niet was geweest in een door mannen gedomineerde samenleving, waarin hun fantasieën ook doorgewerkt zullen hebben. Hoe dan ook, Albert Steenbergen was van kind af aan gek op vlinders. Deze zullen dan ook in de smaak zijn gevallen. Dit is een schilderij van Luis Ricardo Falero (1851-1896) uit 1888. Een Lelie-Fee.

15 Juni 1602

Niet zonder moeite heb ik gisteren de hoogte beklommen, waarop de bouwvallen van Castel Roussillon zijn gelegen. De weg naar boven is niet alleen steil, maar bijna even dicht gegroeid met allerlei struiken, als het pad dat geleidde naar het kasteel van de Schone Slaapster, waarvan ik nog onlangs las in de oude kroniek die in 't bezit is van Jean Barrien. Ik hoop het binnenkort ook eens te bezoeken, want het moet ook in het Beauriche gelegen zijn.

Wat Castel Roussillon betreft, het ligt voor een goed deel in puin, maar de toren waarin de schone Chatelaim was opgesloten en waarin haar door haar gemaal haar laatste avondmaal was opgedist, is nog in vrij goede staat. Zij is echter zo geheel bedekt met klimop en kamperfoelieranken, dat men de muren haast niet meer ziet. Het venster waaruit zij zich stortte, ziet uit op zee. Toen ik daarin geklommen was om naar beneden te zien, meende ik een stem achter mij te horen, die de woorden fluisterde, die de rampzalige vrouw uitsprak, na de vraag van haar man, hoe haar de spijs smaakte, bereid met het hart van haar minnaar: "Tout donc et tout savoutans, que jamais d'antie manger ne jamais le gout."

(Lastig te lezen en dan ook lastig te vertalen. Zoals het hier nu is weergegeven is het te lezen als: "Veel dus, ja veel genieten, want wat oneetbaar is, zal je toch nooit proeven.")

De stem was zo duidelijk, dat ik mij van schrik omkeerde, in de mening dat er iemand achter mij gekomen was, maar ik zag niets en ben dus tot de overtuiging gekomen, dat de geest van 't Castel de Roussillon nog altijd rondwaart in haar oude woning en weeklaagt over haar lot en dat van haar minnaar, naast haar begraven in de kerk van het dorp, op last van koning Alphonsin van Aragon, die de moordenaar ter dood deed brengen en zijn kasteel verwoeste. Aan de landzijde vindt men een opening beneden in de rots, waaruit te middernacht zonderlinge geluiden het oor treffen van de lieden die het wagen er naar te luisteren. Ik zeg **wagen**, want somtijds worden de luisteraars plotseling achterover geworpen. En dat door zulke krachtige handen, dat zij er de druk nog van gevoelen, weken lang.

Een eenvoudige grijsaard, dat herberg hield, in het dorpje, en waarbij ik een kroes wijn dronk, zei mij, dat ze door oude lieden menigmaal had horen vertellen, dat de rots van binnen hol was en bewoond door lorigans, die voor lange tijd uit Bretagne naar hier waren verhuisd. In stormachtige nachten verlieten zij hun hollen, en vierden dan feest op een vlakte in de buurt van Perpignan, waar een menhir stond, die gewis daar door de oude herders die eenmaal de streek bewoonden, was opgericht, en welker gedachten zij daarin vereerden. Die hen daarbij bespied hadden, zeiden dat zij niet veel meer dan een voet hoog waren, spitse mutsen droegen en baarden hadden, die tot de voeten reikten. Zij dronken wijn uit houten nappen, niet groter dan fingerhoeden, en 't was eenmaal gebeurd, dat aan mensen zij zulk een nap hadden aangeboden, die had leeggedronken, wat hem echter hem echter bitter slecht bekwam, want de drank daarin was zo sterk geweest, dat hij met moeite thuis gekomen, te bed werd gelegd en niet minder dan een half jaar aaneen, daarvan had geslapen.

("Lorigan" is een oud Frans woord, dat wordt gebruikt werd voor personen die stijg-beugels, sporen en andere metalen voorwerpen maakten, die mensen bij paarden gebruikten. Het is min of meer een gespecialiseerde smid, al was het meer dan sme-

den. Sporen werden ook gemaakt van edelmetalen, brons, messing e.d. De beschrijving is echter zodanig, dat we hun voorkomen kunnen vergelijken met die van kabouters of wat men in Scandinavië kent als 'nissen'. Een vraag die nog wordt opgeroepen bij het lezen van deze tekst: Kwam de zware dronkenschap door deze Lorigans, of was men zwaar beschonken en beweerde men toen Lorigans c.q. kabouters gezien te hebben?)

Het is een vrolijk volkje, deze Roussilonezen. Zij leven voor pret en zijn verzot op dansen. Hoe devoot de jonge meisjes ook voor zich uitkijken wanneer ze uit de kerk komen, blijken ze licht van zeden te zijn en zo minziek als mussen! Gister was ik met Jean op een dorpsfeest, niet ver van Praderien, zag daar de dans die men noemt "Le sant a deux" (*Gezondheid voor twee, plezier voor twee*). Het jonge meisje gaat daarbij zitten op de hand van de jongeling en wordt onder gestadig rondraaien hoog door hem opgeheven. Dat op deze zonderlinge dans en beweging wel eens iets volgt, dat met de mantel der liefde, en dat in dubbel opzicht, moet worden bedekt, kan ik niet tegenspreken. Ik was vrij goede vrienden geworden met een nichtje van Jean, genaamd Juanita, maar Jean die dat merkte riep mij ter zijde. "Is uw leven u lief", zei hij, "blijf vanavond niet hier maar vertrek naar de Corticus. Juanita heeft een minnaar die straks terugkomt van Perpigan, en ziet hij dat het meisje u onthaalt, ik sta niet in voor de gevolgen. Hij heeft een scherpe dolk en een boos oog. Ik weet niet wat van deze twee zaken 't meest is te duchten." Ik bedankte Jean voor deze waarschuwing, en daar het mij uren opoffering kostte om deze kansen af te breken, aanvaardde ik mijn tocht in het gebergte een paar uur later.

De slag voor het kasteel van Roussillon. Tempera op perkament

19 Juni 1602

Ik zwerf nu rond in de Corticus, een wilde bergachtige landstreek, vol bossen en watervallen. In een rustige schuur tegen een kale rotswand gebouwd van op elkaar gestapelde boomstammen, en bewoond door een stokoude vrouw, die meer dan een halve eeuw in deze streken woont, heb ik mijn hoofdkwartier opgeslagen en slaap daar als het mij te koud is om de nacht onder de blote hemel door te brengen, wat dikwijls het geval is, want ik bevind mij in een vrij hoge landstreek en ver boven de vallei Capeir. Mijn hospita voorziet 's morgens mijn knapzak van brood, dat zij zelf bakt in een oven, die ik haar help van hout voorzien en waarvoor ze mij zeer dankbaar is, zowel als voor de producten mijner jacht op wild, dat in de streken zeer overvloedig is. 's Avonds zit ik bij haar aan de haard te luisteren naar haar wonderverhalen. Dikwijls dringt zich het denkbeeld bij mij op dat zij zelf meer is dan een gewoon oud moedertje, en vrij wat anders kan dan vlas spinnen en mais verbouwen.

Zij is oud, ja zó oud, dat zij gewis niet zonder het gebruik van een of andere toverdrank die hoge leeftijd bereikte. Naar ze mij verhaalde, diende zij als jong meisje de maarschalk De Rais van de Raval op het kasteel Tiffauge in de Vendée, en daar dan een der rechters was van Jeanne d'Arc, die in 1434 ter dood gebracht werd (*noot: foutje, dat was 1431*), moet mijn moedertje de respectabele ouderdom van ongeveer 190 jaren bereikt hebben. *(Dit 'moedertje' heette Georgette, zoals later blijkt.)*

"Die maarschalk noemt men tegenwoordig algemeen Blauwbaard", zei zij, "maar ik kan u verzekeren, dat zijn baard zo rood was als de wortel die ik thans rasp, en zo mogelijk was zijn hoofdhaar insgelijks. De vrouw die zo wonderbaarlijk zijn moordzuchtige handen ontsnapte, was niet de zevende maar de vierde die hij gehuwd had. Zij heette **Marion** en was de dochter van een lakenkoper uit Poitou, die het niet al te breed had, waarom zij zich niet dan ook liet overhalen om iemand te huwen die driemaal getrouwd was geweest, zonder dat men wist waar de vrouwen, waarmee hij maar zeer kort had geleefd, gebleven waren. Dat hij een Tovenaar was bleek uit het sleuteltje dat Marion had laten vallen in 't bloed der vermoorde vrouwen, haar voorgangsters, maar hij was nog meer dan een moordenaar. Hij was ook een menseneter!

Met een vreemd Minstreel, een vent waarvoor wij allen zo bang waren als voor de duivel zelf, ging hij menig nacht uit om kinderen te stelen. Zij werden door een bedekte gang, die in de tuin uitkwam, naar binnen gebracht. Met tijden werden wij 's nachts wakker door het erbarmelijke geschreeuw der arme schepsels, die na eerst gedaan te hebben aan de barre lusten der beulen, door hen werden geslacht, en vervolgens toebereid in een keuken, die zich bevond onder in de noordertoren van het slot. De beenderen kregen de honden, of werden begraven in een hoek van de tuin, die wij ons wel wachten te betreden, want men zag zowel des daags als des nachts rare dingen.

Na de dood van de maarschalk werd zijn handlanger Minstreel levend verbrand op de markt te Nantes. Zowel hij als zijn Heer spookten elke nacht zo vervaarlijk om het kasteel, dat de erfgenamen besloten het te verlaten en aan de kraaien, uilen en raven toelieten er zich te vestigen. Veertig jaar later heb ik mevrouw Marion nog eens bezocht in Recurt, waar zij gehuwd geweest was met een raadsheer, en waarbij zij twee kinderen kreeg, die echter beide jong stierven. Om de keel droeg zij steeds een breed lint, met reden, want zij bedekte er een bloedrode streep mee, veroorzaakt door de schrik, bij het zien van het zwaard, dat haar man boven haar hoofd zwaaide."

(Albert Steenbergen lijkt hier met zijn 'Blauwbaard' te verwijzen naar Gilles de Rais (1405-1440), zoon van Guy de Laval en Marie de Craon, begeleider van Jeanne d'Arc bij het ontzetten van Orléans (mei 1409), maarschalk van Frankrijk. Hij was betrokken bij kindermoorden. Veroordeeld voor 49 wandaden, werd hij op 26 oktober 1440 opgehangen boven een brandstapel. Voor hij kon verbranden werd hij er door edelen afgehaald en begraven. Hij kreeg de bijnaam 'Blauwbaard'. De naam verwijst naar het hebbelen van vele vrouwen. In 1835 schilderde Éloi Firmin Féron hem in vol ornaat, in harnas, als legerleider van Frankrijk in de 100-jarige oorlog. Eén van de vele sprookjes over deze man, is die van zijn liefdesrelatie met Jeanne d'Arc. Of hij verantwoordelijk was voor alle kindermoorden, inclusief sexueel misbruik van hen, en met zijn liefdesrelatie de Maagd van Orléans geen maagd meer had laten zijn, of dat hij door deze zaken en de aanklacht van ketterij het slachtoffer was van een ontspoorde samenleving die overal heksen, ketters en dienaren van de duivel zag, is onderwerp van brede discussie. In het Nederlands verscheen over hem een biografie van de hand van Dick Berents onder de titel: 'Slachtbank. De kindermoorden van maarschalk Gilles de Rais. Dat Albert Steenbergen hem verwerkte in het dagboek c.q. reisboek van Adalbert, geeft aan dat hij breed belezen was. Dat paste bij een 19e eeuwse man uit een milieu waarin men goede opleidingen genoot en een eigen bibliotheek had.)

Gilles de Rais, maarschalk c.q. hoogste legerleider van Frankrijk, op een schilderij uit 1935 van Féron.

21 Juni 1602

De wanden van het verblijf van haar, die Georgette, zijn bijna geheel overdekt met gedroogde kruiden, die echter dagelijks verminderen, want zij werpt ze in grote hoeveelheid in een pot, die in het achterhuis te vuur staat, en die ze gestadig aan de kook houdt. Ook andere ingrediënten, die zij uit een kist haalt, die daar nevens staat, en waarvan er bij zijn van zeldzame vorm, mengt zij onder dat kooksel, onder het prevelen van enige voor mij geheel onverstaanbare woorden. Toen ik heden middag thuis kwam, vond ik haar mijmerend neerzitten. Hoewel zij de beide rode palingen die ik voor ons avondmaal medegebracht had, met dank aanvaarde, en begon toe te bereiden, merkte ik zeer wel op dat dit niet met de gewone opgewektheid geschiedde, waarom ik haar vroeg of zij ziek was.

-Ja ik ben ziek, mijn goede jonge vriend!, was het antwoord, zeer ziek en zal van deze ziekte niet opkomen, zou er zich niet de een of andere weldadige mens over mij ontfermen. Maar wie zal zich een stokoud moedertje aantrekken? Wie zich de moeite getroosten, om voor haar te halen, wat zij nodig heeft om nog enige jaren te kunnen leven?

Ik zei haar dat zij, had zij geen ander bezwaar, haar stemmen gerust ter zijde kon stellen, want dat gaarne bereid was alles te doen wat in mijn vermogen was, om iemand die mij steeds met zoveel goedwilligheid was tegen getreden, een wederdienst te bewijzen.

-Maar als daaraan enig gevaar verbonden is?

-Ook dan!

-Welnu mijn goede jongen", was het antwoord, "dan zal ik u voorstellen wat ik van u verg, maar u eerst het een en ander mededelen over mijn leven, en wat u in mijn wezen waarschijnlijk vreemd is voorgekomen. Dat ik oud ben, en veel ouder dan stervelingen gewoonlijk worden, hebt gij reeds uit mijn verhalen opgemaakt. Naar het middel waardoor ik zulke hoge jaren bereikte kunt gij moeilijk gissen. Weet, dat ik in de gelegenheid was in mijn jeugd en korte tijd na het verlaten van het huis van de maarschalk De Retz, in dienst te komen bij een dame die van moederszijde verwant was aan een **Blanchette**, die destijds niet verre van Lestelle in Barn woonde, en die een enkele keer haar nichten waarmee zij veel optrok, bezocht. Soms vertoefde zij enige dagen op het kasteel en dan had mevrouw de Rougemont, want zo heette zij, mij aangewezen als haar kamenier en boodschapster. In beide betrekkingen had ik het gelukt haar te bevallen. Daar ik vlug en gemakkelijk leerde, vond zij er behagen in, mij te onderwijzen, in vele gewone, en ook ongewone zaken. Onder de laatste was de kennis van de kracht der kruiden en mineralen. Een grondige kennis der natuur en haar werkingen, en het werk der Blanchettes en haar nog hogerstaande zusters als Feeën en Tovernimfen in geschapen, maar een eenvoudig mens kan daar onder vertoeven, wat de natuur hun oorspronkelijk niet heeft toebedeeld."

(Noot van Albert Steenbergen zelf: Blanchettes. De Blanchettes schijnen verwant te zijn aan de Witte Wijven der Drentse en Overijsselse heiden, waar zij zich ophielden in belten of heuvels. De Blanchettes schijnen echter van enigszins hogere niveau geweest te zijn en vertoonden zich niet zelden als vrouwen van aanzienlijke stand, die geheel als de Feeën altijd zweven.)

"Natuurlijk tot zekere hoogte, want het grote mineure van het menselijk denken staat altijd de hoogste ontwikkeling in het menselijk leren in de weg. Ook is zijn leven te kort, maar dat laatste kan, althans tot zekere hoogte enigszins verholpen worden door het

gebruik maken van krachten die in de lichamen van sommige dieren en in de mengsels van sommige kruiden, maar velen zijn verborgen. Deze krachten leerde zij mij kennen en tevens de wijze waarop zij daaraan kunnen worden onttrokken, zowel als de kunde om ze behoorlijk toe te bereiden. Drie malen in mijn leven heb ik gebruik gemaakt van haar recept, en thans is het uur daar dat ik wederom de drank moet koken die mij het leven nog enige jaren zal verlengen. Alles wat daartoe nodig is, heb ik mij aangeschaft, en gij hebt kunnen zien hoe ze langzamerhand in goed eiken ketel werden gekookt en toebereid.

Een ingrediënt, en wel een onmisbaar ingrediënt ontbreekt mij nog..... Het is een toverkruid dat in een nacht van Sint Jan moet worden geplukt, om dan bij bijzondere wijze (want het heeft een dierlijk leven) in de pot te worden gestoken. Vroeger haalde ik het zelf, maar nu daar ontbreken mij thans de krachten.

-Welnu, dan zal ik het voor u doen. Geef mij maar op hoe het er uitziet, en waar ik het kan vinden.

-Het is de wortel **Alruin**. De plant is vrij hoog en heeft een breed blad. Zij is hier nergens anders te vinden dan onder de stenen galg bij de viersprong van Mazan, een plaats die gij wellicht wel kent.

-O Ja! Een goed uur hiervandaan.

-De plek is gemakkelijk te vinden en vooral op St.Jansnacht want dan branden er op alle hoogten vuren. Vooral het vuur dat op de Canigo wordt aangestoken, verlicht de ganse omtrek en vooral de vallei van Tremoil. Voorhands zal ik er niet meer van zeggen. Doe u nu te goed aan de heerlijke soep die ik heb opgeschept en ga dan slapen.

De Griekse arts Pedanius Dioscorides (ca. 40-90 n.Chr.) was chirurg in het leger van keizer Nero. Hij schreef over geneeskundige stoffen. Hij schreef ook al over de werking van de Alruin. Op een afbeelding uit een oud handschrift genaamd "Anicia Juliana Codex", of "Wiener Dioskurides" krijgt hij een alruinwortel overhandigd door Heuresis.)

22 Juni 1602

Ik vond de volgende morgen gemakkelijk de bewuste stenen galg en zag daaronder een menigte kruiden, die beantwoordden aan de beschrijving door mijn oude moedertje daaraan gegeven. Zij had een eigenaardige reuk en tevens zeer zonderlinge eigenschappen. Toen ik een bloem van een der stengels wilde plukken, schudde de plant zich als ware zij toornig en liet daarbij een zo zonderling gesis horen, dat ik een adder aan haar voeten vermoedende, mijn hand terugtrok.

(In Hoogeveen is momenteel één tuin met zeven alruinen. Tot op heden hebben zich alle bijzondere verschijnselen die bij alruinen worden vermoed, nog niet voorgedaan.)

24 Juni 1602

Ik bleef 's morgens thuis om mijn oude vriendin te helpen in 't bijeen brengen van het hout dat zij nodig had voor het stoken van het Sint Jans-vuur, en ook om nog nader door haar te worden onderricht betreffende de handelingen die ik moest volgen bij het voorgenomen avontuur. Na de maaltijd gaf ze mij een klein rond koekje waarin een kruittje was gesneden. *"Gij zorgt"*, zei zij, *"dat gij u voor middernacht ter plaatse bevindt. Ziet niet op naar de galg want wat daarboven geschiedt zou u doen schrikken en beletten de nodige aandacht te wijden aan wat gij te doen hebt en dat al schrikwekkend genoeg is. Zodra de vesperklokken in de omtrek beginnen te luiden, grijpt gij de grootste Alruin - want die Alruin is rijp - en trekt haar uit de grond. Ze zal erbarmelijk schreeuwen, maar stoor u daaraan niet. Hebt gij haar in uw macht, houdt dan het Sint Jans-koekje in uw linkerhand, en ziet ge een gevaarlijke pad nader sluipen (wat zeer zeker zal geschieden) de Mandragora te overweldigen, zeg dan tot haar:*

*Pieterneel,
Graauw van vel!
Rep je snel,
Naar de hel!
Wens je een brok
Accepe hoc!*

En werp dan handig het koekje in de wijd opengesperde muil. Ze zal onder een vreselijke kreet terugspringen en in vlammen opgaan. Dan is, zo ge u schielijk genoeg omkeert, het grootste gevaar geweken. Met de Alruin vast in uw hand gesloten, spoedt ge u huiswaart, en hoe men ook achter u tiert en baart, zie niet om, want het zou u even slecht bekomen als de huisvrouw van Lot."

(Tieren en baren, dat is: al schreeuwende flink tekeer gaan, volop steunen en kreunend. De in dit manuscript beschreven wijze voor het uitgraven van de wortel wijkt nogal af van andere beschrijvingen. 'De Gids: Nieuwe Nederlandsche Letteroefeningen' uit 1881 zegt: "Bij het uitgraven toch steunt en schreeuwt zij zo geweldig, dat de graver het besterven moet. Daarom stopt hij zich de oren met watten of was dicht en gaat op een vrijdag voor zonsopgang, vergezeld van een zwarte hond, waaraan geen wit haartje mag zijn, naar de plaats waar de alruin zit, maakt er drie kruisen boven en graaft er zoveel aarde rondom weg, dat zij nog maar met enige vezels vastzit. Deze

bevestigt hij aan de staart van de hond, houdt die een stuk brood voor, loopt weg, de hond hem achterna. Deze trekt de alruin uit de grond, doch bekoopt het, door het ontzettend schreeuwen wat zij doet, met de dood. En wat heeft de graver nu? De wortel van een plant met brede bladen en gele bloemen (Mandragora officinarum). Die wortel is van boven dik en splitst zich vaak in twee delen die, kruislings over elkander groeiende, enigszins op de beneden-ledematen van een mens gelijken. De wortel wordt, zodra hij uit de grond is gehaald, met rode wijn gewassen en wat bijgesneden, om hem nog meer een menselijke gedaante te geven. In gaatjes worden zaden van gierst en andere fijne planten gedaan, die ontkiemende en droog geworden haren nabootsen. Zo ontstaat een poppetje, dat op een aardmannetje lijkt en alruin heet, waarschuijnlijk naar voorspellende priesteressen van die naam. In Oostenrijk is het mannetje de vrucht ener vereniging van de duivel met een vrouw, Adrune of Altbrune genaamd". Andere beschrijvingen hebben het niet over de dood van iemand die de wortel uitgraaft, maar wel over ongeneeslijke gekte, ontstaan door het geschreeuw van de Alruin. Er wordt ook wel gezegd dat het geschreeuw overstemd moet worden door het blazen op een hoorn. Dan wordt ook wel gesproken over volle of nieuwe maan bij het uitgraven. Oftewel: we weten niet zeker hoe het moet. Bronnen spreken elkaar tegen. Het uitgraven van de wortel geschiedt volledig op eigen risico. Mocht u uw eigen dood over zich uitroepen, of totale gekte, dan kunt u geen beroep doen op de auteur dezes, mocht die u nog kunnen aanhoren. In diens tuin staan zeven Alruinen.....)

Door een hartig maal gesterkt, begaf ik mij omstreeks tien uur naar de geheimzinnige plaats, waar mij een zo vreemd avontuur verbeidde, en wel vergezeld door een kater Malkon, de trouwe gezelschapper van moeder Georgette. Het was een dier van hoge jaren en begaafd met een wijsheid, die naar het zeggen van zijn bezitster niet onderdeed voor die van de beroemde gelaarsde kat. Zijn miauwen geleek dan ook bijzonder veel op praten en als hij terugkwam van de boodschappen, die hij voor zijn meesteres dikwijls deed, wist hij haar zeer wel op de hoogte te brengen van zijn wedervaren. Toen we bij de galg aankwamen, was de plaats nog volkomen rustig, maar hier en daar zag men reeds een vuur ontsteken op de omringende bergen. Een half uur later vlamden zij reeds hoog op en het werd licht genoeg om de voorwerpen rondom nu klaar te onderscheiden.

Even voor twaalf uur liet mijn metgezel een kreunend gemaauw horen, dat als een waarschuwing klonk. Hij drukt zich tegen mijn benen aan, terwijl er een stroom van vonken uit zijn ogen stralen. En terstond daarop kondigden de kerkklokken het midernachtelijk uur aan. Ik keerde mijn rug naar de galg, waaraan de loshangende ketenen vreselijk begonnen te rammelen, greep de grootste Alruin boven de wortel aan en trok hem, mij niet storende aan zijn jammeren, met een forse ruk uit de grond. Op het zelfde ogenblik begon Malkon te blazen en onrustig met de staart te slingeren. Tegelijkertijd verscheen de reusachtige pad nevens mij, waarvan moeder Georgette gesproken had. 't Was een gevaarlijk beest, bijna zo groot als een schaap. Een zwaar en onheilspellend geronk klonk uit haar keel en ik werd een ogenblik zo ontsteld, dat mij het rijmpje ontschoot waarmee ik haar aan moest spreken. Maar de wijze poes kwam mij te hulp en slaakte een kreet, die niet kwalijk geleek op het woordje **Piet** en dat was voldoende om mij weer terecht te brengen.

(Afbeelding: De zeven Alruinen van Hoogeveen, deels al bovengronds. Ze verschijnen direct na de winter en leven in een schaduwrijke omgeving. U wordt ernstig gewaarschuwd niet dan onder vakkundige begeleiding deze tuin te betreden, op het risico van totale gekte of de dood.)

Pieterne!,
Graauw van vel!
Rep je snel,
Naar de hel!
Wens je een brok
Accepe hoc!

En – woeps! – vloog het koekje haar in de muil! Het gevolg was verrassend. Het monster sprong achterwaarts, enige voeten hoog in de lucht, onder het slaken van een pijnlijke kreet, en verdween daarop al sissend in een moeras aan de achtergrond. Ik spoedde mij intussen huiswaarts, mij zo weinig storend aan het gekerm van de Alruin in mijn hand als aan het huilen achter mij van de wezens die zich achter mij bewogen. 't Scheen of mijn voeten vleugels hadden, zo snel bewoog ik mij voorwaarts, maar nog sneller galoppeerde mijn metgezel de kater. Binnen weinig minuten stond ik voor de deur van mijn moedertje, die openstond en zich snel achter mij sloot, iets wat zeer nodig was, want een oorverdovend gehuil buiten, verkondigde de aankomst van de boze geesten, die, als waren het vogels, op het dak de hut neerstreken.

(Deze tekst suggereert de aanwezigheid van boze geesten, als bewakers van de Alruin, en een pad, zo groot als een schaaap, met dezelfde taak. Aangezien deze wezens niet kunnen weten wanneer iemand daadwerkelijk langskomt, behalve misschien het moment van het jaar, veronderstelt de tekst in feite dat ze doorlopend aanwezig zijn – en zeker op wat voor hen dagen van gevaar zijn. Met 7 Alruinen in de achtertuin dien ik dus te overwegen beschermende maatregelen in acht te nemen. Alstublieft, kom niet onverwacht in mijn tuin, ik sta niet voor u in.....)

Moeder Georgette toonde zich echter daarover niet vervaard. Met een woord van lof voor mijn moed bij dit gevaarlijk avontuur betoond, nam zij de Alruin uit mijn hand, sneed hem de beide als benen uitzierende wortelen af, en dompelde hem daarop in de kokende ketel, waarin zijn gekerm zo wel als zijn leven weldra smoorden. Bij zijn laatste kreet verwijderden zich ook de geesten buiten en werd het doodstil. “*Die daar wegvliegen*”, sprak moeder Georgette, “*zijn de geesten van de misdadigers die aan de galg hun leven lieten. De Alruinen zijn uit hun uitwerpselen ontstaan en daarom beschouwven zij ze als hun kinderen. Thans is alles uit, en ge kunt gerust uw hoofd neerleggen. Wat mij betreft, ik moet de ganse nacht, bij het brouwsel wacht houden en nog 't een en ander meer doen, dat gij bij uw ontwaken wel met verwondering zult aanschouwen. Slaap zacht, en om u te behoeden voor benauwde dromen, die u lelijk zouden kwellen, na de doorgestane gevaren en vermoeienissen, drink deze beker leeg. De inhoud er van is bereid uit de edelste en werkzaamste sluimervochten der natuur, en doet niet alleen slapen maar tevens verrukkelijk dromen.*”

(Uit de uitwerpselen van de gehangenen groeien Alruinen? Een meer gehoorde verklaring is dat ze groeien uit het zaad, dat de gehangenen verliezen als ze door de strop worden gewurgd. Zuurstofgebrek schijnt seksuele extase op te roepen. Als de verklaring van Georgette voor het ontstaan van de Alruin niet klopt, kunnen we er ook niet gerust op zijn dat de verklaring voor de aanwezigheid van de demonische dreigende wezens wel zou kloppen. Ook waar geen galg heeft gestaan, en wel Alruinen blijken te groeien, kunnen beide verklaringen dus niet kloppen voor de Alruinen, en kunnen de geesten ook een andere en Duivelse oorsprong hebben. We zijn gewaarschuwd. Nee, ik heb geen wetenschappelijke onderbouwing voor dit alles. Het is oude wijsheid...)

Zij reikte mij een beker over, vol van een donker en zeer geurig riekend vocht, en ter nauwe nood had ik hem geledigd, of ik voelde een hoog en wonderbaarlijk liefelijk gevoel al mijn aderen doortintelen. Al mijn zintuigen kwamen tegelijk als onder een betovering. Ik rook en proefde zaken van wonderlijk zoet, als ik nooit nog had gesmaakt. Ik hoorde hemelse melodieën. Ik was omringd door hemelgestalten, die de ene al schoner dan de andere, mij vooruit zweefden naar een zonnig en in een rozigen nevel bedeed woud, dat op de golven van een grote zee scheen te drijven. Dat deze slaap diep was, is zeker, zowel als dat zij lang duurde. Waarschijnlijk meer dan twee etmalen!

Toen ik ontwaakte had ik de grootste moeite mij te herinneren wat er met mij was voorgevallen in de laatste dagen. Eindelijk verscheen alles weer als een landschap uit een dichte nevel. Mijn afscheid van het ouderlijk huis, mijn reizen, mijn aankomst in Frankrijk en in Roussillon, Ravallon, mijn huisheer en - eindelijk – moeder Georgette. Maar dat alles was verdwenen! Van de hut der oude vrouw, noch van de bewoners, was geen spoor meer te ontdekken. Ik lag op een uitgestrekte rijkbebloemde grasvlakte, omringd door een hoog geboomte. Mijn jachtgereedschap nevens mij, en met mijn hoofd rustende op mijn lijfstoelbehoor, mijn geld en schrijfgereedschap. De zon stond reeds hoog aan de hemel, maar de Pyreneeën met haar besneeuwde kruinen weggeveegd als door een reuzenhand, en in haar plaats zag men een keten van lage met bossen bedekte bergen.

(De Alruin is als plant ingedeeld in de familie van de nachtschade. De plant is zeer giftig en is in het verleden gebruikt als verdovingsmiddel, pijnstillers en voor het opwekken van hallucinaties. Het is een zogenaamde geestverruimende plant. We kunnen ons dan ook afvragen of Adalbert na het drinken van het slaapverwekkende middel wel 'gewoon' is wakker geworden, of dat hij gewoon in één lange 'trip', één lange ervaring onder invloed van dit 'geestverruimende' middel is terecht gekomen, waarbij we in feite zijn verdere beschrijving van wat hij zag en meemaakte neer kunnen zetten als een serie illusies en hallucinaties. Maar dan doen we zijn dagboek tekort. Of niet? Kom, we gaan gewoon mee naar dit onbekende land, vol wonderlijke ervaringen.....)

Verwonderd richtte ik mij op, maar naar welke zijde ik mij ook keerde, ik zag niets dan mij geheel onbekende zaken. De bomen, de planten, de vogels, de insecten waren anders, als die ik gewoon was te aanschouwen. Wat de eerste betreft, zij geleken op reusachtige heideplanten of varens van geweldige afmetingen, en tussen hun torsa bewogen zich vogels zo groot van kleur als vreemd van gestalte. Honderden reusachtige vlinders in tooi snorden op en door de bloemen, de heesters en planten der velden, die beladen waren met vruchten zo liefelijk van geur als kleur. Een der laatsten die mij bijzonder aanlokte, wilde ik opensnijden, maar stootte bij het zoeken van mijn mes op een vreemdsoortig voorwerp, dat in een lint gewikkeld zich in mijn zak bevond.

Het was een kleine ronde doos van een mij onbekend metaal vervaardigd, en dat op het deksel versierd was met tal van arabesken, verbonden door tekens, die er uitzagen als Arabische letters, maar welker zin ik niet kon ontcijferen. Toen ik na enig zoeken de knop vond waarmee de doos gesloten was, zag ik daarin een uit een karbonkel vervaardigde hagedis, zeer kunstig gesneden, en in welker binnenste een gestadig bewegende vonk naar alle zijden stralen uitschoot. Daar boven las ik – gesneden op versierd plaatje – een rijmpje. Een rijmpje in oud Frans dat, hoewel raadselachtig als ene orakel, toch enigszins het geheim verklaarde van mijn vondst. Ik meende het te moeten vertalen als:

Praagt u nood,
Draagt mij bloot!

(Als er nood dreigt, draag mij dan zichtbaar. De hagedis van karbonkel, edelsteen, blijkt een amulet of talisman te zijn, een onheil afwerend object.)

Hoe dit kleine voorwerp mij n geval van nood zou kunnen beschermen, begreep ik natuurlijk niet, maar niet twijfelend aan de goede bedoeling en de macht van haar die het mij schonk, en welke geen andere zou kunnen wezen dan moeder Georgette, hing ik de doos om mijn hals, terwijl ik uitgriep: *“Gedankt voor uwe goedheid, oh goede en edele vriendin!”* Een vreemde uitwerking hadden die woorden. Niet alleen werden zij van alle zijden beantwoord door de echo's, die in deze streken overal schenen te schuilen, maar ik zag tussen de schors en holten der reusachtige bomen iets trillen en bewegen. Blijkbaar waren deze bomen bewoond door stamgeesten, die door het geluid van mijn stem opgeschrikt, zich trachtten te vergewissen, of deze vreemde klanken hen gevaren dreigden of niet.

Een ogenblik verkeerde ik in onzekerheid over de weg die ik had te volgen in het mij geheel onbekende gebied. Ik dacht niet beter te kunnen doen dan de geheimzinnige salamander ook in deze nood te raadplegen. Na lang turen zag ik dat zij gedurig stralen uitschoot naar een richting, die ik meende zuidwaarts te zijn. ik besloot naar deze aanwijzing te handelen, niettegenstaande de weg naar die zijde wel belemmerd scheen door ene vrij hoge bergketen, bezet met donkere bossen.

Het land dat mij daarvan scheidde was echter vrij vlak en hoewel ik nergens iets vond dat op een gebaande weg geleek, was er echter ook niets dat mijn voortgang bemoeilijkte. Hoe verder ik kwam, hoe meer ik werd getroffen door de eenzaamheid dezer streken. Geen spoor van menselijke woningen en nimmer enige aanduiding dat zij er vroeger geweest waren. Het was een maagdelijke natuur. De vruchten die ik er plukte van de vele vruchtbomen en die ik voortreffelijk vond, bleken zuivere natuurproducten te zijn. laat in de avond kwam ik aan de voet van de heuvelrij waarvan ik sprak. Zij werd besproeit door een groot meer, waarin zich tal van vissen bewogen, waarvan sommigen vrij groot waren, die ik opmaakte uit de beweging door hun zwemmen in het water gemaakt.

27 Juni 1602

Ik heb de nacht doorgebracht in een rotshol, waarvan de opening vrij hoog was en niet zo heel gemakkelijk te bereiken. Ik achtte het nemen van zekere voorzorgen niet geheel overtoellig, want een paar keren had ik dieren om mij heen zien sluipen van vreemde vormen en met manieren die mij verdacht voorkwamen. Er waren er onder die op krokodillen geleken en die vervaarlijke bekken staken uit de krekken van het meer dat ik was overgetrokken. Ik sliep echter vrij rustig op het zachte mos, dat mijn spelonk bevoorde, en zette, na mijn honger gestild te hebben met een paar vogeleieren die ik gevonden had en verder met heerlijk smakende vruchten, mijn tocht zuidwaarts voort.

Na enige uren wandelen langs de rotsige en ongebaande paden van de heuvelrug,

kwam ik weer in een vlakke landstreek, doorkronkeld door een heldere beek en waarlangs een weg liep die, hoewel slecht onderhouden, toch de sporen droeg eenmaal door mensenhanden te zijn aangelegd. Hier hoorde ik ook weer de zonderlinge echo's schallen, waarvan ik vroeger sprak, en die ik meende te zijn veroorzaakt door wouden of stamgeesten. Maar hier was geen bos en alleen kreupelhout, en toch hoorde ik allerlei geluiden, soms heel ver weg en soms zo nabij mij klinkende dat ik niet anders kon denken of er waren personen die nevens mij wandelden. Intussen vertoonde zich voorwaarts een kleine heuvel, dicht begroeid met mirte en lauwriëren. Steeg ik vervolgens op en..... nu zag ik tot mijn niet geringe blijdschap een dorpje aan mijn voeten liggen – omringd door weilanden vol van hoog en welig gras. Maar van daarop weidend vee was geen sprake. Ik zag runderen noch schapen, en toch hoorde ik loeien en blaten, en duidelijk een herdershond keffen.

(Als je toch niet beter zou weten, zou je toch echt beweren dat Adalbert genoten had van psychedelische middelen, of dus nagenoot van de effecten van de Alruin. Geluiden veranderen, je hoort dingen die je niet ziet, die er niet zijn, beelden vervormen, je associeert zodanig dat je invult dat je iets zou moeten zien, maar de kudde die je hoort en veronderstelt is niet aanwezig, lijkt het. Dit zijn de ervaringen van de jaren '60 van de vorige eeuw, toen de LSD populair werd. Heeft Albert Steenbergen misschien ook als jongeling in het westen geëxperimenteerd met opium? Nee, we vergeten dit. We laten al deze kennis los. Adalbert probeert ons oprecht mee te nemen op zijn tocht naar een onbekende wereld.....)

Nederdalende bemerkte ik dat mijn hoop om hier menselijke wezens te ontmoeten ijdel was. Het dorpje was verlaten. Dat dit al sinds lange tijd het geval was, bleek uit de zeer vervallen huizen. Vele er van waren dakloos. Van sommige waren de gevels of zijmuren omgestort en bedekten met hun puin de straat. Intussen hoorde ik binnen sommige er van het geluid van menselijke stemmen. Maar waar ik ook aanklopte, er werd mij geen deur opgedaan. Midden in het dorp stond een vrij aanzienlijk huis, dat er nog vrij onbeschadigd uitzag. De deur er van was gesloten, maar zij week naar binnen bij een geringe druk van mijn hand. Ik waagde het binnen te treden. Een hoog portaal gaf toegang tot twee zijvertrekken en een gang die naar het achterhuis geleidde, maar waarvan al een zijmuur was neergestort.

In de zijkamer links hoorde ik duidelijk spreken en wel vrij overluid, maar toen ik er binnentrad, zag ik niemand! Een zware zwarthouten kast stond tussen de ramen en een omgeworpen halfvergane stoel lag er voor. Een sleutel stak in het slot. Toen ik deze omdraaide ging het gemakkelijk open. Een vreemdsoortige geur stroomde mij uit zijn binnenste tegen. Een geur als ik nimmer geroken had, maar die tot mij fluisterde van lang vervlogen dingen en gebeurtenissen. Het meubel was verdeeld in twee delen. Aan de linkerzijde lagen kostbaarheden en geld. De rechterzijde had gediend tot spijzen, als bleek uit twee aarden schotels, waarop een paar tot stof vergane broden hadden gelegen. In het andere gedeelte lagen ringen en andere snuisterijen, benevens een doosje van vreemde makelij en een paar hopen geld. Dit was verborgen geweest in zakken, maar deze waren vergaan. 't Waren meestal zilveren munten van geringe grootte. Zij vertoonden wapens noch borstbeelden, maar lettertekens die ik niet ontcijferen kon, maar die waarschijnlijk hun gewicht en waarde uitdrukten. De aanwezigheid van deze waarden geweest dat er sedert het vertrek der bewoners niemand in het dorp geweest was en verhoogde daar nog het raadselachtige van de woningen.

Wat mij betreft, ik liet alles liggen zoals ik het vond en dat weer daar ik mij omringd vond door zeker mompelend gefluister. Een klaar bewijs, naar mij dacht, van het onzichtbaar tegenwoordig zijn van de vorige eigenaar! Dat ik de taal niet verstond waarin gesproken werd is zeker, maar dat men de mijne niet begreep is even zeker. Want op mijn vragen: "Wat wilt gij zeggen?" en "Waarom vertoont gij u niet?" volgde geen antwoord. Het werd uiteindelijk zo benauwd en spookachtig om mij heen, dat ik het huis verliet en het raadselachtige dorp ontsnapte. Nog twee dorpjes gelijk aan het beschrevene wandelde ik vervolgens door.

(Adalbert ervoer een aanwezigheid van entiteiten en hoorde stemmen, horend bij de oorspronkelijke bewoners en eigenaren van wat hij zag en in de kasten vond. Het algemene volksgeloof in de 19e eeuw wist te vertellen dat iemand die overleden was nog minstens één keer gezien werd, en wie niet goed aan zijn eind kwam bleef zelfs regelmatig soken. Dat waren 'naolopers', zo men zei. Dat was wat Adalbert meemaakte. Hij zag ze wel niet, hij hoorde ze overduidelijk. Waar was hij? Wat hij vervolgens ontdekte was een beeld in de vorm die wij zouden omschrijven als een Thaise tempelwachter.)

Mensenstemmen en hondengeblaf hoorde ik overal, maar de wezens die deze geluiden voortbrachten vertoonden zich niet. Aan het uiteinde van het laatste dorp verhief zich een tempelte en op het plein daarvan meende ik iemand te zien zitten. Bij nader onderzoek bleek het een stenen beeld te zijn, als de Rangoonse beelden in een zittende houding voorgesteld. Ook geleeke het daarop in menig opzicht, en was op dezelfde wijze gekleed. Er scheen een menigte personen op het plein aanwezig te zijn, maar die zich zeer onrustig bewogen, want het geluid van snelle en zeer haastige voetstappen verstilden het verward geroep van de aanwezigen.

Het was of ik mij bevond te midden van lieden die zich door een haastige vlucht van een of ander dreigend gevaar poogden te redden. Wellicht dreigde er een vijandelijke overval of dachtte men de nadering van gevaarlijke roofdieren. Een vervaarlijk gebrul en gehuil dat ik, maar op zekere afstand, meende te horen, versterkte de laatste overtuiging de schrik die ik meende om mij heen waar te nemen, greep ook mij aan. Met de meeste haast rende ik het dorp uit en rustte niet voor ik niet vergezeld was van de zonderlinge echo's.

Een klein riviertje dat met behulp van enige grote stenen, die schenen weleer aldaar ingelegd te wezen, gemakkelijk was over te steken, scheen wel de grens van het betoverde gebied te zijn – want toen ik van de tegenovergestelde oever gekomen was,

hoorde ik niet meer om mij heen spreken of fluisteren. Na enige uren wandelen kwam ik aan de voet van een vrij hoge bergketen, die ik lang voor mij uit had zien blinken, gehuld in de blauwe nevelen van het verschiet. Zijwaarts lag een ruïne van een gebouw dat vrij uitgestrekt scheen. Nadat ik een ruim plein was overgestoken, kwam ik aan bij een hoge toren, gebouwd van grote granietblokken, die nog vrij gaaf en ongeschonden was. Een smalle poort van Arabische bouwtrant, die open stond, gaf toegang tot een breed koor, dat langzamerhand opklom en eindigde in een lommerlijk terrein, waarboven de torentjes van een grillig gebouwd paleis uitstaken. Het hek van de voortuin stond open.

Toen ik deze was doorgewandeld, zag ik op het balkon iemand zitten met een hoge sterrekijkersmuts op, en een zo lange witte baard, dat hij bijna op de voeten hing. Groot was hij intussen ook niet, weinig groter dan een tienjarig kind, maar zijn voorkomen daarentegen was bijzonder deftig en eerwaardig. Hij was zo verdiept in de lectuur van een dikke foliant, dat hij mijn tegenwoordigheid eerst bemerkte toen ik, de trappen van het balkon opgestegen, door een luid 'hm, hm' zijn aandacht op mij had gevestigd. Verwonderd zag hij mij aan. Met enig wantrouwen tevens. Maar dit laatste weel aldra bij mijn verklaring, dat ik een reiziger was, die op zeer zonderlinge wijze in streken gekomen was, welker bestaan hij nimmer vermoed had, en welker naam hem zelfs op dat ogenblik onbekend was.

Hij werd nu zeer veranderlijk, verzocht mij nevens hem plaats te nemen om hem verdere inlichtingen te geven. Het Koninkrijk waarin ik mij op het ogenblik bevond, heete Orsonaki en hijzelf Dr. Kerami, hofarts en hun apotheker van Koningin Belalmi. Hij woonde gewoonlijk in de hofstad, maar was door zijn vorstelijke gebiedster in het gruis-gebergte gezonden, om er nasporingen op het gebied der natuurlijke historie te doen, en zijn ontdekkingen te boek te stellen. Het verhaal van mijn wedervaren, eerst ik van moeder Georgette had afscheid genomen, boeide hem zeer. Hij was van mening dat ik in mijn slaap door dienstdoende geesten eens toveres, duizenden mijlen ver van haar hut was vervoerd naar Afrika.

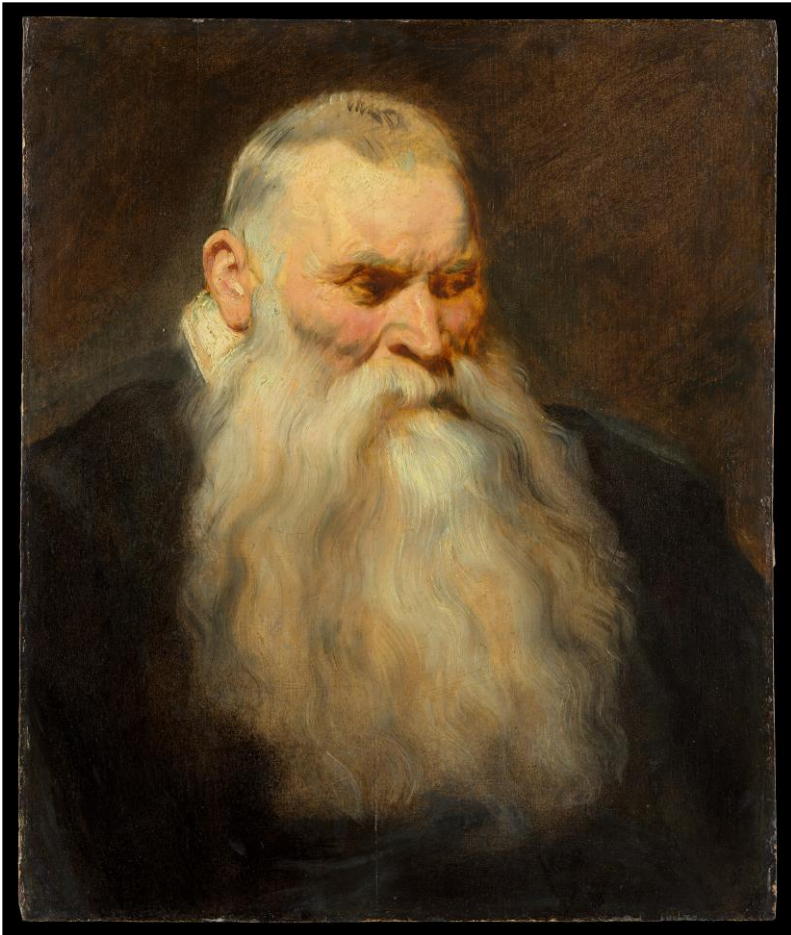
De landstreek die ik doorgewandeld had en waarin ik niemand had ontmoet, behoorde tot het gebied van een koning die zich het misnoegen van de fee Andrette had op de hals gehaald, en nu nog steeds door haar werd gevangen gehouden. Zij had door wilde toorn en door ziekten en andere plagen, een zo grote schrik onder de bewoners verwekt, dat zij alert het land hadden verlaten, om er nimmer weer te komen. Maar hun schimmen waren achtergebleven en woonden als echo's nog steeds in de verlaten woningen op de velden. Die hun taal verstonden – een Moors dialect van Arabische oorsprong – kon uit deze echo's hunner klachten opmaken wat zij hadden ondervonden en geleden. Hun afstammelingen bewoonden thans een provincie van Orsonaki en waren brave lieden.

"Zelden werden deze streken door reizigers bezocht, en dat gij", zei de dokter, "er doorgereisd zijt, zonder door de talrijke venijnige en gevaarlijke dieren die er door de boze fee Andrette zijn ingevoerd aangevallen zijt, hebt gij zeker te danken aan de machtige invloed uwer beschermster." Ik zei dat ik een talisman bezat, die mij tegen aanvallen van dergelijk gespuis beschutte, en liet daarop mijn doos zien. Hij bleek zeer ervaren te zijn in het verklaren van antiek cijfergeschrift, maar het gelukte hem echter niet dan na een poos zoeken, de geheimzinnige tekens op het deksel van mijn doos te ontraadselen. De letters waren ontleend aan een oud Chaldees alfabet en hun zin was,

dat de Baālpriester Perra met behulp van de tovenaer Sargon op last van koning Salomo een wonderbaar vermogen der natuur in deze salamander had gebannen en vastgemaakt. Een krachtig die echter verloren zou gaan voor hem **die 't ontbreekt aan de macht, om te ontbloten de vonk der krachten.**

“Deze laatste woorden”, sprak de dokter, “zullen wel betekenen dat hij, aan wie de kracht ontbreekt het deksel te openen, geen dienst zal hebben van het vermogen der wonderbare salamanders en daarop slaat ook het oud-Franse rijmpje, dat een latere bezitter van de talisman daarom erin heeft doen griffelen. “Om zeker te gaan, zou ik u aanraden om in een land waarin je u tegenwoordig bevindt, en dat krioelt van ongedierte, uw doos steeds open draagt.” “Dat heb ik in de laatste tijd altijd gedaan”, zei ik, “en daaraan heb ik het gewis te danken, dat ik ongedeerd langs het meer, aan de overzijde van het gebergte ben gekomen, waarvan de boorden krioelden van slangen, paden en krokodillen.”

In het Metropolitan Museum of Art vinden we een portret van een oude man met een witte baard van Anthony van Dyck. Een 17^e eeuws portret. Had deze ook een ontmoeting met dokter Kerami?

28 Juli 1602

Ik heb van de aansporing van Dr. Kerami, om enige tijd ter zijne te vertoeven gebruik gemaakt, en geniet nu al drie weken lang zijne hospitaliteit, in leerzaam onderhoud levend. Het is een man van grote bekwaamheid, en uitgestrekte kennis. Hij bracht mij op de hoogte van alles wat ik nodig had te weten, en in dit land der feeën (want werkelijk bevond ik mij thans in een toverland) moest in acht nemen, om er veilig te verblijven en te genieten van de heerlijkheden die het de reiziger aanboodt.

Voor ik het verslag mijner reizen verder vervolg, wil ik thans het een en ander mededelen over mijn gastheer en enige zaken die betrekking hebben, zo op zijn werkzaamheden, als op het ambt dat hij bekleedde aan het hof van koningin Bellamia en haar rijk. Doctor Kerami dan, was naar hij zei, een Spanjaard van geboorte, maar was op nog zeer jeugdige leeftijd met zijn ouders naar Orsonaki uitgetrokken. Daar was hij in dienst gekomen van een geleerd alchemist, en werd door deze onderwezen in de kennis der kruiden en het vervaardigen van geneesmiddelen en alchemie.

(We vinden de naam van dit Koninkrijk op diverse manieren vermeld, in Albert Steenbergens manuscript. Of het nu Orsonaki of Oronasaki was, of nog wat anders, of dat dit feeënkoningrijk gewoon meerdere namen had, het is voor ons een raadsel en voor de oorspronkelijke auteur een weet... of ook een raadsel, vergistte hij zich? In de uitwerking is gekozen voor één benaming, die welke we het meest vonden. Voor de topografie maakt het niets uit. Geen van de gevonden namen bleek bekend, waar dan ook ter wereld, ook niet in boeken met sprookjes. Dat maakt dit reisverslag uniek.)

Hij had ook enige lessen in de toverkunst gehad van een Moors ingewijde, maar afgeschrikt door zekere beloften, die men daarbij moest afleggen, gepaard aan sommige symbolische verrichtingen, gepaard aan grote onthoudingen, had hij afgezien zich verder met dit vak in te laten. Hij verstond de 'zwarte kunst' nog altijd, maar meer als liefhebber, en bewees door de proeven waarop hij mij van tijd tot tijd onthaalde, dat hij nogal geprofitteerd had van zijn verlopen studiën. Maar de grote wetenschappen trokken hem meer aan. Hij was daarin zowel als in de oude talen onderwezen door de wijd befaamde Rabbi Al Rachies, die jarenlang in Agadi of Saripta had gewoond, en daarmee Chaldeeische wijsheid had vergaard, als in het bezit is van al de professoren aan de Spaanse en Italiaanse hogescholen.

"Zonder mij te beroemen", zei Dr. Kerami, "durf ik te zeggen dat ik een waardig discipel van de geleerde Rabbi mag genoemd worden, want ik spreek en schrijf een dertigtal oude en moderne talen met gemak. Ik ben bedreven in de alchemie, de sterrenkunde en de kennis der mineralen en de natuurlijke historie als weinigen mijner tijdgenoten." Dr. Kerami was even als mijn onvergetelijke vriendin Georgette klein, maar het was geen gevolg van zijn hoge jaren dat hij zo klein van gestalte was.

"Nu een kleine anderhalve eeuw geleden", zei hij "was ik een flink jongmens van hoge cultuur, maar iemand die zowel op mijn voorkomen als mijn talenten jaloers was, lokte mij in een hinderlaag, en deed mij daarop een gruwzame wijze folteren. Door toedoen van Donna Marianne, een blanchette van hoge geboorte en die thans nog als staatsdame van Koningin Bellamia, mijn tegenwoordige gebiedster, grote invloed op de regeeringszaken uitoefent, werd ik aan de martelingen van mijn beulen ontrukkt. Maar zij hadden mij zodanig gehavend, dat mijn gestalte langzamerhand inkromp, en ik werd als ik mij nu vertoon."

(Ook de naam van de Koningin is nogal eens verschillend weergegeven Bellami, Bellamie, Bellamia. Hier is gekozen voor het gebruik van één naam. Dit husselen met namen, wat ook bij andere personen voorkom in dit manuscript, is één van de tekens die erop kan wijzen dat Albert Steenbergen leed aan een ziekte, gepaard gaan met problemen met het geheugen. Een corrector had dat er in de 19e eeuw uit gehaald, als het toen was gepubliceerd. Dat doen we hier dus alsnog.)

Ik vroeg hem naar enige bijzonderheden over Koningin Bellamia en haar rijk en tevens of het waar was dat de voornaamste feeën en Blanchettes langzamerhand Frankrijk, Spanje en Italië waren ontweken om zich in onbekende streken te vestigen. Dit laatste, zei hij, was waar en velen van haar woonden thans in Orsonaki, waar zij vroeger reeds grote bezittingen hadden. Dit was onder andere het geval met vier der feeën die de Schone Slaapster beschonken en ook de oude boze fee, die haar zo ongunstig was, hield haar vast verblijf in een oud perceeltje, omringd door vreselijke verschrikkingen, en waarvan gij de van de plaats, zei de dokter, een der torens kunt zien.

“Het Koninkrijk Orsonaki is een der voornaamste in deze streken, en wat Koningin Bellamia betreft, ik zal u bij gelegenheid aan haar voorstellen. Zij zal u gewis gaarne ontvangen, en ge zult haar groot plezier doen met haar uw talisman te laten zien, en haar te vertellen hoe gij in ’t bezit daarvan zijt gekomen. Zij is een zeer beminneenswaardige vrouw en werd vroeger als op handen gedragen door al haar onderdanen. Maar in de laatste jaren is daarin enige verandering gekomen. De welvaart van het Koninkrijk laat tegenwoordig veel te wensen over. Nu is er een sterke partij in de lande opgestaan, die onredelijk genoeg is de ongunstige toestand waarin vooral sommige provinciën verkeren, aan de Koningin en de door haar ingestelde Grote Raad te wijten. We wilden echter hopen dat er weldra weer beter tijden zullen aanbreken en maar bedrieg ik mij niet, dan komt zij reeds aanrijden, in haar open koetsje, bespannen met twee draken. Inderdaad, zij is het, en gij kunt dus nu zelf over haar voorkomen oordelen.”

Het duurde niet lang of het koetsje waarvan de doctor sprak vertoonde zich op de grote weg, waarnevens wij stonden. Een viertal dames, blijkbaar van hoge rang, was er in gezeten. Aan de majesteit, van haar wezen en vorstelijke houding, was de Koningin onder haar gemakkelijk te herkennen. Het rijtuig was zeer licht. De draken die er voor gespannen waren wekten een hoge mate van mijn verwondering. Zij waren gevleugeld, maar door sterke riemen vastgesnoerd, zodat zij er bij gewone rijtoertjes gene gebruik van konden maken. Hun koppen en korte staarten geleken op die der slangen. Er liep een scherpgetande kam van het achterhoofd over de rug, die als de rugvin der baarzen hoog rood en zeer beweeglijk was. Hun voorpoten hadden klauwen als die der adelaren, terwijl de achterpoten voorzien waren van gespleten hoeven. De brede schubben op de rug en zijden blonken als gepolijst zilver. De borst en buik hadden schilden die op de eerste bruinkleurig, op de laatste lichtgeel waren. Hun vlugheid was ongewoon en van tijd tot tijd slaakten zij schorre kreten, die wel wat geleken op haangekraai, dat eindigde in dof blazen en sissen.

Zij werden gemengd door een zwarte koetsier, die blijkbaar gewoon was aan dat zonderling voorspan en het met gemak wist te beteugelen. “Deze dieren”, zei de dokter, “zijn evenals vele andere dieren en planten die gij hier zien zult, niet door de aarde voortgebracht. Het zijn maanbewoners, die door Alerlen, zowel als door sommigen sommige feeën, op de aarde zijn overgebracht, wat dikwijls niet dan met de grootste

moeite gelukte. Zij komen in sommige streken van de maan maar al te veelvuldig voor. Het maanmannetje heeft somtijds grootste moeite om zijn stallen en tuinen voor hun vraatzucht te beschermen.

(Ik zal later met meer uitvoerigheid over deze zaken spreken, in de **Faune in Orsonaki**, achter mijn journaal gesteld.)

De Koningin groette ons onder het voorbij rijden vriendelijk met de hand, en zo deed ook een jonge dame, die nevens haar zat, en mij trof door haar aantrekkelijke schoonheid. *“Zij is”, zei de dokter, “een dochter van de krijgsoverste Sinbold en Donna Marianne waarvan ik steeds sprak. Zij is schatrijk en bezit daarbij zeer grote talenten, zodat zij zeer gezocht is door de aanzienlijke jeugd van het rijk. Tot heden echter heeft niemand haar gunst kunnen verwerven. Wat de draken betreft, zij zijn niet op aarde geboren, maar van de maan hier ingevoerd. Iets wat alleen kan geschieden door de hoge toverkunst, en dan nog maar op sommige tijden en onder de gunstigste omstandigheden. Onze Koningin bezit die zij van haar ouders erfde, en een paar voor enige jaren door haar aangekocht van Alernen, een afstammeling van de alom beroemde tovenaars. Hij is een man die de grote relatie onderhoudt met de maan, en haar bewoners, en die het middel kent oom ook allerlei raar geboomte van daar op onze planeet over te brengen.*

Van de laatste bezit de oude Andretta – de boze fee u bekend uit de geschiedenis van de Schone Slaapster – een groot aantal, en daaronder zeer gevaarlijke soorten. Mocht gij op uw rondwandelingen eens in de nabuurschap van haar Castel komen, dan moet ik u recomanderen u wel in acht te nemen voor alles wat u in bloei zult zien. Er is onder andere een plant bij van reusachtige grootte, en niet kwalijk gelijkend op het monnikskap kruid. Deze laatste leeft van vlees, en zijn vraatzuchtiger en wilder dan een tijger. Zij verbergt onder haar bladen opgerolde klauwen, waarmee zij het dier op de mens die niet op zijn hoede is plotseling aangrijpt en tot zich trekt. En dan is het zo zeker met hen gedaan als het zijn zou, had hem een boa constrictor aangegrepen.”

(De mens hield zich al eeuwen geleden bezig met wat men vanaf de aarde van de maan kon zien. In 1647 gaf de Duitse sterrenkundige Hevelius een uitgebreide maanbeschrijving. De opvallendste maanvlekken gaf hij de namen van landen, bergen en zeeën van onze aarde. Op zijn kaart vond men dan ook een Kaspische zee, een Adriatische Zee, een Middellandse zee en meer. In 1647 had Van Langeren of Langrenus uit Antwerpen de vlekken de namen gegeven van sterrekundigen, natuurkundigen en wijsgeren. Zo werd de maan ‘vervaardst’, vermenselijkt. Dat in een tijd dat in de volksverhalen de maan eveneens een sterke rol had. Niet zo vreemd dus, dat ook Adalbert raad wist met zijn verklaringen voor alles wat ‘vreemd’ was. Dat kwam van de maan.)

4 Augustus 1602

Ik ben nog steeds bij Dr. Kerami en steeds met het grootste genoegen. Hij onderwijst mij in de taal van het land, die zeer welluidend en rijk is en ik heb de vrije toegang tot zijn boekerie en museum. Zijn studeervertrek is zeer groot, maar opgevuld met boeken en rariteiten. Daarnaast is een laboratorium, waarin hij een groot gedeelte van de nacht doorbrengt met het nemen van allerlei proeven. Een zonderling wezen met een zwarte gekrulde hoorn, die van het middengedeelte van het voorhoofd zich achterwaarts kromt, is daarbij zijn helper. Dit wezen, dat stom is, bereidt ook zijn spijzen en verricht het huiswerk. Wat hij eigenlijk is en vanwaar herkomstig, weet ik niet, want de doctor, anders nogal genegen om over alles uit te weiden, beantwoordde geen vragen hem betreffende. Een enkele keer vergezelt hij ons op onze wandelingen en draagt dan een kist, waar hij bergt wat de doctor wenst geborgen te zien. Hij is buitengewoon vlug in het vangen van vogels en klein gedierte, maar acht zijn meester 't niet waard het te bewaren, hij ontdeed het handig van veren, haar en klauwen, en verslindt het rauw weg.

De natuur in dit land is hier wonderbaar grootst. Alle planten en dieren die men er vindt dragen een eigenaardig, maar soms ook gevaarlijk karakter. Op wegen en daarnaast vindt men allerlei verrassingen, en niet zelden trapt men op iets dat men meent een dor houtje of een steentje te zijn, maar dat blijkt te leven en dit bewijst door zijn geschreeuw en gepiep. Ook zijn vele planten wandelende, dat wil zeggen: zij zijn niet aan de plaats gebonden waar zij ontsproten, maar weten zich daarvan los te maken en vluchten niet zelden bij onze annadering.

6 Augustus 1602

Dr. Kerami had mij zoveel verteld van de fee Andretta en de merkwaardigheden die er in de buurt van haar Castel, en daar beneven zijn te vinden, dat ik besloot er eens heen te wandelen, en te trachten er binnen gelaten te worden. *“Dit laatste zal u mogelijk wel gelukken”*, sprak de doctor, *“ge zijt jong en knap, en als alle oude wijven is Andrette zo verzot op jonge mannen als zij haats is op jonge vrouwen. Zij bezit een menigte zeer begerenswaardige voorwerpen, en bevalt gij haar, zij zal u mogelijk willen gerieven met de **duimeling**, die **onzichtbaar** maakt, of een keerpenning, of het **wenshoedje**. Want van alle deze dingen bewaart zij exemplaren.*

Intussen zult gij alleen moeten gaan, want noch ik, noch Snor, mijn Famidier, kunnen u vergezellen. Gij zult dit billijken wanneer ik u zeg dat de oude feeks verschrikkelijk boos op mij is, en wel om geen andere reden, dan dat ik in dienst ben van Bellamia, haar speciale vijandin. Het Castel van Andramte is hier niet ver vandaan. Hebt gij een goed gezicht, gij kunt van deze plaats een van de torens er van zien. Intussen is de weg die er naar toe leidt niet zo heel gemakkelijk te vinden, want het oudje ginds vindt er behagen in allerlei dingen uit te prakkiseren om hen die haar wensen te bezoeken, en die zij niet wenst te ontvangen, te doen verdwalen, en ons Famidier zal u hier van geen dienst kunnen zijn, want van gevaar is in dit geval geen sprake.

't Kan dus zeer wel wezen dat gij heerlijk aan het dwalen geraakt en per slot van rekening bij een geheel andere Don of Donna aankomt als die gij wenst te bezoeken.

De dienaar van Dr.Kerami lijkt een overgangsvorm te zijn tussen een eenhoorn en een mens. De mythologie en de fantasie van de mens zit vol van dit soort fantasiën. Erotische scènes tussen mensen en fabelwezens vulden de oude verhalen en vervolgens de schilderijen. De ene keer is er sprake van een niet al te geklede dame, de andere keer is er sprake van manlijk bloot. We zien hier een schilderij uit 1864 van Gustave Moreau, waar Oedipus en een sfinx wel erg intiem worden. Ze blokkeert hem de weg, hij mag door als haar raadsels zijn opgelost.

Een bekend en veel afgebeeld thema is de daad tussen prinses Leda en de god Zeus, die de vorm van een zwaan heeft aangenomen. Deze mozaïekvloer is uit de 3e eeuw. We vinden dit beeld ook op muren en aardewerk.

Eén ding moet ik u nog aanraden, en wel om dit flesje brandewijn, dat ik zelf bereid heb, in uw ransel te bergen. Het oude wijf is verzet op sterke dranken van hoog gehalte, maar veel te gierig om ze te kopen. En nu vaarwel! En tot weerziens!"

Op een mooie morgen, de 6e augustus 1602, verliet ik het paviljoen van de doctor en begon mijn wandeling naar het Castel van de boze fee Andretta, en aanvankelijk met zeer gunstig gevolg. De weg die bij afwisseling door bossen en korenlanden liep, was hier en daar bergachtig en door beekjes afgebroken. Het landsbestuur had brugjes over de laatste doen leggen, of naar het niet nodig scheen, grote stenen, die het oversteken ervan gemakkelijk genoeg maakten. Na een paar uur wandelen kwam ik bij een huisje aan waar een krans uithing, en waarin ik een vrouwtje vond, bezig met pannekoeken bakken. De warmte had mij dorstig gemaakt. Daarom eiste ik een vaatje landwijn en at daarbij een pannekoek, die het moedertje mij gulhartig aanbood. De kasteleinsgeleek wat kwalijk op moeder Georgette, maar ze was op verre na zo oud niet.

Praatziek was zij echter evenals deze, en evenzeer in het bezit van vele oude historiën en wonderverhalen. Onder het drinken van mijn wijn (die, het zij een passant gezegd, zeer smakelijk was), vertelde ze mij dat ze Perrette heette, en dat haar overgrootmoeder een zuster was geweest van de moeder van het uit de historiën welbekende Roodkapje. De zaak was echter niet zo triestig afgelopen, als in het verhaal staat beschreven, want Roodkapje had gelegenheid weten te vinden om aan de wolf te ontsnappen. Ze was een jaar of wat later getrouwd en wel met niemand anders dan de molenaarszoon, die de molen erfde, wel bekend uit de geschiedenis van de gelaarsde kat. Ze wees mij op de molen, die niet verre van deze op een hoogte stond en waarop men ijverig bezig was het graan te malen, dat pas binnengehaald was.

Ik vroeg haar of zij de fee Andrette ook kende, en vernam van haar dat zij er voor een goede dertig jaren wel een keer was geweest om haar garen te brengen, dat zij voor haar gesponnen had, maar dat zij nu niet meer voor haar spon omdat het bijna onmogelijk was om geld van de oude feeke te krijgen. Terwijl we nog spraken kwam de molenaar, haar buurman, ook binnen, en verzocht mij in zijn molen eens een kijkje te nemen. Men had daaruit een zeer fraai uitzicht op het ganse landschap en hij kon mij tevens iets zeldzaams laten zien, te weten het paar laarzen dat de beroemde gelaarsde kat had gedragen. Ik ging met hem mee, en bewonderde de laarzen, die bruingeel waren en van fijn leer vervaardigd. Ze begonnen echter hier en daar te lekken.

Uit het dakvenster van de molen zag ik het Castel van Andrette duidelijk liggen te midden van zijn grote tuinen, omringd door een groot bos. Het had een allerzonderlingst aanzien, maar daarvan zal ik later spreken. Juist wilde ik de molenaar vragen hoe ik het moest aanleggen, om er op de geschiktste wijze binnen te komen, toen ons gesprek werd onderbroken door een geluid van alle torenklokken van de omtrek. "Daar moet iets bijzonders zijn voorgevallen", sprak de molenaar, "en.... waarschijnlijk niet veel goeds! Maar ik zie het al", vervolgde hij, naar de zonzijde wijzigende vestigde hij mijn aandacht op een grote donkere vlek aan de lucht, die haastig opwaarts rees en weldra het zonlicht onderschepte.

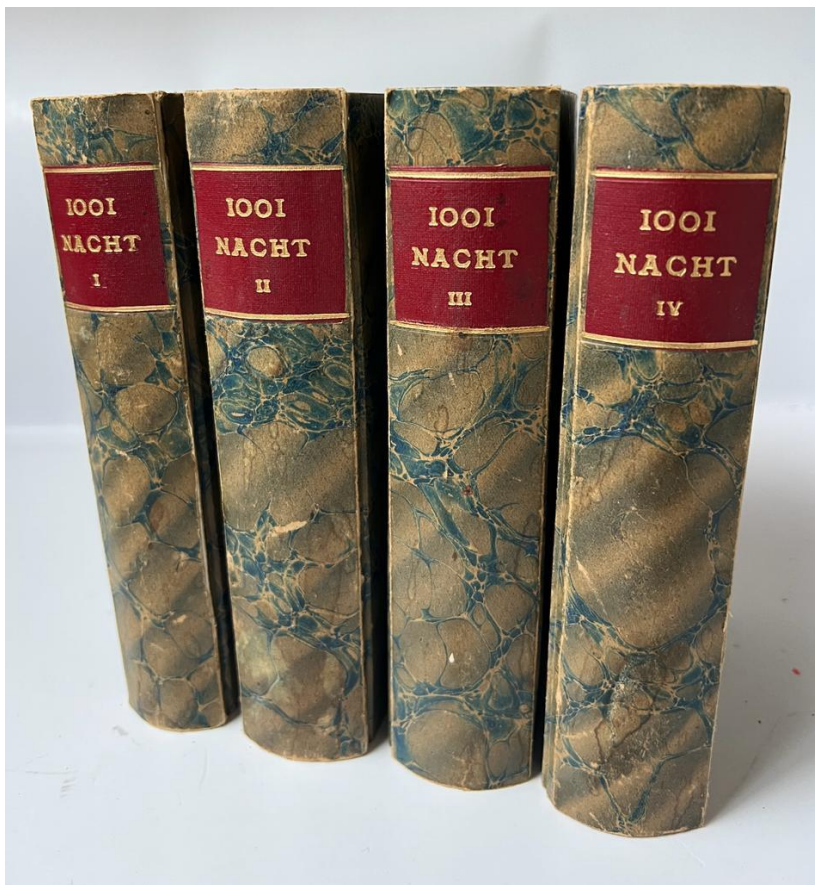
Ik meende eerst een donkere wolk te zien, maar overtuigde mij ras dat het een ver-
vaarlijk grote vogel was. "Het is de boze vogel Rok", zei de molenaar "en men luidt de klokken om hem daarmee vrees aan te jagen, want wee het land waar hij zich neerlaat! Hij verslindt alles wat zijn oog trekt en doet meer schade als honderd wolven zouden kunnen aanrichten." Het werd meer en meer duister. Van tijd tot tijd weerklonk boven ons een kreet, zo gevaarlijk als ik nog nimmer iets dergelijks gehoord had. De laatste was echter minder luid dan de eerste, en daaruit maakte de molenaar op dat het geweldige beest zich naar de zuidelijke bergen verwijderde en de landstreek waar we ons bevonden, deze keer van zijn bezoek zou verschoond blijven.

En zo was het inderdaad. De verschrikkelijke vogel verdween weldra, en de hemel blonk weldra helder boven ons. Maar de avond begon te vallen, en dit herinnerde mij dat het tijd was om een nachtverblijf op te zoeken, waartoe een zeer goede gelegenheid bestond in het naaste dorp, waarheen de molenaar mij de weg wees.

(De vogel Rok is ontleend aan de sprookjes van 1001 Nacht. Het is sinds 1998 tevens een attractie in de Efteling. Op de afbeelding een editie van omstreeks 1790, vertaald in het Nederlands. De vogel Roc kwam voor in één van de avonturen van Sinbad de Zeeman. Bij Albert Steenbergen thuis hadden ze een uitgebreide familiebibliotheek, waarvan ook een editie van deze boekenserie onderdeel uit zal hebben gemaakt. Deze

vogel kan ons ook helpen bij de vraag waar Orsonaki geplaatst zou kunnen worden. Hoewel geen enkele atlas een dergelijk rijk kent, is van de fabelvogel Roc of Rok wel degelijk meer bekend, uit de oude literatuur. Het realiteitsgehalte zal even groot zijn als die van het feeënkoninkrijk, maar toch, wat zegt ons de oude boeken?

In 1772 werd verwezen naar een nog oudere publicatie, waarin gezegd wordt: "Men vindt, schrijft hij, op het Eiland Madagascar een wonderlijke soort van vogels, die zij Roc noemen, zij gelijken wel wat naar arenden, doch zijn veel groter.... De pennen der vleugels zijn 36 voet lang, en het lichaam maar naar evenredigheid groot. Zij hebben zoveel kracht, dat één alleen en zonder enig behulp, een olifant vat, in de lucht opneemt en op de aarde laat vallen om hem te verpletteren, en zich dan met het vlees te voeden." Zie Vaderlandsche letter-oefeningen, deel 2, pagina 482. Afrika was tevens een mooi gebied om het feeënkoninkrijk te plaatsen, want de kaart kende nog diverse witte vlekken. Het contingent werd doorkruist door ontdekkingsreizigers, die de prachtigste ontdekkingen deden. De flora en de faune kende veel verrassingen, vooral op Madagascar. Maar dit strookt weer niet met de plaatsing van het feeënkoninkrijk in Noord-Afrika, zoals de titel zegt. Iedere romanticus zijn eigen dikke duim.....)

9 Augustus 1602

Toen ik gisteren tegen donker in de herberg De Zon aankwam, vond ik de gelagkamer vol volk, dat zeer rumoerig was, en van bijna niets anders sprak dan van de vogel Rok, en de schrik die zijn verschijning alom verspreid had. Dat het dier groot, zeer groot was, daarover was men 't eens, maar hoe groot wel? De taxatie daarvan was zeer verschillend. Dertig ellen vlucht, had hem de molenaar gegeven, maar er waren lieden in de herberg, die dat getal verdubbelden, en die beweerden gezien te hebben, dat het monster bij zijn overtocht een nijlpaard in zijn klauwen gevat hield. Waar hij die gepakt had, wist men natuurlijk niet, maar..... dat hij weldra weerom zou komen, vreesde men algemeen.

Vijftientig jaar geleden, ten tijde van de inval van pretendent Eblis in het Koninkrijk – dat hoorde ik vertellen – was hij er niet minder dan viermalen geweest en had de grootste verwoesting aangericht. De Grote Raad was toen permanent vergaderd, en de oppergeneraal had een gans regiment, gewapend met haakbussen, en voorzien van kanonnen tegen hem afgezonden. In 't eerst scheen het monsterdier zich bitter weinig te storen aan de soldaten, die trouwens met zeer weifelende bewegingen tegen haar optrokken, maar toen het geschat begon te donderen, had hij het toch oorbaar gekeurd weg te vliegen, en naar zijn verblijf in het ongenaakbare Maangebergte terug te keren.

*“Meestal”, dat meende een ander, “verschijnt Rok tegen het uitbreken van een oorlog. Hij is even als de **legerhoorn** daarvan een voorbeduiding, en naar ik gehoord is de laatste de vorige week, van de kant van Perak over de grenzen getrokken, om zich in de bossen van de Rijksdomeinen te legeren. En geen wonder, want het is zeker dat Eblis op een nieuwe aanval beducht is, daartoe aangestookt zowel als geholpen door zijn oudmoorie, de fee Andrette, die niet zal rusten voor onze goede Koningin die zij haat met een volkomen haat van de troon is gebonst.”*

Ik vroeg wie die Eblis was! *“Het is, antwoordde men, “een zeer mismaakt en afschuwe-lijk wezen, die in een hertogdom aan onze zuidergrenzen gelegen gebied voert. Hij is de afstammeling van een koning van Orsonaki, die gedurende de kruistochten het land regeerde, maar die om verschillende gewelddadigheden van het gezag ontzet werd. Hij was een bloedverwant van de voorbader van Andrette, en deze doet alles om de gevallen dynastie weer in haar vervallen rechten te herstellen.” “Nu, daarop is thans kans”, schreeuwde een klein dikbuikig mannetje, met een hoog en pieperig stemmetje, “is het niet door de macht der wapenen, dan door de macht des doods, want de fee Bellamia heeft naar het geraden van haar lijfarts een ziekte, waarvan zij niet genezen kan.” “Zo zeggen de vrienden van Eblis”, riepen verscheiden stemmen, en het mannetje dat, als 't bleek niet zonder zekere aanhang in het gezelschap was, begon daardoor gesteund te razen, en vonk te geven op het landsbestuur.*

Een verwarde discussie volgde nu en men zou mogelijk aan 't vechten zijn geraakt, ware er niet de baljuw van 't graafschap vergezeld van een paar koddebeiers binnen-gereden. De tierenden ledigden daarop morrend hun maatjes en gingen huiswaarts. Ik had vroeger van mijn vriend Dr.Kerami vernomen dat er zekere spanning heerste en dat er ook door eker geritsel en een partij in den lande was, die het met de Koningin en haar regering zeer oneens was. Ik zag nu, dat dit zo was, en dat er zelfs een partij be-stond, die er niet tegen opzag om het wettig gezag niet slechts tegen te werken, maar

daarentegen genegen een ander de huldigen. Dat het overal in de wereld en meer bijzonder in mijn eigen vaderland niet zo bijzonder wel stond tussen regering en regeerden, was mij maar al te veel bekend, maar ik had gedacht dat in een rijk waarin wezens van hogere dan de menselijke natuur het bewind voerden, voortdurend vrede en eensgezindheid zouden heersen. Ik zag nu dat ik mij bedrogen had, en dat een fee, hoe machtig anders ook, niet in staat was, het boze, door de Satan in de wereld gebracht, te voorkomen of te bedwingen.

(Een maatje is hier een drinkbekertje met de inhoud van een borrel. Vervolgens lezen we van Albert Steenbergen maatschappijkritiek en door de inbreng van Satan kritiek op het geestelijk denken. Oftewel, je kunt in godsdienstig opzicht nog zo hoog staan, de ellende die het kwaad in de wereld brengt, kun je als hoger wezen niet bedwingen.)

Misnoegd en ontstemd legde ik mij ter ruste en sliep in, niet alleen gekweld door boze bange dromen, maar gefluister in het vertrek – dat vooral te middernacht, mijn rust stoorde. Het was echter te donker om te zien wat daarvan de oorzaak was. Toen ik er de volgende morgen over sprak, vernam ik van de waarin dat zich sinds onheuglijke tijden een kolonie van kaboutermannetjes zich in het dorp gevestigd had en er 's nachts zijn pad dreef. Dat niet altijd tot genoeg van hen, die genoodzaakt waren voor hun onderkomen en kost te zorgen. Zij had er echter niet bijzonder veel last van, maar zij was ook gewoon, 's avonds, voor het naar bed gaan, 't een en 't ander voor hun gereed te zetten, dat zij genoegzaam naar hun smaak vonden om het op te peuzelen, want zij waren tamelijk lekker en daarbij zeer gesteld op een hartige drank bij de maaltijd. Het was een plaag, voegde het goede mens er bij, als geen ander, en 't best was zich te schikken in wat men niet kon vermijden.

Daar was niets tegen te zeggen, en met de overtuiging daarvan, hervatte ik niet lang na het opgaan der zon mijn wandeling. Het lieflijke weer en de schone en meestal zeer vreemde natuur die mij omringde, stemden mij alda tot vrolijkheid, en met luchtige schreden betrad ik de belommerde weg, die naar men mij ook in de herberg verzekerd had, naar het Castel van de fee Andrette geleidde. Aan de zoom van een woud met ongewoon en zeer dicht staande palmbomen, zag ik een groep planten staan van een zeer zonderling voorkomen. Zij waren meestal zeer hoog, hadden krachtige stammen en glinsterende vijfvingerige bladen. Hun zeer prachtig gekleurde bloemen geleken op die der aconila of Monnikskappen, maar onder de bovenste klep, die zich van tijd tot tijd ophief, flikkerden een paar ogen die er een vreemde en onheilspellende uitdrukking aan gaven, niet verminderd door de spleet lager, die niet kwalijk geleet op een geopende muil, waaruit een tong tevoorschijn kwam, die gestadig in beweging was.

Ongetwijfeld waren dit de planten waarvan Dr.Kerami gesproken had en voor welke gevaarlijker eigenschappen hij mij had gewaarschuwd. Ik hield mij dan ook op een behoorlijke afstand, maar de geur die de bloemen verspreiden, waren zo sterk en zo bedwelmend, dat ik dikwijls genoodzaakt was met de zakdoek mijn neus te bedekken. Duidelijk zag ik onder haar glinsterend loof zich sterke, half opgerolde klauwen bewegen, en zich naar mijn zijde uitstrekken, maar toen ik mijn talisman geopend had, hield dit op en keerden de bloemen zich af, als gevoelden zij zich onaangenaam aangedaan.

Juist maakte ik mij gereed om mijn weg te vervolgen, naar het gezochte Castel, welke torens en hoge voorgevel aan het eind van een hoge Lindenlaan mij tegenflikkerden, toen een luid geschrei in het bos aan mijn linkerzijde mijn aandacht trok, en mij

verschrikt deed opzien. Het was een vrouw die om hulp riep, dit was duidelijk, en tevens dat zij die deze kreten uitstiet, in grote nood moest verkeren. Vergetende dat ik omringd was door gevaren, trok ik mijn hartvanger en liep het bos in, dat aan de rand dicht met bomen bezet allengs ijler werd. Weldra kwam ik bij een klaring en zag op de brede weg die ze doorliep, een jonge vrouw, die uit het rijtuigje waarin zij gezeten had gesleurd, zich poogde te verdedigen tegen een paar woestelingen, die haar vasthiel- den en poogden te binden.

(Een hartvanger is een lange smalle dolk, oftewel een jachtmes dat wat betreft de lengte tussen een gewone dolk en een sabel/degen in zit, en waarmee een hert een genadestoot in de borst gegeven kan worden. In de praktijk werd dit ook wel gedragen als wapen voor zelfverdediging.)

Met een luid uitgeschreeuwd “Laat af honden!” stortte ik mij op de aanranders, stootte een van hen mijn vlijm in de borst, en zou de ander op gelijke wijze getrakteerd hebben, had hij zich niet door een overhaaste vlucht gered. Na een korte vervolging van de boef, keerde ik terug tot haar die ik gered had, en die mij diep geroerd en met tranen in de ogen bedankte voor de haar betoonde hulp. Het was een jong en schoon meisje, en niet zonder ontroering en verrassing herkende ik in haar de jonge dame, die ik naast de Koningin in het rijtuig had zien zitten, tijdens de wandeling met Dr. Kerami, waarvan ik vroeger sprak, en die toen vrij grote indruk op mij maakte, dan ik de dokter meedeelde.

Niet zonder verrukking bemerkte ik, dat zij zich mijner zeer goed herinnerde en dat ook de koningin niet zonder belangstelling over mij had gesproken. Mijn eerste werk was nu, om de muilezels, die zich bij de aanranding hadden losgerukt, weer op te vangen en opnieuw in te spannen. Nadat ik het hier en daar beschadigd tuig zo goed en kwaad dat ging weer in orde had gemaakt, hielp ik de jongedame weer in het rijtuigje, en nam op haar verzoek nevens haar plaats om haar verder te beschermen en naar het paleis van de Koningin te brengen. De moordenaar was reeds dood toen we vertrokken, maar had nog even voor zijn sterven mij beleden, dat hij en zijn makker door zendingen van prins Eblis waren aangezet om de gunstelingen van de vorstin op te lichten, en dat het zeker was, dat men zou proberen om haar in een hinderlaag te lokken en gevangen te nemen.

Onderweg hoorde ik van Elione, want dat was de naam van mijn charmante gezellin, dat zij haar minne gezocht had, en wel na het ontvangen van harentwege, dat zij zeer

ernstig ziek was, en van haar zoogkind wenste afscheid te nemen. Deze ziekte bleek geheel verzonnen te zijn, en natuurlijk met geen ander dan het straks genoemde doel. Eblis, vertelde zij, handelde in die zaken geheel naar de inzichten van zijn achtermoei, de fee Andretta. Intussen was hij zelf een groot booswicht, die niet terugdeinsde voor de laatste middelen, wanneer hij dacht er zijn eigen eierzucht en de boze bedoelingen van zijn bloedverwante mee te kunnen bevorderen. Voor hij in openlijke oorlog tegen Koningin Bellamia optrad, trachtte hij haar door allerlei valsheid bij haar onderdanen in discrediet te brengen. Want gelukte hem dat, dan zou er geen grote krijgsmacht op de been behoeven te worden gebracht om het rijk te veroveren. Want haar eigen onderdanen zouden daartoe meewerken.

Nog altijd is er een zeer grote partij in het land bereid om goed en bloed voor hun geliefde Koningin op het spel te zetten, maar de laster tegen haar snel met de hand uitgestrooid vindt elke dag meer ingang. Daar verspreid men dat, en daar weer dat ten hare laste en afschuw het zeker is dat zij alles doet wat in haar macht is om het geluk harer onderdanen te bezoedelen. Ja, met zodanige toewijzing dat haar gezondheid er onder lijdt, stelt men haar voor als ene egoïste die slechts leeft voor zichzelf en voor eigen lust en begeerlijkheden.

Ze is in de laatste tijd verschrikkelijk vermagerd en is dikwijls zeer lijdende. *“Zie eens”,* zei ze onlangs tot mij en mijn moeder terwijl ze ons een lampje aanwees dat in een klein kabinet stond te flikkeren. *“hoe flauw mijn levenslamp thans brandt. Zij werd mij door Febanaa de Koningin der Feeën geschonken op mijn tiende geboortedag. De olie daarvan zou alleen dan snel verteren, wanneer mijn vermogen om goed te doen werd verlamd en te niet gedaan door middelen die boven mijn macht zouden zijn te overwinnen of schadeloos te maken. Andretta en haar bescherming verlammen mijn pogen om mijn onderdanen gelukkig te maken, en de ziekte is daarenboven werkzaam om ook op een andere wijze de olie in mijn levenslamp te doen verdwijnen. Komt God mij niet te hulp, dan is het met mij zowel als met mijn dynastie gedaan.”*

(Het begrip ‘levenslamp’ hoort als zinnebeeld, symboliek van het leven, bij het oude taalgebruik van Albert Steenbergens wereld. Het komt nog voor in de Oosthoek Encyclopedie uit de periode 1916-1925, daarna verdwijnt het min of meer uit het dagelijks taalgebruik en de literatuur. Zo nu en dan duikt het weer op. Als de olie is opgebrand, is het leven voorbij. Zou je de lamp ook kunnen bijvullen? Sprookjes, daarin kan toch veel meer dan in de werkelijkheid?)

Het laatste verhaal werd mij onder het stoten van vele tranen in met diep bewogen stem gedaan, en ik zocht tevergeefs naar middelen, geschikt om het diep bedroefde meisje aan mijn zijde enigszins te troosten. Maar een wending van de weg bracht ons in een brede laan van hoge olmen, die ons het gezicht opende op het koninklijk paleis. Het was een zeer uitgestrekt en in Moorse stijl opgetrokken gebouw, dat men niet zonder verbazing en bewondering kon beschouwen, en geen wonder ook! Want een hogere dan menselijke kunst had het ontworpen en uiteindelijk tot stand gebracht.

Op een hoog balkon zag ik Koningin Bellamia te midden van haar hofdames staan. Ze omhelsde Elione hartelijk, en toen deze mij aan haar had voorgesteld als haar bevrijder, niet alleen, maar ook als een vriend van het rijk en een vijand van zijn belagers, heette ze mij vriendelijk welkom, en verzocht mij op het paleis mijn intrek te nemen. Dat ik deze uitnodiging zeer vererend vond en alzo gaarne aannam, is licht te denken.

Een menigte voorstellingen en kennismakingen van en met mijn medebewoners van het vorstelijke verblijf, als ook van hoge hofwachten daar buiten wonende, wachtten mij de volgende dagen. Het was eerst na afloop van al de plechtigheden en bezigheden, dat ik gelegenheid vond mijn reisjournaal verder bij te schrijven.

Voor een beeld van een paleis of Castell/Kasteel in Moorse stijl, kunnen terecht bij het Castello di Sammezzano in Toscane, Italië. Alleen al de entree....

20 September 1602

Voor ik er toe overga om het verhaal van mijn lotgevallen te vervolgen, wilde ik het een en ander mededelen over de dynastie der Perieës, waarvan de Koningin Bellamia de laatste spruit is, en vervolgens van de gesteldheid van het Koninkrijk Orsonaki en zijn geschiedenis. De dynastie der Perieës werd gegrond door een ridder van hoge geboorte en Gallisch bloed, genaamd Abeilard. Hij was gehuwd met een hoogst liefvallige en machtige fee, Donna Mariana Perretta. Graaf Abeilard vestigde zich in het land, na de vorst die er heerste en die een groot geweldenaar en afschuwelijk menseneter was te hebben overwonnen en ter dood gebracht. de overwinnaar werd kort daarop tot koning van dit toch onbeschaafde en ruwe volk uitgeroepen en regeerde het van het jaar 713 tot nagenoeg een eeuw later.

Hij was een vroom en dapper man, maar een kleinzoon van hem, die de voorouder was van de tegenwoordige troonpretendent prins Eblis, was een slecht regent en verrichtte zoveel wandaden, dat hij door zijn onderdanen van het gezag vervallen werd verklaard. Zij droegen dit vervolgens op aan een jongere broeder, prins Belame, en van deze stamt de tegenwoordige Koningin Bellamia af. onder Belame en zijn onmiddellijke opvolgers kwam het rijk tot grote bloei. De welvaart was zo groot, dat dit de neger en nijd der naburige staten opwekte en aanleiding gaf tot oorlogen, die echter meestal strekten tot scha der aanvallers en vermindering van macht der aangevallenen.

De Bellames beschonken het land met zo wijze wetten, dat zi nog tegenwoordig als uitstekend geprezen worden. Eén hunner – hij leefde in 't laatst van de 13e en 't begin van de 14e eeuw – verdeelde het rijk in graafschappen en stelde landraden aan die onder hem zorgden voor stipte nakomelingen der regeringsreglementen. Een ander deed zijn best om het land te bevrijden van talrijke reusachtige roofdieren, die meestal huisden in een reeks grotten van grote uitgestrektheid, waarin zij sedert de Zondvloed een toevluchtsoord vonden. Met grote moeite en onkosten werden de hoofdingangen van deze onderaardse verblijven versperd (want om er in door te dringen had tot dusverre niemand gepoogd).

De maatregel had het gevolg gehad, dat de landen in de buurt van die grotten bewoonbaar waren geworden, die geheel door de inwoners waren verlaten geweest weer werden bevolkt. Ik vond in de aantekening van Dr. Kerami enige bijzonderheden over deze verschrikkelijke grotbewoners en de verwoesting door hen in verschillende tijdperken onder de landbewoners aangericht, die ik aan het slot van mijn werk met nog andere bijzonderheden van natuurhistorische aard zal mededelen.

De grootvader van Koningin Bellamia was een broeder van koning Arguer, die over het Koninkrijk Belnage regeerde, dat ten oosten van Orsonaki lag en dus daaraan grensde. Deze koning Argues was de vader van de alom als Schone Slaapster bekende prinses Elione en haar moeder was een zuster van de fee Belinde, die haar nicht het leven redde, door het doodvonnis, door de boosaardige Andrette over haar uitgesproken, te veranderen in een honderdjarige slaap. Na het ongeval, aan hun dochter overkomen, hadden koning Argues en zijn gemalin afstand gedaan van haar gezag en toegestaan dat hun rijk met Orsonaki werd verenigd. Ze waren daarop naar Mataquin in Indië vertrokken, en men had nooit weer van hen gehoord. Prinses Elione trouwde na haar ontwaking met een prins van Orsonaki en overleed kinderloos, want de in haar geschiedenis vermelde twee kinderen stierven jong.

(Tussen de bedrijven door krijgen we al met al inzicht in de achtergronden van personen uit diverse sprookjes. We lazen al over de Gelaarse Kat, de molenaar uit dat oude sprookje, en nu weten we ook waarom de Schone Slaapster zolang moest slapen. Wel bijzonder dat je iemand veroordeeld tot 100 jaar slapen en dat dan net toevallig een prins langskomt om de vloek op te heffen. De reden van de 100-jarige slaap is ook een geheel andere dan die uit de bestaande sprookjes van – hoe heet ze ook al weer – Doornroosje, de Schone Slaapster, nee, prinses Elione..... Blijkbaar heeft Albert Steenbergen met het manuscript een zeer waardevolle bron in handen. Of op die ene hand gewoon een goede dikke duim, zoals een fantasierijk schrijver uit de romantiek betaamt. Overigens is een deel van de fantasie gedeelde fantasie van derden, want het land Mataquin wordt naar verwezen in 'Doornroosje', zoals dat te boek is gesteld door Charles Perrault. De naam stond niet in Albert Steenbergen's eerste versie, maar werd er later door hem tussen gevoegd. Gustave Doré maakte een prachtige illustratie van de prinses, die de spoel ontvangt, waaraan ze zich zal prikken.)

Over de oorsprong der feeën en Blanchettes werd mij het volgende medegedeeld. Voor de zondeval hadden Adam en Eva meer dan duizend jaar gelegd in het Paradijs en daar een talrijke kroos verwekt. Dat had alleen in zoverre in de vlucht gedeeld, dat hun, zowel als hun ouders, het verblijf in de Hof van Eden werd ontzegd. Overigens woonden zijn ongestoord en gelukkig in een hun aangenaam zeer schoon en vruchtbaar land. Zij zijn het die in de schrift vermeld worden als Kinderen Gods. Volgens Genesis 6 verenigden zij zich later met de kinderen der mensen. Uit beider vereniging kwamen voort de reuzen en vermaarde lieden, van welke laatsten de vrouwen afstamden, die de echtgenoten werden van de zonen van Noach. Er waren er ook onder, die toen bekend werd dat het grootste gedeelte der mensheid zou verdelgd worden van de aarde, Chaldea verlieten, en zich aansloten bij de Kinderen Gods, die ver van dat land in het zuiden woonden, en niet deelden in de vloek en dus ook niet verdelgd werden door de vreselijke watervloed. En van dezen stammen af de feeën en Blanchettes, wesens, die van de eersten hun menselijke natuur overerfden, en van de laatsten hun hogere eigenschappen en begaafdheden. En na deze uitweiding kreeg ik tot mijn verhaal terug.

(Het door Albert Steenbergen aangehaalde Bijbelgedeelte is uit Genesis 6, en klinkt in de Statenvertaling, die hij thuis had liggen, aldus: 1 En het geschiedde, als de mensen op den aardbodem begonnen te vermenigvuldigen, en hun dochters geboren werden, 2 Dat Gods zonen de dochteren der mensen aanzagen, dat zij schoon waren, en zij namen zich vrouwen uit allen, die zij verkozen hadden. 3 Toen zeide de HEERE: Mijn Geest zal niet in eeuwigheid twisten met den mens, dewijl hij ook vlees is; doch zijn dagen zullen zijn honderd en twintig jaren. 4 In die dagen waren er reuzen op de aarde, en ook daarna, als Gods zonen tot de dochteren der mensen ingegaan waren, en zich kinderen gewonnen hadden; deze zijn de geweldigen, die van ouds geweest zijn, mannen van name. 5 En de HEERE zag, dat de boosheid des mensen menigvuldig was op de aarde, en al het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dage alleenlijk boos was. 6 Toen berouwde het de HEERE, dat Hij den mens op de aarde gemaakt had, en het smartte Hem aan Zijn hart. 7 En de HEERE zeide: Ik zal den mens, die Ik geschapen heb, verdelgen van den aardbodem, van den mens tot het vee, tot het kruipend gedierte, en tot het gevogelte des hemels toe; want het berouwt Mij, dat Ik hen gemaakt heb.)

Kort na mijn aankomst ten hove en toen de Koningin nog tamelijk wel was, deden wij veel uitstapjes in de omtrek en bezochten onder andere het paleis waarin de Schone

Slaapster haar honderdjarige slaapje sliep, en dat niet, als ik vroeger verkeerdelijk mededeelde, in Frankrijk, maar in Orsonaki is gelegen. Het is zeer schoon, en daar de Koningin gewoon is, er een gedeelte van de zomer in door te brengen, wordt het zo goed mogelijk onderhouden, en ook alles in de tuinen en bossen zoveel mogelijk bewaard in de staat, die het had in lang vervlogen tijden. Het salon waarin prinses Elione sliep is van een bijzonder vast en geurig cederhout, en haar ledikant is verguld. Het is nog zeer gaaf, zowel als de ingelegde vloer der kamer, die echter hier en daar door wormen wordt aangetast. De dichte haag die het ganse pand placht te omringen is hier en daar opgeruimd, maar de heesters die het samenstelden zijn van een bijzondere soort, en naar de tuinman mij verzekerde zou men ze nergens op aarde meer vinden.

Elione, die mij geslaagd vergezelde, en met mij.....

(Notitie van Albert Steenbergen: Hier ontbreken een paar bladen aan het manuscript, terwijl een andere door vocht aangetast genoegzaam onleesbaar is. Wat ik daaraan heb kunnen ontcijferen volgt hier.)

Het manuscript dat Albert Steenbergen er van heeft gemaakt is wel volledig, al kost het enige moeite de bladzijden te ordenen. In zijn teksten en tussenvoegsels zien we een duidelijk overzicht van wat een afschrift suggereert, maar als we letten op de veranderingen, kan het dat niet zijn. Het is een eigen tekst. Alleen te begrijpen voor wie het kan lezen.

De dichte haag die het ganse pand
afsluit en omringt is hier en daar opgeruimd,
maar de heesters die het samen
stellen, zijn van een bijzonder vast en geurig
cederhout, en naar de tuinman mij verzekerde
zou men ze nergens op aarde meer
vinden.

Elione die mij gezelschap vergezelt, en met
mij ----

(Hier ontbreken een paar bladen aan
het manuscript, terwijl een andere door
het vocht aangetast genoegzaam onleesbaar
is. Wat ik daaraan heb
kunnen ontcijferen, volgt hier.)

24 Augustus 1604

Elione kwam mij in de waranda op zoeken, waarin ik na het ontvangen van de laatste verontrustende tijdingen uit Belnage, onrustig heen en weer wandelde. Ze zei mij dat de Koningin was opgestaan en mij verlangde te spreken. Ik volgde haar naar het boudoir, en vond haar half zittende en half liggende op een rustbed. Ze was bleek en lijdende, maar was vriendelijk als altijd. *“Mijn vriend”,* zei zij, terwijl ze mij haar hand toereikte, *“ik behoef u niet te zeggen hoe hachelijk de zaken thans staan. Gij weet alles, en ik weet dat gij gaarne alles wilt doen om mij en mijn Rijk te redden van wat ons dreigt, en wat het werk is van een complot, gevormd door de boze Andrette, mijn onverzoenlijke vijandin, en prins Eblis, haar bondgenoot en vriend. Konden wij haar machtig worden en de handen binden, dan zou alles gewonnen zijn, want het volk aan zichzelf overlaten is mij zeer ongenegen, en zal nu, niet meer opgestoot, aan Eblis en de zijnen schielijk de rug toekeren, vooral wanneer het ziet dat er door ons allen wordt aangewend, om de rampen ons van hoger hand toegezonden, zoveel mogelijk afte-wenden en te verzachten.”*

(Het ‘gat’ in het ‘teruggevonden reisverslag’ is bijna twee jaar groot, door de verdwenen en onleesbare bladzijden, maar in de gebeurtenissen zelf ontbreekt er niet zoveel, lijkt het. Adalbert is na 2 jaar nog steeds in Orsonaki, nog steeds een van de vertrouwelingen van de Koningin en haar hofdames, kortom, hij zal twee gedenkwaardige jaren hebben meegemaakt met de jongedames)

“O hadden wij zulk een middel”, riep ik uit. *“Het is in uw handen, maar voor ik het noem, zie eens in deze spiegel en zeg mij wat gij er in ziet?”* “Ik zie een hoog rond vertrek, als een torenkamer, en daarin een zeer oud moedertje, bezig een beeld dat voor haar ligt met priemen of naalden te steken, en.... mij dunk....” *“Dat het beeld op mij lijkt, niet waar? En zo is het! De oude vrouw is Andrette die mijn beeltenis martelt, en dat met zoveel gevolg, dat ik er onder bezwijken zal – zo gij mijn redder niet wilt zijn.”* “Nimmer! Spreek maar, en gij zult mij bereid vinden alles te doen wat in mijn vermogen is om aan deze verschrikkelijke handeling een einde te maken.” *“Ik weet het! Ik weet het! Maar zie nu nogmaals”* “Ik zie dezelfde oude vrouw gezeten in een ander vertrek, maar nu in het bijzijn van een paar mannen, waaronder er een is met een mis-maakt lijf en een terugstotend voorkomen. Ze schijnen wat druk met elkaar te spreken en....”

“Onnodig er meer van te zeggen. de mismaakte man is prins Eblis, die hier elke week op zijn zevenmijlslaarzen bij zijn beschermster komt om orders te halen en de ander is zijn handlanger die betaald wordt om wat besloten is onder het volk te verspreiden. En nu zal ik u zeggen wat ik van u verlang. Bescherm dit staafje.” Ze rijkte mij een ebbe-houten staafje toe met een fraai gesneden knop, voorstellende het hoofd van een godenbeeld. Het staafje zelf was geheel overdekt met daarin gesneden letters en cijfers van vreemde vormen. *“Dit staafje”,* vervolgde de Koningin, *“heb ik geërfd van mijn oud-tante, de fee Belinda. Zij was het die op het doopmaal van prinses Elione, en waarvan mijn lieve hier de naamgenoot is, haar redde van de dood haar door Andretta toegedacht. Met dit staafje- door Chaldeeuwse tovenaars vervaardigd – maakte zij haar en alles wat zich tijdens haar verwending in het paleis bevond in een slaap, die, zoals gij weet, honderd jaar duurde. Nog heden heeft dat wonderbare werktuig zijn werking behouden. Het doet slapen wie erdoor aangeraakt wordt op de borst, en men waakt niet eer, voor men er opnieuw door wordt aangeroerd. Ik heb niet nodig er meer van te zeggen.”*

De zevenmijlslaarzen stal Klein Duimpje van de reus, toen deze sliep. Je kunt er in korte tijd grote afstanden mee afleggen. Albert Steenbergen mengde de bekende sprookjes en maakte er een nieuwe van.....

“Morgen, bij het kriecken van de dag, ga ik op reis mevrouw! En het zal aan mij niet liggen, zo gij de volgende week niet met volkomen herstelde gezondheid aan ons allen zijt teruggegeven. Ik heb mijn vroegere weldoenster Georgette aan een nieuw leven geholpen en ik twijfel niet of het zal mij gegeven zijn, ook u, die ik zoveel hoger vereer, van de boze feeks, die u naar 't leven staat, te bevrijden.” De koningin drukte mij met warmte 't haar, en in Eliones schone ogen, las ik.... Dat het zoetste loon ooit enig sterfeling beschoren, het mijne zou zijn, bracht ik mijn avontuur tot een gewenst einde.

24 Augustus 1604

Behoorlijk uitgerust met alles wat mij kon dienen om mijn onderneming te doen slagen, en ook de fles brandewijn die mij door Dr.Kerami was gegeven niet vergetende, begaf ik mij de 25^e augustus al vroeg in de morgen om reis, en stapte na twee uur tijdens af bij de molen waarvan ik vroeger sprak. Ik wist dat de jonge molenaar een aanhanger was van Koningin Bellamia, en tevens dat hij met de weg naar Tour Goulette, het Castel van Andrette, volkomen bekend was, en wist voor welke verschrikkingen men had zich in acht te nemen om het te bereiken.

Ik hoorde van hem, dat hij ook nu weer meel naar het Castel moest brengen, maar dat de dwerg Rob ide de poort bewaakt strenge den aard was op het binnenlaten van vreemdelingen. De poortwachter was echter, zowel als zijn meesteres, volstrekt niet afkering van een goed glas brandewijn, en kon men hem in de gelegenheid stellen zich daaraan rijkelijk te vergasten, dan zou hij al heel gauw in een toestand geraken, om niet zo strak te letten op de binnenkomenden. Ik besloot daarom, de ezel die de zak meel droeg, tevens te belasten met een kruik vol van het beruchte vocht, en daarop sloegen we de weg naar het Castel op. Die weg, door de oude toveresse met allerlei verschrikkingen omzoomd, werd thans zonder bezwaren of vrees door ons afgelegd.

Ik van de laatste heuvel die wij moesten beklimmen het Castel voor mij liggen. En een zonderlinger gebouw zal men bezwaarlijk kunnen voorstellen. De hoofdgevel was een vierkante brede toren met een hoog leien dak – ten weerszijden door muren verbonden aan ronde smallere torens. Onder de daken waren de vensters zodanig geschikt, dat zij een menselijk aangezicht vertoonden, waarvan de monden de poorten vormden, met hameien (= *houten hek- of poortwerk*) er voor die geleken op lange tanden. De voorpoort, door een ruim binnenplein van het hoofdgebouw gescheiden, had geen andere opening dan de hoge deur en twee ronde kijkgaten daarnevens. De deur verhoogde echter het zonderlinge en afschrikwekkende van het geheel niet weinig, en wel door de klopper die er op was aangebracht.

Deze stelde namelijk een gehoorde slingeraap voor, met een wijd geopende muil, en als gereed de hand te grijpen die het wagen mocht om de zich daaronder bevindende hamer in beweging te brengen. Op de afstand waarop ik stond was dit alles met niet genoegzame juistheid waar te nemen, maar toen we beneden gekomen voor de poort stonden, kon ik mij zeer gemakkelijk voorstellen, dat wel niemand het zou wagen de klopper aan te roeren. Ook de molenaar had dat nimmer gedaan, maar ware gewoon om met een schelklinkend fluitje zijn bezoek aan te kondigen. Hij bond zijn ezel aan een boomstam, en na de zak met meel en de kruik met het verlokkende vocht op een bank te hebben geplaatst, maakte hij zich gereed op zijn fluitje te blazen, echter niet voor ik mij op zijn verzoek een weinig verschillen had. In 't eerst was Rob niet te bewegen buiten te komen.

Zijn meesteres, zei hij, had hem verboden deze dag de deur te ontgrendelen, en zou de volgende keer het meegebrachte meel wel te betalen. Maar het hem voorgehouden lokaas bleek te sterk om het lang te kunnen weerstaan, en weldra zat hij nevens de molenaar op de bank het glas te ledigen, dat deze zo onophoudelijk vulde, dat de dwerg aldra versuffende werd, en niet of ter nauwer nood bemerkte, dat ik de poort binnensloop, de sleutel uit het slot nam en haar in mijn zak stak. Ik wandelde nu rustig het binnenplein over, en de hamei van de huispoort opgehaald vindende, kwam ik in een hoog portaal, dat de toegang gaf tot drie vertrekken. De deur van het middelste stond open.

Ik trad binnen en zag nevens de haard een ineengeschrompeld vrouwtje zitten, dat mij verwonderd aankeek, en mij met een stemmetje, scherp en hoog als een krekel vroeg, wie ik was en hoe ik mij dorst verstouten dan bij haar binnen te treden. Ik antwoordde dat ik door prins Eblis tot haar was gezonden, om haar te melden dat de onderneming goed ging, en de koning van Cantalabutti zich gereedmaakte de volgende week aan de Koningin van Orsonaki de oorlog te verklaren. Hij had mij tevens een proefje van een versnapering meegegeven, dat van zeer uitstekende kwaliteit was, en dat hij gevonden had in een der kelders van Belnage.

Ik opende daarop de meegebrachte fles. De geur die zich daaruit verspreidde vond de oude feeks zo verrukkelijk, dat ze me verzocht, naast haar plaats te nemen en een kelkje met haar te ledigen, de bakens verzettende, met zulke verliefde lonken, dat ik moeite had mijn lachen te bedwingen. Ik zei haar dat ik te verkouden was om sterke drank te gebruiken, maar had de satisfactie te zien dat zij niet ophield het glas te ledigen, en dat dit zijn werking niet missende haar weldra achteruit deed zinken in haar wijde leuningstoel – zo smoordronken als een beest.

Het gunstig ogenblik was nu gekomen. Ik raakte haar aan met het toverstaafje en deed dit mede aan het personeel in de keuken, dat ik bezig vond aan het bereiden van het middagmaal. Na verzekerd zijnde niet te worden overvallen, doorliep ik alle vertrekken en vond in het torenkamertje, dat ik gezien had in de toverspiegel, het beeld van Koningin Bellamia in was in de foltertuigen daarnevens. Ik sloot deze in mijn tas. Na de vier draken in de stal, met de staljongen, en een kwaadaardige hofhond die daar lag insgelijks te hebben verzegeld, sloot ik de huisdeur en kwam weer bij mijn gezelschap bij de voorpost. Met behulp van de molenaar legde ik de dwerg op zijn leger in het torenkamertje, sloten de deur, en spoedden ons terug naar de molen, waar ik een poosje uitrustte van mijn vermoeienissen, en de aandoeningen bij het volbrengen van mijn avontuur veroorzaakt.

(We zien dat de feeën met kwade bedoelingen voodoo-praktijken toepassen. We worden ook gewaarschuwd om niet op zoek te gaan naar de Schone Slaapster, want voor je het weet, heb je een oude heks wakker gemaakt.)

(Noot Albert Steenbergen: Er ontbreken wederom enige bladzijden aan het manuscript. Hoogstwaarschijnlijk zullen zij het verhaal bevat hebben van de terugkomst ten paleize van de gelukkige avonturier en de hartelijke welkomst hem door de Koningin en de bekoorlijke Elione bereid. Het blijkt uit het vervolg, dat de Koningin niet alleen herstelde maar ook de onlusten in het Koninkrijk langzamerhand tot bedaren gebracht werden. de gunst van de hoge gebiedster, en wat men zegt de hand van de bekoorlijke Elione, werd zijn beloning. Er werd een week lang schitterende feesten ten hove gevierd, en

daarna vertrok hij met zijn jonge gemalin naar een afgelegen prinsdom, om dit namens de Koningin te besturen. Na een kort beleg van het fort, waarin prins Eblis zich verschanst had, viel dat in zijn handen. De prins sneuvelde bij de verdediging. Nu onderwierpen zich wel alle zijn medewerkers aan het gezag van de gouverneur Deccone. 't Was ook de reeds vroeger vermelde machtige tovenaer Alerlen, die hem uitnodigde tot een bezoek o zijn in het uitgestrekte oord Walka gelegen landhuuis.)

Elione, die een weinig ongesteld was geworden, vergezelde mij niet op dit bezoek, dat vastgesteld was op de 16^e mei 1604.

(Hiervoor was het al augustus 1604, zodat hier 16 mei 1605 bedoeld zal zijn. Dit is weer een aanwijzing dat er vast mis ging met Albert Steenbergens geheugen. Terwijl verbeteringen, aanvullingen, zelfs een enkel overgeplakt stukje met een geheel veranderde tekst, aangeven dat hij meerdere malen met dit manuscript bezig is geweest, had hij niet in de gaten dat hij onregelmatig verschillende wijze van benamingen en schrijfwijzen gebruikte voor dezelfde personen, en hier dus ook niet scherp was op zijn eigen tijdlijn.)

(Noot van Albert Steenberg zelf: Dit bezoek is wel aangekondigd, maar zo het beschreven werd, wat ik haast niet betwijfel, het kwam niet ter onzer kennis. Hoogst waarschijnlijk zijn de bladzijden waarop het voorkwam verloren geraakt, en dat zal ook wel het geval zijn met de op de titel beloofde "Beschrijving van de planten en voortbrengselen van Orsonaki", die aan het slot zullen zijn toegevoegd geweest. Het Latijns origineel, met de daarvan gemaakte vertaling die ondertekend was met de letters C.A.P. en het jaartal 1809 maakt thans deel uit van de verzameling handschriften, door de eigenaar betiteld: "Stukken uit de oude 'doos'"

Zo als ik in het 'Bericht' aan het hoofd deze mededeling geplaatst zei, waren beide gesloten in een houten kistje, versierd met figuren van allergrilligste vorm. Ik voeg er bij dat ook dit kistje nog aanwezig is en dat het tevens vrij wel bewaard is. Het mist echter het slotje en een paar van de zilveren hoeken van het deksel. De figuren die op het laatste in de zijwanden zijn aangebracht, vertonen planten en dieren op grillige wijze samengesteld, maar niet zeer beschermd gesneden. De heer Hartogh Heys van Zouteveen verklaarde haar Arabische oorsprong als zeker te moeten aannemen. Ik ben niet genoeg op de hoogte om deze zaak te kunnen uitmaken, maar zeker is het dat de fantasie die Adalbert zijn 'Reizen en avonturen' in de pen gaf, zowel grillig mag worden genoemd, als die van de vervaardiger van het koffertje, waar hij zijn geschrift sloot.)

H.1886 AS

(Hoogeveen, 1886. Albert Steenberg. Hartogh Heys van Zouteveen was jurist en bestuurslid van het Drents Museum. Albert Steenberg beriep zich met het invoeren van zijn naam op een autoriteit in Drenthe en gaf daarmee status aan het geheel. De vraag is of er ooit meer is geweest dan het kistje. Het beschreven kistje, dat zou de aangehaalde persoon kunnen bevestigen, dat moest er dan toch wel zijn. Misschien was dit ook alles wat er was. Een bijzonder kistje in het bezit van de Steenbergens inspireerde Albert tot een verhaal? Zo werd in zijn geest het reisdagboek van Adalbert geboren. Het manuscript van Albert Steenberg wordt bewaard in het archief van de familie Steenberg, in het Drents Archief te Assen, onder nummer 67.)

RAADSELACHTIG GETIK

EEN ONLEESBAAR MANUSCRIPT ONTCIJFERD

©Albert Metselaar, 2025 albertmetselaar@home.nl

Het was stil op mijn werk. Muisstil, in de letterlijke zin van het woord. Zoals ik me muisstil voorstel, hoor je de spanten van het gebouw kraken, door droogte of uitzetting, hoor je iedere voetstap die waar dan ook gedaan wordt, en lijkt de stilte in combinatie met gedempt licht een ideale plaats om dingen te 'zien' of te vermoeden, die je niet zou verwachten. Zo was de stilte tijdens mijn nachtdiensten op 'Rustoord', later hernoemd tot 'De Lotting', een woonplaats voor drie woongroepen van de langdurige psychiatrie van wat toen nog Beileroord heette. Je kon een muis horen lopen.

Een nachtdienst van 9 uur begon met wat assistentie voor wie dat nodig had, als hij of zij naar bed ging. Je keek nog wat TV met mensen, je ruimde wat op, een paar dienbladen met medicatie voor de andere dag moesten bijgevuld worden – en pas op dat je met je duffe kop geen fouten maak – en dan begon het nietsdoen. Rond een uur of 7 was er weer volop werk. Tafelsdekken, voor het ontbijt, de eerste mensen kwamen uit bed, steunkousen, wat al niet meer. Tussentijds? Je liep wat rondes. Soms ging je de kamers op. Officieel moest je met een zaklantaarn iedereen controleren, in gezicht schijnen, zo was me verteld, nou, als je mensen saggerijng wilt krijgen dan moet je dat doen. Je stapte in het donker naar binnen, op een donkere kamer en je luisterde naar de ademhaling. Dat was genoeg. Je hoorde alles.

Er was ook nog een zespersoons kamer. Beileroord wilde de mannen daar eigen kamers of kamers voor minder personen geven. De mannen kwamen in opstand. We zijn al zolang slaopies van elkaar, wat hebben we dan verkeerd gedaan? We willen bij elkaar blijven. De directie ging akkoord. Daar kon je met geoefende oren 6 ademhalingspatronen uit elkaar houden. Nee, die mannen moest je niet wakker maken of je hinderlijk gedragen. Je werd eruit gestuurd. Mooie tijd, terugkijkend, ook al sloopte het mijn gezondheid. Uiteindelijk kreeg ik na iedere nachtdienst longontsteking. Mijn lijf wil al lang niet wat mijn geest wil. Ze zullen het met elkaar moeten doen.....

Daar, in het begin van de jaren '80 van de vorige eeuw, had iedereen in de nachtelijke uren zijn eigen methode om wakker te blijven. Er kwam een nachthoofd langs, die met je aan de praat ging, als je dat wilde. Dames haakten, breiden, leerlingen waren bezig met scripties, studie, en stop geen vrijgezellen samen een dikke week in de nachtdienst, want ze komen er niet als vrijgezel uit. Meestal was je alleen, want dat was één van de eerste bezuinigingen. Met lezen viel ik in slaap, dat werkte niet. Wat wel werkte? Ik ben getrouwd in maart 1982 en woonde vanaf dat moment enige jaren in Assen. In mijn vrije dagen, voor een zorgmedewerker nogal eens doordeweeks, bracht ik heel wat uren door in het Rijksarchief, nu Drents Archief. Daar vond ik de manuscripten van Albert Steenbergen. Hoe ouder hij werd, hoe beroerder ze geschreven werden. Het toppunt was wel een reis naar... wat stond er eigenlijk? Na een paar keer bladeren werd besloten alles te kopiëren. De bladzijden werden meegenomen in de nachtdienst op 'Rustoord'. Stukje bij beetje kreeg ik door wat de wijldopende hanepoten precies wilden zeggen. Vanaf dat moment ging mijn typemachine ook mee in de nachtdienst. De stilte werd voorzichtig verbroken door het tikken in de nacht. Ik bleef wakker, ik bleef scherp, en zo nu en dan kwam iemand even kijken wat dat tikken toch was, tijdens een toiletbezoek. Ik was niet de enige met scherpe oren....

ADALBERTS REIZEN

OF: EEN REIS NAAR HET FEEËN- KONINKRIJK ORSONAKI

VERSIE ZONDER TOEVOEGINGEN

BERICHT

Het hier volgend pruncal, is met een enkele wijziging, gevolgd naar een Latijns handschrift, dat eenmaal het eigendom was van de heer Arjen Delama., voor een tiental jaren overleden op **Delama Stins**, een voor onlangs afgebroken huis in de buurt van het dorp Bericum. Het zonderlinge stuk was gesloten in een houten kistje, versierd met figuren van allergrilligsten vorm, en hoogstwaarschijnlijk het werk van een Moorse kunstenaar. Naar een familieoverlevering was het afkomstig van de stichter van **Delama Stins**, een man overleden in 1674, en die in zijn jongelingsjaren lange tijd in 't buitenland reisde en onder anderen een viertal jaren in 't zuiden van Frankrijk woonde. Hoogstwaarschijnlijk had hij het handschrift daar aangekocht, of van de schrijver verkregen, die (als uit een paar overigens niet al te duidelijke uitdrukkingen is op te maken) eveneens een zoon van Frieslands lage stranden schijnt te zijn geweest.

Hij noemt zich Adalbert en was geboren in het laatst der 16^e eeuw, zo men tenminste het jaar waarin hij zich verklaart **juvenitas** (= *jeugd*) te zijn, mag aannemen, als op hem zelf toepasselijk te wezen. Over de wijze waarop het stuk in mijn handen kwam, of het letterkundige waarde heeft, en of de schrijver een of andere symbolische zin in heeft **verheimnisch**, zijn vragen welke ik voor een deel niet beantwoord, en voor een ander deel overlaat te beantwoorden aan de critici. Wat ik vind deel ik mede, en verzoek de lezer mij te goede te houden, dat ik mij verdere beschrijvingen, zo over de herkomst van het stuk, als zijn inhoud, niet verder inlaat.

10 Juni 1602

Langs een zeer moeilijke weg door de bergen, gezegd: Les Cortines, ben ik, nu vijf dagen geleden, van Toulouse gekomen hier in La Rousillon, gelegen aan de voet der Pyreneeën, welke besneeuwde toppen in 't licht der zuiderzon glinsteren. Dit is het stroomland tussen twee bergketenen, besproeid door drie rivieren, waar mijn grootvader zo lang vertoefde en waarin de meest wonderbaarlijke zaken voorvielen, die hij ons kinderen in de lange winteravonden vertelde. Ik heb mijn intrek genomen bij oude lieden die op de helling van een heuvel wonen, aan zijn voet geheel bedekt met mirten, orange- en granaatbomen, met hun glanzige bladen en gouden vruchten blinkende in de schone zon van Frankrijk. Welige wijnstokken met zinlijk loof en rijpende trossen beladen omringen mijn verblijf. Hoger op verheft zich een rotsspits, gekroond door de bouwvallen van het Castel Rousillon, waar de geweldenaar Raymond woonde, die zich op zulk een vreselijke wijze wreekte op de troubadour Cabestan, dat nog heden de liederen door het landvolk gezongen er van gewagen. Nog gisteren hoorde ik een jong meisje dat zich met een grote kruik met water op 't hoofd huiswaarts spoedde, langs het met tijm en rozemarijn omzoomde pad door de vlakke van Parial, een lied aanheffen, vol van echo's dezer duistere geschiedenis.

Barrien, mijn huisheer, een zeventigjarige grijsaard, die het grootste deel van zijn leven

in deze streken woonde en de historie van Cabertan en de schone Chatelaine van Castel Roussillon op zijn duimpje kende, wees mij de toren aan waarin de jaloerse echtgenoot zijn gade hield opgesloten en van welke tinne zij neerstortte na het gebruik van de pastei, waarin de barbaarse graaf Raymond het hart van haar minnaar had doen bakken. Morgen wil ik de ruïne bezoeken.

15 Juni 1602

Ik ben drie dagen thuis gebleven, daardoor genoodzaakt door hevige stormen, die van de Carrigon nedergedaald over de vlakke woedden. Zulke stormen noemt men hier tremontane, en zij zijn dikwijls – als nu ook het geval was – vergezeld van geweldige onweders. We zagen gister op vier plaatsen brand, veroorzaakt door de bliksem. Toen ik Barrien vroeg of men de arme lieden niet in deze hunner kommer tegemoet kwam, trok hij de schouders op en zei: *“Non Certes! (= Zeker niet!) Het onweer Gods heeft niet zodra de strooien daken van deze manschappen getroffen of zij zijn ook door de vlammen verteerd. Zijn de bewoners in 't leven gebleven, zij leggen de volgende dag een nieuw dak op de stenen muren. Zij worden dan door de buurt geholpen aan een nieuwe tafel, een kastje en een paar banken, en – 't is alles weer als het vroeger is geweest. Ook zijn hun meestal de Feeën en Blanchiten goedgunstig. Deze wezens wonen op eenzame plaatsen, zo hier ook in de Languedoc, en zijn voor de stervelingen die hen niet kwellen en tergen goede beschermsters.”*

Ik hoorde de laatste mededeling met zeer groot genoegen, want zij verstevigde mijn hoop – nog een maal gelegenheid te zullen vinden om met deze wonderbare wezens kennis te maken en in hun lustverblijven te worden ontvangen. Volgens Barrien behoefde ik daaraan niet te wanhopen, mits, zei hij geduld oefenend en bij het doorkruisen van het land en vooral van de bergen, op alles nauwkeurig lettende, wat door vorm en kleur zich enigszins anders voordeed dan dit gewoonlijk het geval was. Vier of vijf tovernimfen waren, naar het algemene gerucht, nog altijd gevestigd in la Roussillon, maar oudtijds waren er veel meer. De meesten zijn verhuisd naar Afrika, waar zij in hun kastelen, omringd door uitgestrekte muren, intussen wonen.

“Nu een veertig jaren geleden”, vertelde hij met rust, “was een mijner vrienden in de gelegenheid zulk een wonderverblijf te betreden. Hij was een jager van beroep en had zich voornamelijk onderscheiden bij de wolvenjachten, die in die dagen veelvuldig werden gehouden, want er waren destijds grote troepen van dit ongedierte die het land onveilig maakten en zich vertoonden tot zelfs onder de muren van Toulouse. Op een dezer jachten in de Corbieres was hij van zijn gezelschap afgedwaald en deed hij vergeefs pogingen om hen weer te vinden. Hoewel hij meende alle wegen en bijwegen in deze streken volmaakt te kennen, bevond hij zich verdwaald geraakt, in een gebied dat hij nog nimmer betreden had, en waarin hij zich omringd zag door vreemdsoortige bomen en heesters, waartussen en waaronder allerlei zeldzame dieren en gestalten rondslopen. Hooggekleurde en welluidend zingende vogels zwierden door de lucht, of wiegden zich op de takken der bomen en heesters boven en rondom hem, en hoe verder hij trad, hoe vreemder en treffender elk oord dat zijn oog trof.

Eindelijk kwam hij voor een hek, dat kunstig gesmeed was van een gouden draadwerk, en daarachter verhief zich een prachtig paleis, te midden van een tuin vol palmen en bloeiende rode heesters. Een fontein schoot hoge en kristalheldere stralen naar boven.

Een kleine berk doorruiste de beemde. Verrast en verwonderd over dit alles wilde hij zijn jachtgezellen roepen en blies daartoe op zijn jachthoorn, maar dit bekwam hem bijster slecht. In plaats van het gewone geluid, slaakte de hoorn een akelige en schrille kreeg, die gevolgd werd door een donderslag en een zo dichte duisternis, dat het de jager onmogelijk werd verder een hand voor de ogen te zien. Tegelijkertijd werd hij aangegrepen door een menigte van handen. Deze wierpen hem aan andere toe, die hem opvingen en gestadig verder deden tuimelen. Eindelijk kwam hij op een onzachte wijze terecht op de grond, en zag zich – toen hij tot bewustzijn kwam – gezeten te midden van zijn jachtgezellen. Deze waren echter in een zo diepe slaap verzonken, dat hij hen niet, dan met de grootste moeite, wakker kon schudden. Zij verklaarden hem niet gemist te hebben en hoorden vreemd op bij het verhaal van zijn avontuur. Met hem waren zij van oordeel dat hij op het gebied van een of andere tovernimf geweest was en dat hij zeer zeker veel zou hebben genoten, maar hij was zo dwaas geweest ontijdig alarm te slaan. Mijn vriend hoopte later de weg naar het toververblijf terug te vinden – maar hoe hij zocht en vorste – het was vergeefse moeite.”

“En kunt ge mij de plaats niet aanwijzen”, zei ik, “waar de jachtgezellen zich bevonden op het ogenblik dat uw vriend onder hen werd neergezet?” *“Al kan ik dat niet”,* was het antwoord, *“anderen kunnen dat zeer wel. Veertig jaren is gewis een lange tijd, maar er leven nog jagers der Roeroi, want zo heetten mijn vrienden vergezelden bij deze gelegenheid. Een daarvan is van mijn jaren, en woont te Ohques, in de nabuurschap van Lestalle in het Beaurich. Ziet ge niet tegen de verre reis op, dan zal mijn zoon Jean, die vroeger schrijver was, bij de sieur (= heer) Delmonte, u een brief meegeven, die u een welkom onthaal bij de heer zal doen vinden.”* “Gaarne, zeer gaarne wil ik van uw aanbod gebruik maken, maar voor ik de reis aanvaard, wil ik het gebergte op mijn eigen houtje doorkruizen. Wie weet of ik niet gelukkiger ben dan Loeroy en het verblijf van de fee ontdek, en is dat het geval ik verzeker u, dat ik niet door een ontijdig hoorn-geschal de toorn dezer wonderbare wezens zal opwekken.”

15 Juni 1602

Niet zonder moeite heb ik gisteren de hoogte beklommen, waarop de bouwvallen van Castel Roussillon zijn gelegen. De weg naar boven is niet alleen steil, maar bijna even dicht gegroeid met allerlei struiken, als het pad dat geleidde naar het kasteel van de Schone Slaapster, waarvan ik nog onlangs las in de oude kroniek die in 't bezit is van Jean Barrien. Ik hoop het binnenkort ook eens te bezoeken, want het moet ook in het Beauriche gelegen zijn.

Wat Castel Roussillon betreft, het ligt voor een goed deel in puin, maar de toren waarin de schone Chatelaim was opgesloten en waarin haar door haar gemaal haar laatste avondmaal was opgedist, is nog in vrij goede staat. Zij is echter zo geheel bedekt met klimop en kamperfoelieranken, dat men de muren haast niet meer ziet. Het venster waaruit zij zich stortte, ziet uit op zee. Toen ik daarin geklommen was om naar beneden te zien, meende ik een stem achter mij te horen, die de woorden fluisterde, die de rampzalige vrouw uitsprak, na de vraag van haar man, hoe haar de spijs smaakte, bereid met het hart van haar minnaar: “Tout donc et tout savoutans, que jamais d’antie manger ne jamais le gout.”

De stem was zo duidelijk, dat ik mij van schrik omkeerde, in de mening dat er iemand achter mij gekomen was, maar ik zag niets en ben dus tot de overtuiging gekomen, dat

de geest van 't Castel de Roussillon nog altijd rondwaart in haar oude woning en weeklaagt over haar lot en dat van haar minnaar, naast haar begraven in de kerk van het dorp, op last van koning Alphonsin van Aragon, die de moordenaar ter dood deed brengen en zijn kasteel verwoeste. Aan de landzijde vindt men een opening beneden in de rots, waaruit te middernacht zonderlinge geluiden het oor treffen van de lieden die het wagen er naar te luisteren. Ik zeg **wagen**, want somtijds worden de luisteraars plotseling achterover geworpen. En dat door zulke krachtige handen, dat zij er de druk nog van gevoelen, weken lang.

Een eenvoudige grijsaard, dat herberg hield, in het dorpje, en waarbij ik een kroes wijn dronk, zei mij, dat ze door oude lieden menigmaal had horen vertellen, dat de rots van binnen hol was en bewoond door lorigans, die voor lange tijd uit Bretagne naar hier waren verhuisd. In stormachtige nachten verlieten zij hun hollen, en vierden dan feest op een vlakte in de buurt van Perpigan, waar een menhir stond, die gewis daar door de oude herders die eenmaal de streek bewoonden, was opgericht, en welker gedachtenis zij daarin vereerden. Die hen daarbij bespied hadden, zeiden dat zij niet veel meer dan een voet hoog waren, spitse mutsen droegen en baarden hadden, die tot de voeten reikten. Zij dronken wijn uit houten nappen, niet groter dan vingerhoeden, en 't was eenmaal gebeurd, dat aan mensen zij zulk een nap hadden aangeboden, die had leeggedronken, wat hem echter hem echter bitter slecht bekwam, want de drank daarin was zo sterk geweest, dat hij met moeite thuis gekomen, te bed werd gelegd en niet minder dan een half jaar aaneen, daarvan had geslapen.

Het is een vrolijk volkje, deze Roussilonezen. Zij leven voor pret en zijn verzot op dansen. Hoe devoot de jonge meisjes ook voor zich uitkijken wanneer ze uit de kerk komen, blijken ze licht van zeden te zijn en zo minziek als mussen! Gister was ik met Jean op een dorpsfeest, niet ver van Praderien, zag daar de dans die men noemt "Le sant a deux" (*Gezondheid voor twee, plezier voor twee*). Het jonge meisje gaat daarbij zitten op de hand van de jongeling en wordt onder gestadig ronddraaien hoog door hem opgeheven. Dat op deze zonderlinge dans en beweging wel eens iets volgt, dat met de mantel der liefde, en dat in dubbel opzicht, moet worden bedekt, kan ik niet tegenspreken. Ik was vrij goede vrienden geworden met een nichtje van Jean, genaamd Juanita, maar Jean die dat merkte riep mij ter zijde. "Is uw leven u lief", zei hij, "blijf vanavond niet hier maar vertrek naar de Corticus. Juanita heeft een minnaar die straks terugkomt van Perpigan, en ziet hij dat het meisje u onthaalt, ik sta niet in voor de gevolgen. Hij heeft een scherpe dolk en een boos oog. Ik weet niet wat van deze twee zaken 't meest is te duchten." Ik bedankte Jean voor deze waarschuwing, en daar het mij uren opoffering kostte om deze kansen af te breken, aanvaardde ik mijn tocht in het gebergte een paar uur later.

19 Juni 1602

Ik zwerf nu rond in de Corticus, een wilde bergachtige landstreek, vol bossen en watervallen. In een rustige schuur tegen een kale rotswand gebouwd van op elkaar gestapelde boomstammen, en bewoond door een stokoude vrouw, die meer dan een halve eeuw in deze streken woont, heb ik mijn hoofdkwartier opgeslagen en slaap daar als het mij te koud is om de nacht onder de blote hemel door te brengen, wat dikwijls het geval is, want ik bevind mij in een vrij hoge landstreek en ver boven de vallei Capeir. Mijn hospita voorziet 's morgens mijn knapzak van brood, dat zij zelf bakt in een oven, die ik haar help van hout voorzien en waarvoor ze mij zeer dankbaar is, zowel als voor

de producten mijner jacht op wild, dat in de streken zeer overvloedig is. 's Avonds zit ik bij haar aan de haard te luisteren naar haar wonderverhalen. Dikwijls dringt zich het denkbeeld bij mij op dat zij zelf meer is dan een gewoon oud moedertje, en vrij wat anders kan dan vlas spinnen en mais verbouwen.

Zij is oud, ja zó oud, dat zij gewis niet zonder het gebruik van een of andere toverdrank die hoge leeftijd bereikte. Naar ze mij verhaalde, diende zij als jong meisje de maarschalk De Rais van de Raval op het kasteel Tiffauge in de Vendée, en daar dan een der rechters was van Jeanne d'Arc, die in 1434 ter dood gebracht werd, moet mijn moedertje de respectabele ouderdom van ongeveer 190 jaren bereikt hebben.

“Die maarschalk noemt men tegenwoordig algemeen Blauwbaard”, zei zij, “maar ik kan u verzekeren, dat zijn baard zo rood was als de wortel die ik thans rasp, en zo mogelijk was zijn hoofdhaar insgelijks. De vrouw die zo wonderbaarlijk zijn moordzuchtige handen ontsnapte, was niet de zevende maar de vierde die hij gehuwd had. Zij heette **Marion** en was de dochter van een lakenkoper uit Poitou, die het niet al te breed had, waarom zij zich niet dan ook liet overhalen om iemand te huwen die driemaal getrouwd was geweest, zonder dat men wist waar de vrouwen, waarmee hij maar zeer kort had geleeft, gebleven waren. Dat hij een Tovenaar was bleek uit het sleuteltje dat Marion had laten vallen in 't bloed der vermoorde vrouwen, haar voorgangsters, maar hij was nog meer dan een moordenaar. Hij was ook een menseneter!

Met een vreemd Minstreel, een vent waarvoor wij allen zo bang waren als voor de duivel zelf, ging hij menig nacht uit om kinderen te stelen. Zij werden door een bedekte gang, die in de tuin uitkwam, naar binnen gebracht. Met tijden werden wij 's nachts wakker door het erbarmelijke geschreeuw der arme schepsels, die na eerst gedaan te hebben aan de barre lusten der beulen, door hen werden geslacht, en vervolgens toebereid in een keuken, die zich bevond onder in de noordertoren van het slot. De beenderen kregen de honden, of werden begraven in een hoek van de tuin, die wij ons wel wachten te betreden, want men zag zowel des daags als des nachts rare dingen.

Na de dood van de maarschalk werd zijn handlanger Minstreel levend verbrand op de markt te Nantes. Zowel hij als zijn Heer spookten elke nacht zo vervaarlijk om het kasteel, dat de erfgenamen besloten het te verlaten en aan de kraaien, uilen en raven toelieten er zich te vestigen. Veertig jaar later heb ik mevrouw Marion nog eens bezocht in Recurt, waar zij gehuwd geweest was met een raadsheer, en waarbij zij twee kinderen kreeg, die echter beide jong stierven. Om de keel droeg zij steeds een breed lint, met reden, want zij bedekte er een bloedrode streep mee, veroorzaakt door de schrik, bij het zien van het zwaard, dat haar man boven haar hoofd zwaaide.”

21 Juni 1602

De wanden van het verblijf van haar, die Georgette, zijn bijna geheel overdekt met gedroogde kruiden, die echter dagelijks verminderen, want zij werpt ze in grote hoeveelheid in een pot, die in het achterhuis te vuur staat, en die ze gestadig aan de kook houdt. Ook andere ingrediënten, die zij uit een kist haalt, die daar nevens staat, en waarvan er bij zijn van zeldzame vorm, mengt zij onder dat kooksel, onder het prevelen van enige voor mij geheel onverstaanbare woorden. Toen ik heden middag thuis kwam, vond ik haar mijmerend neerzitten. Hoewel zij de beide rode palingen die ik voor ons avondmaal medegebracht had, met dank aanvaarde, en begon toe te berei-

den, merkte ik zeer wel op dat dit niet met de gewone opgewektheid geschiedde, waarom ik haar vroeg of zij ziek was.

-Ja ik ben ziek, mijn goede jonge vriend!, was het antwoord, zeer ziek en zal van deze ziekte niet opkomen, zou er zich niet de een of andere weldadige mens over mij ontfermen. Maar wie zal zich een stokoud moedertje aantrekken? Wie zich de moeite getroosten, om voor haar te halen, wat zij nodig heeft om nog enige jaren te kunnen leven?

Ik zei haar dat zij, had zij geen ander bezwaar, haar stemmen gerust ter zijde kon stellen, want dat gaarne bereid was alles te doen wat in mijn vermogen was, om iemand die mij steeds met zoveel goedwilligheid was tegen getreden, een wederdienst te bewijzen.

-Maar als daaraan enig gevaar verbonden is?

-Ook dan!

-Welnu mijn goede jongen", was het antwoord, "dan zal ik u voorstellen wat ik van u verg, maar u eerst het een en ander mededelen over mijn leven, en wat u in mijn wezen waarschijnlijk vreemd is voorgekomen. Dat ik oud ben, en veel ouder dan stervelingen gewoonlijk worden, hebt gij reeds uit mijn verhalen opgemaakt. Naar het middel waardoor ik zulke hoge jaren bereikte kunt gij moeilijk gissen. Weet, dat ik in de gelegenheid was in mijn jeugd en korte tijd na het verlaten van het huis van de maarschalk De Retz, in dienst te komen bij een dame die van moederszijde verwant was aan een **Blanchette**, die destijds niet verre van Lestelle in Barn woonde, en die een enkele keer haar nichten waarmee zij veel optrok, bezocht. Soms vertoefde zij enige dagen op het kasteel en dan had mevrouw de Rougemont, want zo heette zij, mij aangewezen als haar kamenier en boodschapster. In beide betrekkingen had ik het gelukt haar te bevallen. Daar ik vlug en gemakkelijk leerde, vond zij er behagen in, mij te onderwijzen, in vele gewone, en ook ongewone zaken. Onder de laatste was de kennis van de kracht der kruiden en mineralen. Een grondige kennis der natuur en haar werkingen, en het werk der Blanchettes en haar nog hogerstaande zusters als Feeën en Tovernimfen in geschapen, maar een eenvoudig mens kan daar onder vertoeven, wat de natuur hun oorspronkelijk niet heeft toebedeeld."

(Blanchettes. De Blanchettes schijnen verwant te zijn aan de Witte Wijven der Drentse en Overijsselse heiden, waar zij zich ophielden in belten of heuvels. De Blanchettes schijnen echter van enigszins hogere niveau geweest te zijn en vertoonden zich niet zelden als vrouwen van aanzienlijke stand, die geheel als de Feeën altijd zweven.)

"Natuurlijk tot zekere hoogte, want het grote mineure van het menselijk denken staat altijd de hoogste ontwikkeling in het menselijk leren in de weg. Ook is zijn leven te kort, maar dat laatste kan, althans tot zekere hoogte enigszins verholpen worden door het gebruik maken van krachten die in de lichamen van sommige dieren en in de mengsels van sommige kruiden, maar velen zijn verborgen. Deze krachten leerde zij mij kennen en tevens de wijze waarop zij daaraan kunnen worden onttrokken, zowel als de kunde om ze behoorlijk toe te bereiden. Drie malen in mijn leven heb ik gebruik gemaakt van haar recept, en thans is het uur daar dat ik wederom de drank moet koken die mij het leven nog enige jaren zal verlengen. Alles wat daartoe nodig is, heb ik mij aangeschaft, en gij hebt kunnen zien hoe ze langzamerhand in goed eiken ketel werden gekookt en toebedeid.

Een ingrediënt, en wel een onmisbaar ingrediënt ontbreekt mij nog..... Het is een toverkruid dat in een nacht van Sint Jan moet worden geplukt, om dan bij bijzondere

wijze (want het heeft een dierlijk leven) in de pot te worden gestoken. Vroeger haalde ik het zelf, maar nu daar ontbreken mij thans de krachten.

-Welnu, dan zal ik het voor u doen. Geef mij maar op hoe het er uitziet, en waar ik het kan vinden.

-Het is de wortel **Alruin**. De plant is vrij hoog en heeft een breed blad. Zij is hier nergens anders te vinden dan onder de stenen galg bij de viersprong van Mazan, een plaats die gij wellicht wel kent.

-O Ja! Een goed uur hiervandaan.

-De plek is gemakkelijk te vinden en vooral op St.Jansnacht want dan branden er op alle hoogten vuren. Vooral het vuur dat op de Canigo wordt aangestoken, verlicht de ganse omtrek en vooral de vallei van Tremoil. Voorhands zal ik er niet meer van zeggen. Doe u nu te goed aan de heerlijke soep die ik heb opgeschept en ga dan slapen.

22 Juni 1602

Ik vond de volgende morgen gemakkelijk de bewuste stenen galg en zag daaronder een menigte kruiden, die beantwoordden aan de beschrijving door mijn oude moedertje daaraan gegeven. Zij had een eigenaardige reuk en tevens zeer zonderlinge eigenschappen. Toen ik een bloem van een der stengels wilde plukken, schudde de plant zich als ware zij toornig en liet daarbij een zo zonderling gesis horen, dat ik een adder aan haar voeten vermoedende, mijn hand terugtrok.

24 Juni 1602

Ik bleef 's morgens thuis om mijn oude vriendin te helpen in 't bijeen brengen van het hout dat zij nodig had voor het stoken van het Sint Jans-vuur, en ook om nog nader door haar te worden onderricht betrekkelijk de handelingen die ik moest volgen bij het voorgenomen avontuur. Na de maaltijd gaf ze mij een klein rond koekje waarin een kruidje was gesneden. *"Gij zorgt",* zei zij, *"dat gij u voor middernacht ter plaatse bevindt. Ziet niet op naar de galg want wat daarboven geschiedt zou u doen schrikken en beletten de nodige aandacht te wijden aan wat gij te doen hebt en dat al schrikwekkend genoeg is. Zodra de vesperklokken in de omtrek beginnen te luiden, grijpt gij de grootste Alruin - want die Alruin is rijp - en trekt haar uit de grond. Ze zal erbarmelijk schreeuwen, maar stoor u daaraan niet. Hebt gij haar in uw macht, houdt dan het Sint Jans-koekje in uw linkerhand, en ziet ge een gevaarlijke pad nader sluipen (wat zeer zeker zal geschieden) de Mandragora te overweldigen, zeg dan tot haar:*

*Pieternel,
Grauw van vel!
Rep je snel,
Naar de hel!
Wens je een brok
Accepe hoc!*

En werp dan handig het koekje in de wijd opengesperde muil. Ze zal onder een vreselijke kreet terugspringen en in vlammen opgaan. Dan is, zo ge u schielijk genoeg omkeert, het grootste gevaar geweken. Met de Alruin vast in uw hand gesloten, spoedt ge u huiswaart, en hoe men ook achter u tiert en baart, zie niet om, want het zou u

even slecht bekomen als de huisvrouw van Lot.”

Door een hartig maal gesterkt, begaf ik mij omstreeks tien uur naar de geheimzinnige plaats, waar mij een zo vreemd avontuur verbeidde, en wel vergezeld door een kater Malkon, de trouwe gezelschapper van moeder Georgette. Het was een dier van hoge jaren en begaafd met een wijsheid, die naar het zeggen van zijn bezitster niet onderdeed voor die van de beroemde gelaarsde kat. Zijn miauwen geelk dan ook bijzonder veel op praten en als hij terugkwam van de boodschappen, die hij voor zijn meesteres dikwijls deed, wist hij haar zeer wel op de hoogte te brengen van zijn wedervaren. Toen we bij de galg aankwamen, was de plaats nog volkomen rustig, maar hier en daar zag men reeds een vuur ontsteken op de omringende bergen. Een half uur later vlamden zij reeds hoog op en het werd licht genoeg om de voorwerpen rondom nu klaar te onderscheiden.

Even voor twaalf uur liet mijn metgezel een kreunend gemaauw horen, dat als een waarschuwing klonk. Hij drukt zich tegen mijn benen aan, terwijl er een stroom van vonken uit zijn ogen stralen. En terstond daarop kondigden de kerkklokken het midernachtelijk uur aan. Ik keerde mijn rug naar de galg, waaraan de loshangende ketenen vreselijk begonnen te rammelen, greep de grootste Alruin boven de wortel aan en trok hem, mij niet storende aan zijn jammeren, met een forse ruk uit de grond. Op het zelfde ogenblik begon Malkon te blazen en onrustig met de staart te slingeren. Tegelijkertijd verscheen de reusachtige pad nevens mij, waarvan moeder Georgette gesproken had. 't Was een gevaarlijk beest, bijna zo groot als een schaap. Een zwaar en onheilspellend geronk klonk uit haar keel en ik werd een ogenblik zo ontsteld, dat mij het rijmpje ontschoot waarmee ik haar aan moest spreken. Maar de wijze poes kwam mij te hulp en slaakte een kreet, die niet kwalijk geelk op het woordje **Piet** en dat was voldoende om mij weer terecht te brengen.

*Pieternel,
Graauw van vell!
Rep je snel,
Naar de hell!
Wens je een brok
Accepe hoc!*

En – woeps! – vloog het koekje haar in de muil! Het gevolg was verrassend. Het monster sprong achterwaarts, enige voeten hoog in de lucht, onder het slaken van een pijnlijke kreet, en verdween daarop al sissend in een moeras aan de achtergrond. Ik spoedde mij intussen huiswaarts, mij zo weinig storend aan het gekerm van de Alruin in mijn hand als aan het huilen achter mij van de wezens die zich achter mij bewogen. 't Scheen of mijn voeten vleugels hadden, zo snel bewoog ik mij voorwaarts, maar nog sneller galoppeerde mijn metgezel de kater. Binnen weinig minuten stond ik voor de deur van mijn moedertje, die openstond en zich snel achter mij sloot, iets wat zeer nodig was, want een oorverdovend gehuil buiten, verkondigde de aankomst van de boze geesten, die, als waren het vogels, op het dak de hut neerstreken.

Moeder Georgette toonde zich echter daarover niet vervaard. Met een woord van lof voor mijn moed bij dit gevaarlijk avontuur betoond, nam zij de Alruin uit mijn hand, sneed hem de beide als benen uitziende wortelen af, en dompelde hem daarop in de kokende ketel, waarin zijn gekerm zo wel als zijn leven weldra smoorden. Bij zijn laatste kreet verwijderden zich ook de geesten buiten en werd het doodstil. *“Die daar weg-*

vliegen”, sprak moeder Georgette, “zijn de geesten van de misdadigers die aan de galg hun leven lieten. De Alruinen zijn uit hun uitwerpselen ontstaan en daarom beschouw- en zij ze als hun kinderen. Thans is alles uit, en ge kunt gerust uw hoofd neerleggen. Wat mij betreft, ik moet de ganse nacht, bij het brouwsel wacht houden en nog ’t een en ander meer doen, dat gij bij uw ontwaken wel met verwondering zult aanschouwen. Slaap zacht, en om u te behoeden voor benauwde dromen, die u lelijk zouden kwellen, na de doorgestane gevaren en vermoeienissen, drink deze beker leeg. De inhoud er van is bereid uit de edelste en werkzaamste sluimervochten der natuur, en doet niet alleen slapen maar tevens verrukkelijk dromen.”

Zij reikte mij een beker over, vol van een donker en zeer geurig riekend vocht, en ter nauwe nood had ik hem geledigd, of ik voelde een hoog en wonderbaarlijk liefelijk gevoel al mijn aderen doortintelen. Al mijn zintuigen kwamen tegelijk als onder een be- tovering. Ik rook en proefde zaken van wonderlijk zoet, als ik nooit nog had gesmaakt. Ik hoorde hemelse melodieën. Ik was omringd door hemelgestalten, die de ene al schoner dan de andere, mij vooruit zweefden naar een zonnig en in een rozigen nevel bedeed woud, dat op de golven van een grote zee scheen te drijven. Dat deze slaap diep was, is zeker, zowel als dat zij lang duurde. Waarschijnlijk meer dan twee etma- len!

Toen ik ontwaakte had ik de grootste moeite mij te herinneren wat er met mij was voor- gevallen in de laatste dagen. Eindelijk verscheen alles weer als een landschap uit een dichte nevel. Mijn afscheid van het ouderlijk huis, mijn reizen, mijn aankomst in Frank- rijk en in Roussillon, Ravallon, mijn huisheer en - eindelijk – moeder Georgette. Maar dat alles was verdwenen! Van de hut der oude vrouw, noch van de bewoners, was geen spoor meer te ontdekken. Ik lag op een uitgestrekte rijkbebloomde grasvlakte, omringd door een hoog geboomte. Mijn jachtgereedschap nevens mij, en met mijn hoofd rustende op mijn lijfstoebehoor, mijn geld en schrijfgereedschap. De zon stond reeds hoog aan de hemel, maar de Pyreneeën met haar besneeuwde kruinen wegge- geveegd als door een reuzenhand, en in haar plaats zag men een keten van lage met bossen bedekte bergen.

Verwonderd richtte ik mij op, maar naar welke zijde ik mij ook keerde, ik zag niets dan mij geheel onbekende zaken. De bomen, de planten, de vogels, de insecten waren anders, als die ik gewoon was te aanschouwen. Wat de eerste betreft, zij geleken op reusachtige heideplanten of varens van geweldige afmetingen, en tussen hun torsa bewogen zich vogels zo groot van kleur als vreemd van gestalte. Honderden reus- achtige vlinders in tooi snorden op en door de bloemen, de heesters en planten der velden, die beladen waren met vruchten zo liefelijk van geur als kleur. Een der laatsten die mij bijzonder aanlokte, wilde ik opensnijden, maar stootte bij het zoeken van mijn mes op een vreemdsoortig voorwerp, dat in een lint gewikkeld zich in mijn zak bevond.

Het was een kleine ronde doos van een mij onbekend metaal vervaardigd, en dat op het deksel versierd was met tal van arabesken, verbonden door tekens, die er uitzagen als Arabische letters, maar welker zin ik niet kon ontcijferen. Toen ik na enig zoeken de knop vond waarmee de doos gesloten was, zag ik daarin een uit een karbonkel vervaardigde hagedis, zeer kunstig gesneden, en in welker binnenste een gestadig bewegende vonk naar alle zijden stralen uitschoot. Daar boven las ik – gesneden op versierd plaatje – een rijmpje. Een rijmpje in oud Frans dat, hoewel raadselachtig als ene orakel, toch enigszins het geheim verklaarde van mijn vondst. Ik meende het te moeten vertalen als:

Praagt u nood,
Draagt mij bloot!

Hoe dit kleine voorwerp mij n geval van nood zou kunnen beschermen, begreep ik natuurlijk niet, maar niet twijfelend aan de goede bedoeling en de macht van haar die het mij schonk, en welke geen andere zou kunnen wezen dan moeder Georgette, hing ik de doos om mijn hals, terwijl ik uitgriep: *“Gedankt voor uwe goedheid, oh goede en edele vriendin!”* Een vreemde uitwerking hadden die woorden. Niet alleen werden zij van alle zijden beantwoord door de echo's, die in deze streken overal schenen te schuilen, maar ik zag tussen de schors en holten der reusachtige bomen iets trillen en bewegen. Blijkbaar waren deze bomen bewoond door stamgeesten, die door het geluid van mijn stem opgeschrikt, zich trachtten te vergewissen, of deze vreemde klanken hen gevaren dreigden of niet.

Een ogenblik verkeerde ik in onzekerheid over de weg die ik had te volgen in het mij geheel onbekende gebied. Ik dacht niet beter te kunnen doen dan de geheimzinnige salamander ook in deze nood te raadplegen. Na lang turen zag ik dat zij gedurig stralen uitschoot naar een richting, die ik meende zuidwaarts te zijn. ik besloot naar deze aanwijzing te handelen, niettegenstaande de weg naar die zijde wel belemmerd scheen door ene vrij hoge bergketen, bezet met donkere bossen.

Het land dat mij daarvan scheidde was echter vrij vlak en hoewel ik nergens iets vond dat op een gebaande weg geleek, was er echter ook niets dat mijn voortgang bemoeilijkte. Hoe verder ik kwam, hoe meer ik werd getroffen door de eenzaamheid dezer streken. Geen spoor van menselijke woningen en nimmer enige aanduiding dat zij er vroeger geweest waren. Het was een maagdelijke natuur. De vruchten die ik er plukte van de vele vruchtbomen en die ik voortreffelijk vond, bleken zuivere natuurproducten te zijn. laat in de avond kwam ik aan de voet van de heuvelrij waarvan ik sprak. Zij werd besproeit door een groot meer, waarin zich tal van vissen bewogen, waarvan sommigen vrij groot waren, die ik opmaakte uit de beweging door hun zwemmen in het water gemaakt.

27 Juni 1602

Ik heb de nacht doorgebracht in een rotshol, waarvan de opening vrij hoog was en niet zo heel gemakkelijk te bereiken. Ik achtte het nemen van zekere voorzorgen niet geheel overtoellig, want een paar keren had ik dieren om mij heen zien sluipen van vreemde vormen en met manieren die mij verdacht voorkwamen. Er waren er onder die op krokodillen geleken en die vervaarlijke bekken staken uit de krekken van het meer dat ik was overgetrokken. Ik sliep echter vrij rustig op het zachte mos, dat mijn spelonk bevoorde, en zette, na mijn honger gestild te hebben met een paar vogeleieren die ik gevonden had en verder met heerlijke smakende vruchten, mijn tocht zuidwaarts voort.

Na enige uren wandelen langs de rotsige en ongebaande paden van de heuvelrug, kwam ik weer in een vlakke landstreek, doorkronkeld door een heldere beek en waarlangs een weg liep die, hoewel slecht onderhouden, toch de sporen droeg eenmaal door mensenhanden te zijn aangelegd. Hier hoorde ik ook weer de zonderlinge echo's schallen, waarvan ik vroeger sprak, en die ik meende te zijn veroorzaakt door wouden of stamgeesten. Maar hier was geen bos en alleen kreupelhout, en toch hoorde ik allerlei geluiden, soms heel ver weg en soms zo nabij mij klinkende dat ik niet anders kon denken of er waren personen die nevens mij wandelden. Intussen vertoonde zich

voorwaarts een kleine heuvel, dicht begroeid met mirte en lauwriren. Steeg ik vervolgens op en..... nu zag ik tot mijn niet geringe blijdschap een dorpje aan mijn voeten liggen – omringd door weilanden vol van hoog en welig gras. Maar van daarop weidend vee was geen sprake. Ik zag runderen noch schapen, en toch hoorde ik loeien en blaten, en duidelijk een herdershond keffen.

Nederdalende bemerkte ik dat mijn hoop om hier menselijke wezens te ontmoeten ijdel was. Het dorpje was verlaten. Dat dit al sinds lange tijd het geval was, bleek uit de zeer vervallen huizen. Vele er van waren dakloos. Van sommige waren de gevels of zijmuren omgestort en bedekten met hun puin de straat. Intussen hoorde ik binnen sommige er van het geluid van menselijke stemmen. Maar waar ik ook aanklopte, er werd mij geen deur opengedaan.! Midden in het dorp stond een vrij aanzienlijk huis, dat er nog vrij onbeschadigd uitzag. De deur er van was gesloten, maar zij week naar binnen bij een geringe druk van mijn hand. Ik waagde het binnen te treden. Een hoog portaal gaf toegang tot twee zijvertrekken en een gang die naar het achterhuis geleid-de, maar waarvan al een zijmuur was neergestort.

In de zijkamer links hoorde ik duidelijk spreken en wel vrij overluide, maar toen ik er binnentrad, zag ik niemand! Een zware zwarthouten kast stond tussen de ramen en een omgeworpen halfvergane stoel lag er voor. Een sleutel stak in het slot. Toen ik deze omdraaide ging het gemakkelijk open. Een vreemdsoortige geur stroomde mij uit zijn binnenste tegen. Een geur als ik nimmer geroken had, maar die tot mij fluisterde van lang vervlogen dingen en gebeurtenissen. Het meubel was verdeeld in twee delen. Aan de linkerzijde lagen kostbaarheden en geld. De rechterzijde had gediend tot spijzen, als bleek uit twee aarden schotels, waarop een paar tot stof vergane broden hadden gelegen. In het andere gedeelte lagen ringen en andere snuisterijen, benevens een doosje van vreemde makelij en een paar hopen geld. Dit was verborgen geweest in zakken, maar deze waren vergaan. 't Waren meestal zilveren munten van geringe grootte. Zij vertoonden wapens noch borstbeelden, maar lettertekens die ik niet ontcijferen kon, maar die waarschijnlijk hun gewicht en waarde uitdrukten. De aanwezigheid van deze waarden geweest dat er sedert het vertrek der bewoners niemand in het dorp geweest was en verhoogde daar nog het raadselachtige van de woningen.

Wat mij betreft, ik liet alles liggen zoals ik het vond en dat weer daar ik mij omringd vond door zeker mompelend gefluister. Een klaar bewijs, naar mij dacht, van het onzichtbaar tegenwoordig zijn van de vorige eigenaar! Dat ik de taal niet verstond waarin gesproken werd is zeker, maar dat men de mijne niet begreep is even zeker. Want op mijn vragen: "Wat wilt gij zeggen?" en "Waarom vertoont gij u niet?" volgde geen antwoord. Het werd uiteindelijk zo benauwd en spookachtig om mij heen, dat ik het huis verliet en het raadselachtige dorp ontsnapte. Nog twee dorpjes gelijk aan het beschrevene wandelde ik vervolgens door.

Mensenstemmen en hondengeblaf hoorde ik overal, maar de wezens die deze geluiden voortbrachten vertoonden zich niet. Aan het uiteinde van het laatste dorp verhief zich een tempelte en op het plein daarvan meende ik iemand te zien zitten. Bij nader onderzoek bleek het een stenen beeld te zijn, als de Rangoonse beelden in een zittende houding voorgesteld. Ook geleek het daarop in menig opzicht, en was op dezelfde wijze gekleed. Er scheen een menigte personen op het plein aanwezig te zijn, maar die zich zeer onrustig bewogen, want het geluid van snelle en zeer haastige voetstappen verstilden het verward geroep van de aanwezigen.

Het was of ik mij bevond te midden van lieden die zich door een haastige vlucht van een of ander dreigend gevaar poogden te redden. Wellicht dreigde er een vijandelijke overval of duchtte men de nadering van gevaarlijke roofdieren. Een vervaarlijk gebrul en gehuil dat ik, maar op zekere afstand, meende te horen, versterkte de laatste overtuiging de schrik die ik meende om mij heen waar te nemen, greep ook mij aan. Met de meeste haast rende ik het dorp uit en rustte niet voor ik niet vergezeld was van de zonderlinge echo's.

Een klein riviertje dat met behulp van enige grote stenen, die schenen weleer aldaar ingelegd te wezen, gemakkelijk was over te steken, scheen wel de grens van het betoverde gebied te zijn – want toen ik van de tegenovergestelde oever gekomen was, hoorde ik niet meer om mij heen spreken of fluisteren. Na enige uren wandelen kwam ik aan de voet van een vrij hoge bergketen, die ik lang voor mij uit had zien blinken, gehuld in de blauwe nevelen van het verschiët. Zijwaarts lag een ruïne van een gebouw dat vrij uitgestrekt scheen. Nadat ik een ruim plein was overgestoken, kwam ik aan bij een hoge toren, gebouwd van grote granietblokken, die nog vrij gaaf en ongeschonden was. Een smalle poort van Arabische bouwtrant, die open stond, gaf toegang tot een breed koor, dat langzamerhand opklom en eindigde in een lommerlijk terrein, waarboven de torentjes van een grillig gebouwd paleis uitstaken. Het hek van de voortuin stond open.

Toen ik deze was doorgewandeld, zag ik op het balkon iemand zitten met een hoge sterrekijkersmuts op, en een zo lange witte baard, dat hij bijna op de voeten hing. Groot was hij intussen ook niet, weinig groter dan een tienjarig kind, maar zijn voorkomen daarentegen was bijzonder deftig en eerwaardig. Hij was zo verdiept in de lectuur van een dikke foliant, dat hij mijn tegenwoordigheid eerst bemerkte toen ik, de trappen van het balkon opgestegen, door een luid 'hm, hm' zijn aandacht op mij had gevestigd. Verwonderd zag hij mij aan. Met enig wantrouwen tevens. Maar dit laatste weel aldra bij mijn verklaring, dat ik een reiziger was, die op zeer sonderlinge wijze in streken gekomen was, welker bestaan hij nimmer vermoed had, en welker naam hem zelfs op dat ogenblik onbekend was.

Hij werd nu zeer veranderlijk, verzocht mij nevens hem plaats te nemen om hem verdere inlichtingen te geven. Het Koninkrijk waarin ik mij op het ogenblik bevond, heete Orsonaki en hijzelf Dr. Kerami, hofarts en hun apotheker van Koningin Belalmi. Hij woonde gewoonlijk in de hofstad, maar was door zijn vorstelijke gebiedster in het gruis-gebergte gezonden, om er nasporingen op het gebied der natuurlijke historie te doen, en zijn ontdekkingen te boek te stellen. Het verhaal van mijn wedervaren, eerst ik van moeder Georgette had afscheid genomen, boeide hem zeer. Hij was van mening dat ik in mijn slaap door dienstdoende geesten eens toveres, duizenden mijlen ver van haar hut was vervoerd naar Afrika.

De landstreek die ik doorgewandeld had en waarin ik niemand had ontmoet, behoorde tot het gebied van een koning die zich het misnoegen van de fee Andrette had op de hals gehaald, en nu nog steeds door haar werd gevangen gehouden. Zij had door wilde toorn en door ziekten en andere plagen, een zo grote schrik onder de bewoners verwekt, dat zij alert het land hadden verlaten, om er nimmer weer te komen. Maar hun schimmen waren achtergebleven en woonden als echo's nog steeds in de verlaten woningen op de velden. Die hun taal verstonden – een Moors dialect van Arabische oorsprong – kon uit deze echo's hunner klachten opmaken wat zij hadden ondervon-

den en geleden. Hun afstammelingen bewoonden thans een provincie van Orsonaki en waren brave lieden.

“Zelden werden deze streken door reizigers bezocht, en dat gij”, zei de dokter, “er doorgereisd zijt, zonder door de talrijke venijnige en gevaarlijke dieren die er door de boze fee Andrette zijn ingevoerd aangevallen zijt, hebt gij zeker te danken aan de machtige invloed uwer beschermster.” Ik zei dat ik een talisman bezat, die mij tegen aanvallen van dergelijk gespuis beschutte, en liet daarop mijn doos zien. Hij bleek zeer ervaren te zijn in het verklaren van antiek cijfergeschrift, maar het gelukte hem echter niet dan na een poos zoeken, de geheimzinnige tekens op het deksel van mijn doos te ontraadselen. De letters waren ontleend aan een oud Chaldees alfabet en hun zin was, dat de Baälpriester Perra met behulp van de tovenaer Sargon op last van koning Salomo een wonderbaar vermogen der natuur in deze salamander had gebannen en vastgemaakt. Een krachtig die echter verloren zou gaan voor hem **die 't ontbreekt aan de macht, om te ontbloten de vonk der krachten.**

“Deze laatste woorden”, sprak de dokter, “zullen wel betekenen dat hij, aan wie de kracht ontbreekt het deksel te openen, geen dienst zal hebben van het vermogen der wonderbare salamanders en daarop slaat ook het oud-Franse rijmpje, dat een latere bezitter van de talisman daarom erin heeft doen griffelen. “Om zeker te gaan, zou ik u aanraden om in een land waarin je u tegenwoordig bevindt, en dat krioelt van ongedierte, uw doos steeds open draagt.” “Dat heb ik in de laatste tijd altijd gedaan”, zei ik, “en daaraan heb ik het gewis te danken, dat ik ongedeerd langs het meer, aan de overzijde van het gebergte ben gekomen, waarvan de boorden krioelden van slangen, paden en krokodillen.”

28 Juli 1602

Ik heb van de aansporing van Dr. Kerami, om enige tijd ter zijnend te vertoeven gebruik gemaakt, en geniet nu al drie weken lang zijne hospitaliteit, in leerzaam onderhoud levend. Het is een man van grote bekwaamheid, en uitgestrekte kennis. Hij bracht mij op de hoogte van alles wat ik nodig had te weten, en in dit land der feeën (want werkelijk bevond ik mij thans in een toverland) moest in acht nemen, om er veilig te verblijven en te genieten van de heerlijkheden die het de reiziger aanbiedt.

Voor ik het verslag mijner reizen verder vervolg, wil ik thans het een en ander mededelen over mijn gastheer en enige zaken die betrekking hebben, zo op zijn werkzaamheden, als op het ambt dat hij bekleedde aan het hof van koningin Bellamia en haar rijk. Doctor Kerami dan, was naar hij zei, een Spanjaard van geboorte, maar was op nog zeer jeugdige leeftijd met zijn ouders naar Orsonaki uitgetrokken. Daar was hij in dienst gekomen van een geleerd alchemist, en werd door deze onderwezen in de kennis der kruiden en het vervaardigen van geneesmiddelen en alchemie.

Hij had ook enige lessen in de toverkunst gehad van een Moors ingewijde, maar afgeschrikt door zekere beloften, die men daarbij moest afleggen, gepaard aan sommige symbolische verrichtingen, gepaard aan grote onthoudingen, had hij afgezien zich verder met dit vak in te laten. Hij verstond de ‘zwarte kunst’ nog altijd, maar meer als liefhebber, en bewees door de proeven waarop hij mij van tijd tot tijd onthaalde, dat hij nogal geprofitteerd had van zijn verlopen studiën. Maar de grote wetenschappen trokken hem meer aan. Hij was daarin zowel als in de oude talen onderwezen door de wijd befaamde Rabbi Al Rachies, die jarenlang in Agadi of Saripta had gewoond, en

daarmee Chaldeeïsche wijsheid had vergaard, als in het bezit is van al de professoren aan de Spaanse en Italiaanse hogescholen.

“Zonder mij te beroemen”, zei Dr. Kerami, “durf ik te zeggen dat ik een waardig discipel van de geleerde Rabbi mag genoemd worden, want ik spreek en schrijf een dertigtal oude en moderne talen met gemak. Ik ben bedreven in de alchemie, de sterrenkunde en de kennis der mineralen en de natuurlijke historie als weinigen mijner tijdgenoten.” Dr. Kerami was even als mijn onvergetelijke vriendin Georgette klein, maar het was geen gevolg van zijn hoge jaren dat hij zo klein van gestalte was.

“Nu een kleine anderhalve eeuw geleden”, zei hij “was ik een flink jongmens van hoge cultuur, maar iemand die zowel op mijn voorkomen als mijn talenten jaloers was, lokte mij in een hinderlaag, en deed mij daarop een gruwzame wijze folteren. Door toedoen van Donna Marianne, een blanchette van hoge geboorte en die thans nog als staatsdame van Koningin Bellamia, mijn tegenwoordige gebiedster, grote invloed op de regeringszaken uitoefent, werd ik aan de martelingen van mijn beulen ontrukkt. Maar zij hadden mij zodanig gehavend, dat mijn gestalte langzamerhand inkromp, en ik werd als ik mij nu vertoon.”

Ik vroeg hem naar enige bijzonderheden over Koningin Bellamia en haar rijk en tevens of het waar was dat de voornaamste feeën en Blanchettes langzamerhand Frankrijk, Spanje en Italië waren ontweken om zich in onbekende streken te vestigen. Dit laatste, zei hij, was waar en velen van haar woonden thans in Orsonaki, waar zij vroeger reeds grote bezittingen hadden. Dit was onder andere het geval met vier der feeën die de Schone Slaapster beschonken en ook de oude boze fee, die haar zo ongunstig was, hield haar vast verblijf in een oud perceeltje, omringd door vreselijke verschikkingen, en waarvan gij de van de plaats, zei de dokter, een der torens kunt zien.

“Het Koninkrijk Orsonaki is een der voornaamste in deze streken, en wat Koningin Bellamia betreft, ik zal u bij gelegenheid aan haar voorstellen. Zij zal u gewis gaarne ontvangen, en ge zult haar groot plezier doen met haar uw talisman te laten zien, en haar te vertellen hoe gij in 't bezit daarvan zijt gekomen. Zij is een zeer beminneenswaardige vrouw en werd vroege als op handen gedragen door al haar onderdanen. Maar in de laatste jaren is daarin enige verandering gekomen. De welvaart van het Koninkrijk laat tegenwoordig veel te wensen over. Nu is er een sterke partij in de lande opgestaan, die onredelijk genoeg is de ongunstige toestand waarin vooral sommige provinciën verkeren, aan de Koningin en de door haar ingestelde Grote Raad te wijten. We wilden echter hopen dat er weldra weer beter tijden zullen aanbreken en maar bedrieg ik mij niet, dan komt zij reeds aanrijden, in haar open koetsje, bespannen met twee draken. Inderdaad, zij is het, en gij kunt dus nu zelf over haar voorkomen oordelen.”

Het duurde niet lang of het koetsje waarvan de doctor sprak vertoonde zich op de grote weg, waarnevens wij stonden. Een viertal dames, blijkbaar van hoge rang, was er in gezeten. Aan de majesteit, van haar wezen en vorstelijke houding, was de Koningin onder haar gemakkelijk te herkennen. Het rijtuig was zeer licht. De draken die er voor gespannen waren wekten een hoge mate van mijn verwondering. Zij waren gevleugeld, maar door sterke riemen vastgesnoerd, zodat zij er bij gewone rijtoertjes gene gebruik van konden maken. Hun koppen en korte staarten geleken op die der slangen. Er liep een scherpgetande kam van het achterhoofd over de rug, die als de rugvin der baarzen hoog rood en zeer bewegelijk was. Hun voorpoten hadden klauwen als die der

adelaren, terwijl de achterpoten voorzien waren van gespleten hoeven. De brede schubben op de rug en zijden blonken als gepolijst zilver. De borst en buik hadden schilden die op de eerste bruinkleurig, op de laatste lichtgeel waren. Hun vlugheid was ongewoon en van tijd tot tijd slaakten zij schorre kreten, die wel wat geleken op haangekraai, dat eindigde in dof blazen en sissen.

Zij werden gemengd door een zwarte koetsier, die blijkbaar gewoon was aan dat zonderling voorspan en het met gemak wist te beteugelen. “Deze dieren”, zei de dokter, “zijn evenals vele andere dieren en planten die gij hier zien zult, niet door de aarde voortgebracht. Het zijn maanbewoners, die door Alerlen, zowel als door sommigen sommige feeën, op de aarde zijn overgebracht, wat dikwijls niet dan met de grootste moeite gelukte. Zij komen in sommige streken van de maan maar al te veelvuldig voor. Het maanmannetje heeft somtijds grootste moeite om zijn stallen en tuinen voor hun vraatzucht te beschermen.

De Koningin groette ons onder het voorbij rijden vriendelijk met de hand, en zo deed ook een jonge dame, die nevens haar zat, en mij trof door haar aantrekkelijke schoonheid. “*Zij is*”, zei de dokter, *“een dochter van de krijgsoverste Sinbold en Donna Marianne waarvan ik steeds sprak. Zij is schatrijk en bezit daarbij zeer grote talenten, zodat zij zeer gezocht is door de aanzienlijke jeugd van het rijk. Tot heden echter heeft niemand haar gunst kunnen verwerven. Wat de draken betreft, zij zijn niet op aarde geboren, maar van de maan hier ingevoerd. Iets wat alleen kan geschieden door de hoge toverkunst, en dan nog maar op sommige tijden en onder de gunstigste omstandigheden. Onze Koningin bezit die zij van haar ouders erfde, en een paar voor enige jaren door haar aangekocht van Alernen, een afstammeling van de alom beroemde tovenaer. Hij is een man die de grote relatie onderhoudt met de maan, en haar bewoners, en die het middel kent oom ook allerlei raar geboomte van daar op onze planeet over te brengen.*

Van de laatste bezit de oude Andretta – de boze fee u bekend uit de geschiedenis van de Schone Slaapster – een groot aantal, en daaronder zeer gevaarlijke soorten. Mocht gij op uw rondwandelingen eens in de nabuurschap van haar Castel komen, dan moet ik u recomanderen u wel in acht te nemen voor alles wat u in bloei zult zien. Er is onder andere een plant bij van reusachtige grootte, en niet kwalijk gelijkend op het monnikskap kruid. Deze laatste leeft van vlees, en zijn vraatzuchtiger en wilder dan een tijger. Zij verbergt onder haar bladen opgerolde klauwen, waarmee zij het dier op de mens die niet op zijn hoede is plotseling aangrijpt en tot zich trekt. En dan is het zo zeker met hen gedaan als het zijn zou, had hem een boa constrictor aangegrepen.”

4 Augustus 1602

Ik ben nog steeds bij Dr. Kerami en steeds met het grootste genoegen. Hij onderwijst mij in de taal van het land, die zeer welluidend en rijk is en ik heb de vrije toegang tot zijn boekerij en museum. Zijn studeervertrek is zeer groot, maar opgevuld met boeken en rariteiten. Daarnaast is een laboratorium, waarin hij een groot gedeelte van de nacht doorbrengt met het nemen van allerlei proeven. Een zonderling wezen met een zwarte gekrulde hoorn, die van het middengedeelte van het voorhoofd zich achterwaarts kromt, is daarbij zijn helper. Dit wezen, dat stom is, bereidt ook zijn spijsen en verricht het huiswerk. Wat hij eigenlijk is en vanwaar herkomstig, weet ik niet, want de

doctor, anders nogal genegen om over alles uit te weiden, beantwoordde geen vragen hem betreffende. Een enkele keer vergezelt hij ons op onze wandelingen en draagt dan een kist, waar hij bergt wat de doctor wenst geborgen te zien. Hij is buitengewoon vlug in het vangen van vogels en klein gedierte, maar acht zijn meester 't niet waard het te bewaren, hij ontleedt het handig van veren, haar en klauwen, en verslindt het rauw weg.

De natuur in dit land is hier wonderbaar grootst. Alle planten en dieren die men er vindt dragen een eigenaardig, maar soms ook gevaarlijk karakter. Op wegen en daarnaast vindt men allerlei verrassingen, en niet zelden trapt men op iets dat men meent een dor houtje of een steentje te zijn, maar dat blijkt te leven en dit bewijst door zijn geschreeuw en gepiep. Ook zijn vele planten wandelende, dat wil zeggen: zij zijn niet aan de plaats gebonden waar zij ontsproten, maar weten zich daarvan los te maken en vluchten niet zelden bij onze aannadering.

6 Augustus 1602

Dr. Kerami had mij zoveel verteld van de fee Andretta en de merkwaardigheden die er in de buurt van haar Castel, en daar beneven zijn te vinden, dat ik besloot er eens heen te wandelen, en te trachten er binnen gelaten te worden. *“Dit laatste zal u mogelijk wel gelukken”*, sprak de doctor, *“ge zijt jong en knap, en als alle oude wijven is Andrette zo verzot op jonge mannen als zij haats is op jonge vrouwen. Zij bezit een menigte zeer begerenswaardige voorwerpen, en bevalt gij haar, zij zal u mogelijk willen gerieven met de **duimeling**, die **onzichtbaar** maakt, of een keurpenning, of het **wenshoedje**. Want van alle deze dingen bewaart zij exemplaren.*

Intussen zult gij alleen moeten gaan, want noch ik, noch Snor, mijn Famidier, kunnen u vergezellen. Gij zult dit billijken wanneer ik u zeg dat de oude feeks verschrikkelijk boos op mij is, en wel om geen andere reden, dan dat ik in dienst ben van Bellamia, haar speciale vijandin. Het Castel van Andramte is hier niet ver vandaan. Hebt gij een goed gezicht, gij kunt van deze plaats een van de torens er van zien. Intussen is de weg die er naar toe leidt niet zo heel gemakkelijk te vinden, want het oudje ginds vindt er behagen in allerlei dingen uit te prakkiseren om hen die haar wensen te bezoeken, en die zij niet wenst te ontvangen, te doen verdwalen, en ons Famidier zal u hier van geen dienst kunnen zijn, want van gevaar is in dit geval geen sprake.

‘t Kan dus zeer wel wezen dat gij deerlijk aan het dwalen geraakt en per slot van rekening bij een geheel andere Don of Donna aankomt als die gij wenst te bezoeken. Eén ding moet ik u nog aanraden, en wel om dit flesje brandewijn, dat ik zelf bereid heb, in uw ransel te bergen. Het oude wijf is verzot op sterke dranken van hoog gehalte, maar veel te gierig om ze te kopen. En nu vaarwel! En tot weerziens!”

Op een mooie morgen, de 6e augustus 1602, verliet ik het paviljoen van de doctor en begon mijn wandeling naar het Castel van de boze fee Andretta, en aanvankelijk met zeer gunstig gevolg. De weg die bij afwisseling door bossen en korenlanden liep, was hier en daar bergachtig en door beekjes afgebroken. Het landsbestuur had brugjes over de laatste doen leggen, of naar het niet nodig scheen, grote stenen, die het oversteken ervan gemakkelijk genoeg maakten. Na een paar uur wandelen kwam ik bij een huisje aan waar een krans uithing, en waarin ik een vrouwtje vond, bezig met panne-

koeken bakken. De warmte had mij dorstig gemaakt. Daarom eiste ik een vaatje landwijn en at daarbij een pannekoek, die het moedertje mij gulhartig aanbood. De kasteleinsse geleek wat kwalijk op moeder Georgette, maar ze was op verre na zo oud niet.

Praatziek was zij echter evenals deze, en evenzeer in het bezit van vele oude historiën en wonderverhalen. Onder het drinken van mijn wijn (die, het zij een passant gezegd, zeer smakelijk was), vertelde ze mij dat ze Perrette heette, en dat haar overgrootmoeder een zuster was geweest van de moeder van het uit de historiën welbekende Roodkapje. De zaak was echter niet zo triestig afgelopen, als in het verhaal staat beschreven, want Roodkapje had gelegenheid weten te vinden om aan de wolf te ontsnappen. Ze was een jaar of wat later getrouwd en wel met niemand anders dan de molenaarszoon, die de molen erfde, wel bekend uit de geschiedenis van de gelaarsde kat. Ze wees mij op de molen, die niet verre van deze op een hoogte stond en waarop men ijverig bezig was het graan te malen, dat pas binnengehaald was.

Ik vroeg haar of zij de fee Andrette ook kende, en vernam van haar dat zij er voor een goede dertig jaren wel een keer was geweest om haar garen te brengen, dat zij voor haar gesponnen had, maar dat zij nu niet meer voor haar spon omdat het bijna onmogelijk was om geld van de oude feeke te krijgen. Terwijl we nog spraken kwam de molenaar, haar buurman, ook binnen, en verzocht mij in zijn molen eens een kijkje te nemen. Men had daaruit een zeer fraai uitzicht op het ganse landschap en hij kon mij tevens iets zeldzaams laten zien, te weten het paar laarzen dat de beroemde gelaarsde kat had gedragen. Ik ging met hem mee, en bewonderde de laarzen, die bruingeel waren en van fijn leer vervaardigd. Ze begonnen echter hier en daar te lekken.

Uit het dakvenster van de molen zag ik het Castel van Andrette duidelijk liggen te midden van zijn grote tuinen, omringd door een groot bos. Het had een allerzonderlingst aanzien, maar daarvan zal ik later spreken. Juist wilde ik de molenaar vragen hoe ik het moest aanleggen, om er op de geschiktste wijze binnen te komen, toen ons gesprek werd onderbroken door een geluid van alle torenklokken van de omtrek. "Daar moet iets bijzonders zijn voorgevallen", sprak de molenaar, "en.... waarschijnlijk niet veel goeds! Maar ik zie het al", vervolgde hij, naar de zonzijde wijzigende vestigde hij mijn aandacht op een grote donkere vlek aan de lucht, die haastig opwaarts rees en weldra het zonlicht onderschepte.

Ik meende eerst een donkere wolk te zien, maar overtuigde mij ras dat het een ver-vaarlijk grote vogel was. "Het is de boze vogel Rok", zei de molenaar "en men luidt de klokken om hem daarmee vrees aan te jagen, want wee het land waar hij zich neerlaat! Hij verslindt alles wat zijn oog trekt en doet meer schade als honderd wolven zouden kunnen aanrichten." Het werd meer en meer duister. Van tijd tot tijd weerklonk boven ons een kreet, zo gevaarlijk als ik nog nimmer iets dergelijks gehoord had. De laatste was echter minder luid dan de eerste, en daaruit maakte de molenaar op dat het geweldige beest zich naar de zuidelijke bergen verwijderde en de landstreek waar we ons bevonden, deze keer van zijn bezoek zou verschoond blijven.

En zo was het inderdaad. De verschrikkelijke vogel verdween weldra, en de hemel blonk weldra helder boven ons. Maar de avond begon te vallen, en dit herinnerde mij dat het tijd was om een nachtverblijf op te zoeken, waartoe een zeer goede gelegenheid bestond in het naaste dorp, waarheen de molenaar mij de weg wees.

9 Augustus 1602

Toen ik gisteren tegen donker in de herberg De Zon aankwam, vond ik de gelagkamer vol volk, dat zeer rumoerig was, en van bijna niets anders sprak dan van de vogel Rok, en de schrik die zijn verschijning alom verspreid had. Dat het dier groot, zeer groot was, daarover was men 't eens, maar hoe groot wel? De taxatie daarvan was zeer verschillend. Dertig ellen vlucht, had hem de molenaar gegeven, maar er waren lieden in de herberg, die dat getal verdubbelden, en die beweerden gezien te hebben, dat het monster bij zijn overtocht een nijlpaard in zijn klauwen gevat hield. Waar hij die gepakt had, wist men natuurlijk niet, maar..... dat hij weldra weerom zou komen, vreesde men algemeen.

Vijftientig jaar geleden, ten tijde van de inval van pretendent Eblis in het Koninkrijk – dat hoorde ik vertellen – was hij er niet minder dan viermalen geweest en had de grootste verwoesting aangericht. De Grote Raad was toen permanent vergaderd, en de oppergeneraal had een gans regiment, gewapend met haakbussen, en voorzien van kanonnen tegen hem afgezonden. In 't eerst scheen het monsterdier zich bitter weinig te storen aan de soldaten, die trouwens met zeer weifelende bewegingen tegen haar optrokken, maar toen het geschut begon te donderen, had hij het toch oorbaar gekeurd weg te vliegen, en naar zijn verblijf in het ongenaakbare Maangebte terug te keren.

*“Meestal”, dat meende een ander, “verschijnt Rok tegen het uitbreken van een oorlog. Hij is even als de **legerhoorn** daarvan een voorbeduiding, en naar ik gehoord is de laatste de vorige week, van de kant van Perak over de grenzen getrokken, om zich in de bossen van de Rijksdomeinen te legeren. En geen wonder, want het is zeker dat Eblis op een nieuwe aanval beducht is, daartoe aangestookt zowel als geholpen door zijn oudmoorie, de fee Andrette, die niet zal rusten voor onze goede Koningin die zij haat met een volkomen haat van de troon is gebonst.”*

Ik vroeg wie die Eblis was! *“Het is, antwoordde men, “een zeer mismaakt en afschuwe-lijk wezen, die in een hertogdom aan onze zuidergrenzen gelegen gebied voert. Hij is de afstammeling van een koning van Orsonaki, die gedurende de kruistochten het land regeerde, maar die om verschillende gewelddadigheden van het gezag ontzet werd. Hij was een bloedverwant van de voorbader van Andrette, en deze doet alles om de gevallen dynastie weer in haar vervallen rechten te herstellen.” “Nu, daarop is thans kans”, schreeuwde een klein dikbuikig mannetje, met een hoog en pieperig stemmetje, “is het niet door de macht der wapenen, dan door de macht des doods, want de fee Bellamia heeft naar het geraden van haar lijfarts een ziekte, waarvan zij niet genezen kan.” “Zo zeggen de vrienden van Eblis”, riepen verscheiden stemmen, en het mannetje dat, als 't bleek niet zonder zekere aanhang in het gezelschap was, begon daardoor gesteund te razen, en vonk te geven op het landsbestuur.*

Een verwarde discussie volgde nu en men zou mogelijk aan 't vechten zijn geraakt, ware er niet de baljuw van 't graafschap vergezeld van een paar koddebeiers binnen-gereden. De tierenden ledigden daarop morrend hun maatjes en gingen huiswaarts. Ik had vroeger van mijn vriend Dr.Kerami vernomen dat er zekere spanning heerste en dat er ook door eker geritsel en een partij in den lande was, die het met de Koningin en haar regering zeer oneens was. Ik zag nu, dat dit zo was, en dat er zelfs een partij be-stond, die er niet tegen opzag om het wettig gezag niet slechts tegen te werken, maar

daarentegen genegen een ander de huldigen. Dat het overal in de wereld en meer bijzonder in mijn eigen vaderland niet zo bijzonder wel stond tussen regering en regeerden, was mij maar al te veel bekend, maar ik had gedacht dat in een rijk waarin wezens van hogere dan de menselijke natuur het bewind voerden, voortdurend vrede en eensgezindheid zouden heersen. Ik zag nu dat ik mij bedrogen had, en dat een fee, hoe machtig anders ook, niet in staat was, het boze, door de Satan in de wereld gebracht, te voorkomen of te bedwingen.

Misnoegd en ontstemd legde ik mij ter ruste en sliep in, niet alleen gekweld door boze bange dromen, maar gefluister in het vertrek – dat vooral te middernacht, mijn rust stoorde. Het was echter te donker om te zien wat daarvan de oorzaak was. Toen ik er de volgende morgen over sprak, vernam ik van de waarin dat zich sinds onheuglijke tijden een kolonie van kaboutermannetjes zich in het dorp gevestigd had en er 's nachts zijn pad dreef. Dat niet altijd tot genoeg van hen, die genoodzaakt waren voor hun onderkomen en kost te zorgen. Zij had er echter niet bijzonder veel last van, maar zij was ook gewoon, 's avonds, voor het naar bed gaan, 't een en 't ander voor hun gereed te zetten, dat zij genoegzaam naar hun smaak vonden om het op te peuzelen, want zij waren tamelijk lekker en daarbij zeer gesteld op een hartige drank bij de maaltijd. Het was een plaag, voegde het goede mens er bij, als geen ander, en 't best was zich te schikken in wat men niet kon vermijden.

Daar was niets tegen te zeggen, en met de overtuiging daarvan, hervatte ik niet lang na het opgaan der zon mijn wandeling. Het lieflijke weer en de schone en meestal zeer vreemde natuur die mij omringde, stemden mij aldra tot vrolijkheid, en met luchtige schreden betrad ik de belommerde weg, die naar men mij ook in de herberg verzekerd had, naar het Castel van de fee Andrette geleidde. Aan de zoom van een woud met ongewoon en zeer dicht staande palmbomen, zag ik een groep planten staan van een zeer zonderling voorkomen. Zij waren meestal zeer hoog, hadden krachtige stammen en glinsterende vijfvingerige bladen. Hun zeer prachtig gekleurde bloemen geleken op die der aconila of Monnikskappen, maar onder de bovenste klep, die zich van tijd tot tijd ophief, flikkerden een paar ogen die er een vreemde en onheilsPELLende uitdrukking aan gaven, niet verminderd door de spleet lager, die niet kwalijk geleeleek op een geopende muil, waaruit een tong tevoorschijn kwam, die gestadig in beweging was.

Ongetwijfeld waren dit de planten waarvan Dr. Kerami gesproken had en voor welke gevaarlijker eigenschappen hij mij had gewaarschuwd. Ik hield mij dan ook op een behoorlijke afstand, maar de geur die de bloemen verspreiden, waren zo sterk en zo bedwelmend, dat ik dikwijls genoodzaakt was met de zakdoek mijn neus te bedekken. Duidelijk zag ik onder haar glinsterend loof zich sterke, half opgerolde klauwen bewegen, en zich naar mijn zijde uitstrekken, maar toen ik mijn talisman geopend had, hield dit op en keerden de bloemen zich af, als gevoelden zij zich onaangenaam aan-gedaan.

Juist maakte ik mij gereed om mijn weg te vervolgen, naar het gezochte Castel, welke torens en hoge voorgevel aan het eind van een hoge Lindenlaan mij tegenflikkerden, toen een luid geschrei in het bos aan mijn linkerzijde mijn aandacht trok, en mij verschrikt deed opzien. Het was een vrouw die om hulp riep, dit was duidelijk, en tevens dat zij die deze kreten uitstiet, in grote nood moest verkeren. Vergetende dat ik omringd was door gevaren, trok ik mijn hartvanger en liep het bos in, dat aan de rand dicht met bomen bezet allengs ijler werd. Weldra kwam ik bij een klaring en zag op de

brede weg die ze doorliep, een jonge vrouw, die uit het rijtuigje waarin zij gezeten had gesleurd, zich poogde te verdedigen tegen een paar woestelingen, die haar vasthiel- den en poogden te binden.

Met een luid uitgeschreeuwd “Laat af honden!” stortte ik mij op de aanranders, stootte een van hen mijn vlijm in de borst, en zou de ander op gelijke wijze getrakteerd hebben, had hij zich niet door een overhaaste vlucht gered. Na een korte vervolging van de boef, keerde ik terug tot haar die ik gered had, en die mij diep geroerd en met tranen in de ogen bedankte voor de haar betoonde hulp. Het was een jong en schoon meisje, en niet zonder ontroering en verrassing herkende ik in haar de jonge dame, die ik naast de Koningin in het rijtuig had zien zitten, tijdens de wandeling met Dr. Kerami, waarvan ik vroeger sprak, en die toen vrij grote indruk op mij maakte, dan ik de dokter meedeelde.

Niet zonder verrukking bemerkte ik, dat zij zich mijner zeer goed herinnerde en dat ook de koningin niet zonder belangstelling over mij had gesproken. Mijn eerste werk was nu, om de muilezels, die zich bij de aanranding hadden losgerukt, weer op te vangen en opnieuw in te spannen. Nadat ik het hier en daar beschadigd tuig zo goed en kwaad dat ging weer in orde had gemaakt, hielp ik de jongedame weer in het rijtuigje, en nam op haar verzoek nevens haar plaats om haar verder te beschermen en naar het paleis van de Koningin te brengen. De moordenaar was reeds dood toen we vertrokken, maar had nog even voor zijn sterven mij beleden, dat hij en zijn makker door zende- lingen van prins Eblis waren aangezet om de gunstelingen van de vorstin op te lichten, en dat het zeker was, dat men zou proberen om haar in een hinderlaag te lokken en gevangen te nemen.

Onderweg hoorde ik van Elione, want dat was de naam van mijn charmante gezellin, dat zij haar minne gezocht had, en wel na het ontvangen van harentwege, dat zij zeer ernstig ziek was, en van haar zoogkind wenste afscheid te nemen. Deze ziekte bleek geheel verzonnen te zijn, en natuurlijk met geen ander dan het straks genoemde doel. Eblis, vertelde zij, handelde in die zaken geheel naar de inzichten van zijn achtermoei, de fee Andretta. Intussen was hij zelf een groot booswicht, die niet terugdeinsde voor de laatste middelen, wanneer hij dacht er zijn eigen eerezucht en de boze bedoelingen van zijn bloedverwante mee te kunnen bevorderen. Voor hij in openlijke oorlog tegen Koningin Bellamia optrad, trachtte hij haar door allerlei valsheid bij haar onderdanen in discrediet te brengen. Want gelukte hem dat, dan zou er geen grote krijgsmacht op de been behoeven te worden gebracht om het rijk te veroveren. Want haar eigen onder- danen zouden daartoe meewerken.

Nog altijd is er een zeer grote partij in het land bereid om goed en bloed voor hun geliefde Koningin op het spel te zetten, maar de laster tegen haar snel met de hand uitgestrooid vindt elke dag meer ingang. Daar verspreid men dat, en daar weer dat ten hare laste en afschuw het zeker is dat zij alles doet wat in haar macht is om het geluk harer onderdanen te bezoedelen. Ja, met zodanige toewijzing dat haar gezondheid er onder lijdt, stelt men haar voor als ene egoïste die slechts leeft voor zichzelf en voor eigen lust en begeerlijkheden.

Ze is in de laatste tijd verschrikkelijk vermagerd en is dikwijls zeer lijdende. “*Zie eens*”, zei ze onlangs tot mij en mijn moeder terwijl ze ons een lampje aanwees dat in een klein kabinet stond te flikkeren. “*hoe flauw mijn levenslamp thans brandt. Zij werd mij*

door Febanaa de Koningin der Feeën geschonken op mijn tiende geboortedag. De olie daarvan zou alleen dan snel verteren, wanneer mijn vermogen om goed te doen werd verlamd en te niet gedaan door middelen die boven mijn macht zouden zijn te overwinnen of schadeloos te maken. Andretta en haar bescherming verlammen mijn pogen om mijn onderdanen gelukkig te maken, en de ziekte is daarenboven werkzaam om ook op een andere wijze de olie in mijn levenslamp te doen verdwijnen. Komt God mij niet te hulp, dan is het met mij zowel als met mijn dynastie gedaan."

Het laatste verhaal werd mij onder het stoten van vele tranen in met diep bewogen stem gedaan, en ik zocht tevergeefs naar middelen, geschikt om het diep bedroefde meisje aan mijn zijde enigszins te troosten. Maar een wending van de weg bracht ons in een brede laan van hoge olmen, die ons het gezicht opende op het koninklijk paleis. Het was een zeer uitgestrekt en in Moorse stijl opgetrokken gebouw, dat men niet zonder verbazing en bewondering kon beschouwen, en geen wonder ook! Want een hogere dan menselijke kunst had het ontworpen en uiteindelijk tot stand gebracht.

Op een hoog balkon zag ik Koningin Bellamia te midden van haar hofdames staan. Ze omhelsde Elione hartelijk, en toen deze mij aan haar had voorgesteld als haar bevrijder, niet alleen, maar ook als een vriend van het rijk en een vijand van zijn belagers, heette ze mij vriendelijk welkom, en verzocht mij op het paleis mijn intrek te nemen. Dat ik deze uitnodiging zeer vererend vond en alzo gaarne aannam, is licht te denken. Een menigte voorstellingen en kennismakingen van en met mijn medebewoners van het vorstelijke verblijf, als ook van hoge hofwachters daar buiten wonende, wachtten mij de volgende dagen. Het was eerst na afloop van al de plechtigheden en bezigheden, dat ik gelegenheid vond mijn reisjournaal verder bij te schrijven.

20 September 1602

Voor ik er toe overga om het verhaal van mijn lotgevallen te vervolgen, wilde ik het een en ander mededelen over de dynastie der Perieës, waarvan de Koningin Bellamia de laatste spruit is, en vervolgens van de gesteldheid van het Koninkrijk Orsonaki en zijn geschiedenis. De dynastie der Perieës werd gegrond door een ridder van hoge geboorte en Gallisch bloed, genaamd Abeilard. Hij was gehuwd met een hoogst lieflijke en machtige fee, Donna Mariana Perretta. Graaf Abeilard vestigde zich in het land, na de vorst die er heerste en die een groot geweldenaar en afschuwelijk menseneter was te hebben overwonnen en ter dood gebracht. De overwinnaar werd kort daarop tot koning van dit toch onbeschaafde en ruwe volk uitgeroepen en regeerde het van het jaar 713 tot nagenoeg een eeuw later.

Hij was een vroom en dapper man, maar een kleinzoon van hem, die de voorouder was van de tegenwoordige troonpretendent prins Eblis, was een slecht regent en verlichtte zoveel wandaden, dat hij door zijn onderdanen van het gezag vervallen werd verklaard. Zij droegen dit vervolgens op aan een jongere broeder, prins Belame, en van deze stamt de tegenwoordige Koningin Bellamia af. Onder Belame en zijn onmiddellijke opvolgers kwam het rijk tot grote bloei. De welvaart was zo groot, dat dit de neger en nijd der naburige staten opwekte en aanleiding gaf tot oorlogen, die echter meestal strekten tot scha der aanvallers en vermindering van macht der aangevallenen.

De Bellames beschonken het land met zo wijze wetten, dat zi nog tegenwoordig als uitstekend geprezen worden. Eén hunner – hij leefde in 't laatst van de 13e en 't begin

van de 14e eeuw – verdeelde het rijk in graafschappen en stelde landraden aan die onder hem zorgden voor stipte nakomelingen der regeringsreglementen. Een ander deed zijn best om het land te bevrijden van talrijke reusachtige roofdieren, die meestal huisden in een reeks grotten van grote uitgestrektheid, waarin zij sedert de Zondvloed een toevluchtsoord vonden. Met grote moeite en onkosten werden de hoofdingangen van deze onderaardse verblijven versperd (want om er in door te dringen had tot dusverre niemand gepoogd).

De maatregel had het gevolg gehad, dat de landen in de buurt van die grotten bewoonbaar waren geworden, die geheel door de inwoners waren verlaten geweest weer werden bevolkt. Ik vond in de aantekening van Dr. Kerami enige bijzonderheden over deze verschrikkelijke grotbewoners en de verwoesting door hen in verschillende tijdperken onder de landbewoners aangericht, die ik aan het slot van mijn werk met nog andere bijzonderheden van natuurhistorische aard zal mededelen.

De grootvader van Koningin Bellamia was een broeder van koning Arguer, die over het Koninkrijk Belnage regeerde, dat ten oosten van Orsonaki lag en dus daaraan grenste. Deze koning Argues was de vader van de alom als Schone Slaapster bekende prinses Elione en haar moeder was een zuster van de fee Belinde, die haar nicht het leven redde, door het doodvonnis, door de boosaardige Andrette over haar uitgesproken, te veranderen in een honderdjarige slaap. Na het ongeval, aan hun dochter overkomen, hadden koning Argues en zijn gemalin afstand gedaan van haar gezag en toegestaan dat hun rijk met Orsonaki werd verenigd. Ze waren daarop naar Mataquin in Indië vertrokken, en men had nooit weer van hen gehoord. Prinses Elione trouwde na haar ontwaking met een prins van Orsonaki en overleed kinderloos, want de in haar geschiedenis vermelde twee kinderen stierven jong.

Over de oorsprong der feeën en Blanchettes werd mij het volgende medegedeeld. Voor de zondeval hadden Adam en Eva meer dan duizend jaar gelegd in het Paradijs en daar een talrijke kroos verwekt. Dat had alleen in zoverre in de vlucht gedeeld, dat hun, zowel als hun ouders, het verblijf in de Hof van Eden werd ontzegd. Overigens woonden zij ongestoord en gelukkig in een hun aangenaam zeer schoon en vruchtbaar land. Zij zijn het die in de schrift vermeld worden als Kinderen Gods. Volgens Genesis 6 verenigden zij zich later met de kinderen der mensen. Uit beider vereniging kwamen voort de reuzen en vermaarde lieden, van welke laatsten de vrouwen afstamden, die de echtgenoten werden van de zonen van Noach. Er waren er ook onder, die toen bekend werd dat het grootste gedeelte der mensheid zou verdelgd worden van de aarde, Chaldea verlieten, en zich aansloten bij de Kinderen Gods, die ver van dat land in het zuiden woonden, en niet deelden in de vloek en dus ook niet verdelgd werden door de vreselijke watervloed. En van dezen stammen af de feeën en Blanchettes, wesens, die van de eersten hun menselijke natuur overerfden, en van de laatsten hun hogere eigenschappen en begaafdheden. En na deze uitweiding kreeg ik tot mijn verhaal terug.

Kort na mijn aankomst ten hove en toen de Koningin nog tamelijk wel was, deden wij veel uitstapjes in de omtrek en bezochten onder andere het paleis waarin de Schone Slaapster haar honderdjarige slaapje sliep, en dat niet, als ik vroeger verkeerdelijk mededeelde, in Frankrijk, maar in Orsonaki is gelegen. Het is zeer schoon, en daar de Koningin gewoon is, er een gedeelte van de zomer in door te brengen, wordt het zo goed mogelijk onderhouden, en ook alles in de tuinen en bossen zoveel mogelijk bewaard in de staat, die het had in lang vervlogen tijden. Het salon waarin prinses

Elione sliep is van een bijzonder vast en geurig cederhout, en haar ledikant is verguld. Het is nog zeer gaaf, zowel als de ingelegde vloer der kamer, die echter hier en daar door wormen wordt aangetast. De dichte haag die het ganse pand placht te omringen is hier en daar opgeruimd, maar de heesters die het samenstelden zijn van een bijzondere soort, en naar de tuinman mij verzekerde zou men ze nergens op aarde meer vinden.

Elione, die mij geslaagd vergezelde, en met mij.....

(Hier ontbreken een paar bladen aan het manuscript, terwijl een andere door vocht aangetast genoegzaam onleesbaar is. Wat ik daaraan heb kunnen ontcijferen volgt hier.)

24 Augustus 1604

Elione kwam mij in de waranda op zoeken, waarin ik na het ontvangen van de laatste verontrustende tijdingen uit Belnage, onrustig heen en weer wandelde. Ze zei mij dat de Koningin was opgestaan en mij verlangde te spreken. Ik volgde haar naar het boudoir, en vond haar half zittende en half liggende op een rustbed. Ze was bleek en lijdende, maar was vriendelijk als altijd. *“Mijn vriend”,* zei zij, terwijl ze mij haar hand toereikte, *“ik behoef u niet te zeggen hoe hachelijk de zaken thans staan. Gij weet alles, en ik weet dat gij gaarne alles wilt doen om mij en mijn Rijk te redden van wat ons dreigt, en wat het werk is van een complot, gevormd door de boze Andrette, mijn onverzoenlijke vijandin, en prins Eblis, haar bondgenoot en vriend. Konden wij haar machtig worden en de handen binden, dan zou alles gewonnen zijn, want het volk aan zichzelf overlaten is mij zeer ongenegen, en zal nu, niet meer opgestoot, aan Eblis en de zijnen schielijk de rug toekeren, vooral wanneer het ziet dat er door ons allen wordt aangewend, om de rampen ons van hoger hand toegezonden, zoveel mogelijk afte-wenden en te verzachten.”*

“O hadden wij zulk een middel”, riep ik uit. *“Het is in uw handen, maar voor ik het noem, zie eens in deze spiegel en zeg mij wat gij er in ziet?”* “Ik zie een hoog rond vertrek, als een torenkamer, en daarin een zeer oud moedertje, bezig een beeld dat voor haar ligt met priemen of naalden te steken, en.... mij dunk....” *“Dat het beeld op mij lijkt, niet waar? En zo is het! De oude vrouw is Andrette die mijn beeltenis martelt, en dat met zoveel gevolg, dat ik er onder bezwijken zal – zo gij mijn redder niet wilt zijn.”* “Nimmer! Spreek maar, en gij zult mij bereid vinden alles te doen wat in mijn vermogen is om aan deze verschrikkelijke handeling een einde te maken.” *“Ik weet het! Ik weet het! Maar zie nu nogmaals”* “Ik zie dezelfde oude vrouw gezeten in een ander vertrek, maar nu in het bijzijn van een paar mannen, waaronder er een is met een mis-maakt lijf en een terugstotend voorkomen. Ze schijnen wat druk met elkaar te spreken en....”

“Onnodig er meer van te zeggen. de mismaakte man is prins Eblis, die hier elke week op zijn zevenmijlslaarzen bij zijn beschermster komt om orders te halen en de ander is zijn handlanger die betaald wordt om wat besloten is onder het volk te verspreiden. En nu zal ik u zeggen wat ik van u verlang. Bescherm dit staafje.” Ze rijkte mij een ebbe-houten staafje toe met een fraai gesneden knop, voorstellende het hoofd van een godenbeeld. Het staafje zelf was geheel overdekt met daarin gesneden letters en cijfers van vreemde vormen. *“Dit staafje”,* vervolgde de Koningin, *“heb ik geërfd van mijn*

oud-tante, de fee Belinda. Zij was het die op het doopmaal van prinses Elione, en waarvan mijn lieve hier de naamgenoot is, haar redde van de dood haar door Andretta toegedacht. Met dit staafje- door Chaldeeuwse tovenaars vervaardigd – maakte zij haar en alles wat zich tijdens haar verwending in het paleis bevond in een slaap, die, zoals gij weet, honderd jaar duurde. Nog heden heeft dat wonderbare werktuig zijn werking behouden. Het doet slapen wie erdoor aangeraakt wordt op de borst, en men waakt niet eer, voor men er opnieuw door wordt aangeroerd. Ik heb niet nodig er meer van te zeggen.”

“Morgen, bij het krieken van de dag, ga ik op reis mevrouw! En het zal aan mij niet liggen, zo gij de volgende week niet met volkomen herstelde gezondheid aan ons allen zijt teruggegeven. Ik heb mijn vroegere weldoenster Georgette aan een nieuw leven geholpen en ik twijfel niet of het zal mij gegeven zijn, ook u, die ik zoveel hoger vereer, van de boze feeks, die u naar 't leven staat, te bevrijden.” De koningin drukte mij met warmte 't haar, en in Eliones schone ogen, las ik.... Dat het zoetste loon ooit enig sterfeling beschoren, het mijne zou zijn, bracht ik mijn avontuur tot een gewenst einde.

24 Augustus 1604

Behoorlijk uitgerust met alles wat mij kon dienen om mijn onderneming te doen slagen, en ook de fles brandewijn die mij door Dr. Kerami was gegeven niet vergetende, begaf ik mij de 25^e augustus al vroeg in de morgen op reis, en stapte na twee uur rijdens af bij de molen waarvan ik vroeger sprak. Ik wist dat de jonge molenaar een aanhanger was van Koningin Bellamia, en tevens dat hij met de weg naar Tour Goulette, het Castel van Andrette, volkomen bekend was, en wist voor welke verschikkingen men had zich in acht te nemen om het te bereiken.

Ik hoorde van hem, dat hij ook nu weer meel naar het Castel moest brengen, maar dat de dwerg Rob ide de poort bewaakt strenge den aard was op het binnenlaten van vreemdelingen. De poortwachter was echter, zowel als zijn meesteres, volstrekt niet afkering van een goed glas brandewijn, en kon men hem in de gelegenheid stellen zich daaraan rijkelijk te vergasten, dan zou hij al heel gauw in een toestand geraken, om niet zo strak te letten op de binnenkomenden. Ik besloot daarom, de ezel die de zak meel droeg, tevens te belasten met een kruik vol van het beruchte vocht, en daarop sloegen we de weg naar het Castel op. Die weg, door de oude toveresse met allerlei verschikkingen omzoomd, werd thans zonder bezwaren of vrees door ons afgelegd.

Ik van de laatste heuvel die wij moesten beklimmen het Castel voor mij liggen. En een zonderlinger gebouw zal men bezwaarlijk kunnen voorstellen. De hoofdgevel was een vierkante brede toren met een hoog leien dak – ten weerszijden door muren verbonden aan ronde smallere torens. Onder de daken waren de vensters zodanig geschikt, dat zij een menselijk aangezicht vertoonden, waarvan de monden de poorten vormden, met hameien (= *houten hek- of poortwerk*) er voor die geleken op lange tanden. De voorpoort, door een ruim binnenplein van het hoofdgebouw gescheiden, had geen andere opening dan de hoge deur en twee ronde kijkgaten daarnevens. De deur verhoogde echter het zonderlinge en afschrikwekkende van het geheel niet weinig, en wel door de klopper die er op was aangebracht.

Deze stelde namelijk een gehoorde slingerap voor, met een wijd geopende muil, en als gereed de hand te grijpen die het wagen mocht om de zich daaronder bevindende

hamer in beweging te brengen. Op de afstand waarop ik stond was dit alles met niet genoegzame juistheid waar te nemen, maar toen we beneden gekomen voor de poort stonden, kon ik mij zeer gemakkelijk voorstellen, dat wel niemand het zou wagen de klopper aan te roeren. Ook de molenaar had dat nimmer gedaan, maar ware gewoon om met een schelklinkend fluitje zijn bezoek aan te kondigen. Hij bond zijn ezel aan een boomstam, en na de zak met meel en de kruik met het verlokkelijke vocht op een bank te hebben geplaatst, maakte hij zich gereed op zijn fluitje te blazen, echter niet voor ik mij op zijn verzoek een weinig verschillen had. In 't eerst was Rob niet te bewegen buiten te komen.

Zijn meesteres, zei hij, had hem verboden deze dag de deur te ontgrendelen, en zou de volgende keer het meegebrachte meel wel te betalen. Maar het hem voorgehouden lokaas bleek te sterk om het lang te kunnen weerstaan, en weldra zat hij nevens de molenaar op de bank het glas te ledigen, dat deze zo onophoudelijk vulde, dat de dwerg aldra versuffende werd, en niet of ter nauwer nood bemerkte, dat ik de poort binnensloop, de sleutel uit het slot nam en haar in mijn zak stak. Ik wandelde nu rustig het binnenplein over, en de hamei van de huispoort opgehaald vindende, kwam ik in een hoog portaal, dat de toegang gaf tot drie vertrekken. De deur van het middelste stond open.

Ik trad binnen en zag nevens de haard een ineengeschrumpeld vrouwtje zitten, dat mij verwonderd aankeek, en mij met een stemmetje, scherp en hoog als een krekels vroeg, wie ik was en hoe ik mij dorst verstouten dan bij haar binnen te treden. Ik antwoordde dat ik door prins Eblis tot haar was gezonden, om haar te melden dat de onderneming goed ging, en de koning van Cantalabutti zich gereedmaakte de volgende week aan de Koningin van Orsonaki de oorlog te verklaren. Hij had mij tevens een proefje van een versnapering meegegeven, dat van zeer uitstekende kwaliteit was, en dat hij gevonden had in een der kelders van Belnaga.

Ik opende daarop de meegebrachte fles. De geur die zich daaruit verspreidde vond de oude fees zo verrukkelijk, dat ze me verzocht, naast haar plaats te nemen en een kelkje met haar te ledigen, de bakens verzettende, met zulke verliefde lonken, dat ik moeite had mijn lachen te bedwingen. Ik zei haar dat ik te verkouden was om sterke drank te gebruiken, maar had de satisfactie te zien dat zij niet ophield het glas te ledigen, en dat dit zijn werking niet missende haar weldra achteruit deed zinken in haar wijde leuningstoel – zo smoordronken als een beest.

Het gunstig ogenblik was nu gekomen. Ik raakte haar aan met het toverstaafje en deed dit mede aan het personeel in de keuken, dat ik bezig vond aan het bereiden van het middagmaal. Na verzekerd zijnde niet te worden overvallen, doorliep ik alle vertrekken en vond in het torenkamertje, dat ik gezien had in de toverspiegel, het beeld van Koningin Bellamia in was in de foltertuigen daarnevens. Ik sloot deze in mijn tas. Na de vier draken in de stal, met de staljongen, en een kwaadaardige hofhond die daar lag insgelijks te hebben verzegeld, sloot ik de huisdeur en kwam weer bij mijn gezelschap bij de voorpost. Met behulp van de molenaar legde ik de dwerg op zijn leger in het torenkamertje, sloten de deur, en spoedden ons terug naar de molen, waar ik een poosje uitrustte van mijn vermoeienissen, en de aandoeningen bij het volbrengen van mijn avontuur veroorzaakt.

(Er ontbreken wederom enige bladzijden aan het manuscript. Hoogstwaarschijnlijk zullen zij het verhaal bevat hebben van de terugkomst ten paleize van de gelukkige

avonturier en de hartelijke welkomst hem door de Koningin en de bekoorlijke Elione bereid. Het blijkt uit het vervolg, dat de Koningin niet alleen herstelde maar ook de onlusten in het Koninkrijk langzamerhand tot bedaren gebracht werden. de gunst van de hoge gebiedster, en wat men zegt de hand van de bekoorlijke Elione, werd zijn beloning. Er werd een week lang schitterende feesten ten hove gevierd, en daarna vertrok hij met zijn jonge gemalin naar een afgelegen prinsdom, om dit namens de Koningin te besturen. Na een kort beleg van het fort, waarin prins Eblis zich verschanst had, viel dat in zijn handen. De prins sneuvelde bij de verdediging. Nu onderwierpen zich wel alle zijn medewerkers aan het gezag van de gouverneur Deccone. 't Was ook de reeds vroeger vermelde machtige tovenaars Alerlen, die hem uitnodigde tot een bezoek o zijn in het uitgestrekte oord Walka gelegen landhuus.)

Elione, die een weinig ongesteld was geworden, vergezelde mij niet op dit bezoek, dat vastgesteld was op de 16^e mei 1604.

(Dit bezoek is wel aangekondigd, maar zo het beschreven werd, wat ik haast niet betwijfel, het kwam niet ter onzer kennis. Hoogst waarschijnlijk zijn de bladzijden waarop het voorkwam verloren geraakt, en dat zal ook wel het geval zijn met de op de titel beloofde "Beschrijving van de planten en voortbrengselen van Orsonaki", die aan het slot zullen zijn toegevoegd geweest. Het Latijns origineel, met de daarvan gemaakte vertaling die ondertekend was met de letters C.A.P. en het jaartal 1809 maakt thans deel uit van de verzameling handschriften, door de eigenaar betiteld: "Stukken uit de oude 'doos'"

Zo als ik in het 'Bericht' aan het hoofd deze mededeling geplaatst zei, waren beide gesloten in een houten kistje, versierd met figuren van allergrilligste vorm. Ik voeg er bij dat ook dit kistje nog aanwezig is en dat het tevens vrij wel bewaard is. Het mist echter het slotje en een paar van de zilveren hoeken van het deksel. De figuren die op het laatste in de zijwanden zijn aangebracht, vertonen planten en dieren op grillige wijze samengesteld, maar niet zeer beschermd gesneden. De heer Hartogh Heys van Zouteveen verklaarde haar Arabische oorsprong als zeker te moeten aannemen. Ik ben niet genoeg op de hoogte om deze zaak te kunnen uitmaken, maar zeker is het dat de fantasie die Adalbert zijn 'Reizen en avonturen' in de pen gaf, zowel grillig mag worden genoemd, als die van de vervaardiger van het koffertje, waar hij zijn geschrift sloot.)

H.1886 AS